8
1 C
11

R
V[illegible]
12

Digitized by Google

REVE.mus P. FRIS NICO
LAI RODVLPHY SAC.
ET APOSTOLICI PALATY
MAGISTRI ORDINIS PRÆDICATORVM
ANNO 1623
SOCIVS
ALIS ET GENERALIS
PRÆDICATOR
NVS BISCIO
FR. ANDREAS

ILLVSTRIVM ANACHORETARVM ELOGIA

Siue

RELIGIOSI VIRI MVSAEVM

Auctore

D. IACOBO CAVACIO.

Patauino,

Monaco Congregationis Caſinẽſis;

EX LIBRIS R.P.F. ANDREAE BISCIONI

PAX

VENETIIS IN TYPOGRAPHIA PINELLIANA

Superiorum permiſsu et Priuilegio. 1625.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Capuccinorum Romæ.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

LECTORI PIGNORIVS.

NEMO forte melius noſtra hac ætate monſtrauit quid valeat viuida, & felix ingenij ab ipſa naturæ vis, quam IACOBVS CAVACIVS condiſcipulus olim noſter, & amicus omnium horarum. Is enim tenui patre, inſtitore aromatariæ tabernulæ natus, in tenuiore cenſu, neque magno admodum profectu apud præceptorem Grammaticum in ipſa pueritia inſtructus, Caſinenſi familiæ, in clariſſimo Cœnobio, cui apud nos D. IVSTINA tutelaris eſt, grandis iam natu, nomen dedit. Vbi rara acerrimæ indolis felicitate, partim in exacto tyrocinio monaſticæ inſtitutionis, partim in quotidiano celebrique precum horariarum penſo, Litteras latinas didicit eo Genij plauſu, vt & proſa, & verſu ſeria quæque, iocoſa etiam pangeret luderetque ad miraculum vſque. Hiſtoriarum Libri ſex, breuiſſimo temporis interuallo abſoluti, eruditorum manibus teruntur, quos Phœnix Litteratorum Iſaacus Caſaubonus, vnice mirabatur. Eodem naturæ fauentis impetu delineantem, penicillos tractantem, varias Litterarum figuras artifici plane manu ducentem, acu pingentem, Ichnographicas, & Ortographicas ædificiorum formas deſcribentem, & explicantem vidimus olim non ſemel; & quidem ſtupentibus magni nominis Architectis. Ad hæc rei harmonicæ peritiam eo ſucceſſu ſibi comparauerat, vt & canere ad moroſiorem illam Eccleſiaſticam normam, & modulari ad recentioris concentus delicatas leges apprime noſſet. Elogia hæc ſacra, magni operis exiguam ſectiunculam, vnius anni ſpatio elaborauit, preſſus ingenti mole negotiorum, quibus par omnino erat, ſeu facto, ſeu conſilio, ſeu eloquio eſſet opus: ingens omnino ornamentum futurus, & religioſæ familiæ, quæ alumnum ſuum certa ſpe ad maxima quæque deſtinauerat, & non ingratæ Patriæ, quæ illum inter præcipua gloriæ ſuæ columina iam tum adnumerabat; ni Mors ſueta illudere mortalium votis, & optima quæque, in ipſo plerumque florentis gloriæ exordio, ſurda, & implacabili falce ſibi demetere, ſubita ingentis morbi veluti ruina oppreſſiſſet Venetijs annos natum V. & XL. anno ſalutis M. DC. XII.

Digitized by Google

Vixit in abrupto BENEDICTVS *vertice montis,*
Hoc propior cælo, quo magis vrbe procul.

Virgineum florem torrebat amore Cupido,
Quem pater implicuit ſentibus, et necuit.

BIBLIOTECA NA. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO.

& Ampliſſimo Senatori,

DOMINICO MOLINO.

LAVRENTIVS PIGNORIVS SAL.

SCitum eſt illud, & decantatum antiquiſſimi Legum-latoris præceptum, Illuſtriſsime Domine, vt mulier viro, cui liberi non obtigiſſent, orbata, conueniret in manum fratri viri ſui, qui familiam emortuam ſuſcitaret, et ſiſteret. Pium ſane inſtitutum, & quod humanitatem proxime attingeret. Quod ſi hoc placuit cordatis viris, & rerum mortalium incertos, & caducos exitus miſerantibus, cur porro non placebit vniuerſis benignum illud officium, quod impenditur politis, et doctis Ingeniorum imaginibus, quæ cariſsimorum pignorum locum, & vicem obtinent, ſi eas contigerit, vi aliqua maiore, ſuis parentibus priuari? Placebit ſane, et nemo erit qui improbet, cum in hoc potiſsimum eluceat vetus Paroemia, vbi amici, ibi opes. Opes nimirum a fato, a rogo, ab ipſamet obliuione. Prædicauit olim de ſemetipſo Cicero, et dignum laude duxit, quod Syracuſis Archimedis ſepulcrum pene eruiſset e dumis, et nobiliſsimæ Ciuitati ſui ciuis monumentum oſtentaſſet. At

quanto

Digitized by Google

quanto maiore præconio celebrandum hoc, ampliſsime Domine, quod tu nunc conſilio, ope, opera præſtas? Erat apud me Religioſi viri Muſæum, poſtumum, vt ita dicam, opus Jacobi Cauacij, quod ille viuens fidei meæ commendarat, vt lege inter amicos recepta, viderem, peruiderem, atq; ideo ſi videretur, & vbi videretur expungerem. diem obierat ille ſatis immature, cum ego multo poſt de lucubratione optima inieci mentionem, quam Tu diu latere non paßus, monitis, & obteſtationibus peruiciſti vt ederetur, et in publicum aliquando prodiret. Macte virtute, & pietate DOMINICE MOLINE, cui debebit cœlum hoc noſtrum, inter alia plurima, reduces muſas, et non parua excitamenta noſtratium Jngeniorum. Tibi igitur iure optimo ſacratur hic fœtus, quem Auctor eximie coluit, patronum videlicet ſuum, et cui quã multa deberet. Ego ſane laudaturos etiam nunc confido amiciſsimi viri ter beatos manes, quod hoc opus, nominis forte indigum et famæ, Amplitudini Tuæ data opera lubens, et volens inſcripſerim. Et ò nanciſci licuißet omnes amici Auctoris litterarios labores, quos mala, & ſacrilega manus plagiarij alicuius alio auertit; haberent profecto eruditi Lectores Epiſtolas, Carmina, et alia Litteraria monumenta, quibus ſe cum fructu perdiu oblectarent. Ex vnica ſane Ode, quam ego apud me, & quidem autographam, deliteſcere non ſum paßus, admetientur ſtudioſi, velut ex pede, Herculem hunc noſtrum, ſi non Muſagetem at myſtam Muſarum. Vale Vir Illuſtriſsime, & Pignorium tuum ama vt facis.

Patauij Nonis Octobris. M. DC. XXIII.

D. BENEDICTO.

PRÆSTITI. PATRONO. VNDIQVE. OPTIMO.

ANACORETARVM. MAX.

COENOBITARVM. MAX.

CVIVS. DONVM. EST. SI. QVID. EST.

QVOD. ESSE. VVLT. ASSECLA. IACOBVS.

CAVACIVS. PATAVINVS.

SVÆ. MENTIS. SVI. CALAMI.

VOTVM. PENSVM.

HOC. MVSÆVM. EREMO. RVDE.

AT. NON. RVDIS. ANIMI. MONVMENTVM.

PERPETVO. SACRAT. DICATQVE.

✠ AD

Digitized by Google

AD DIVVM PATRIARCHAM BENEDICTVM

Operis excubitorem.

QVod in hoc operis pene veſtibulo tū conſpiciare BENEDICTE Anachoretarū maxime, Cœnobitarū maxime, id verò ſumma cum ratione factum eſt. vt enim omittamus, hoc omne, quod in oculos deinceps incurret, elaboratum fuiſſe ab aſſecla quondam tuo, qui nomen dederat religioſiſſimo Cœnobio, quod certat etiam nunc cum multo clariſſima illa denominatione, quæ tuum olim Caſinum attingit; quis te non prodromum tot ſplendidorum ſiderum in hac ſtatione libenter conſpiciat, qui tractus terrarum occiduos, vitiorum tenebris circumfuſos, veluti exoriens Sol, nitidiſſima luce perfudiſti? Hoc tibi iure ſane optimo debetur, cuius nomen non inane quidpiam, nuda voce tenus ſignificauit; cuius vita iuge, & perpetuum ſerium, ſine aliqua pueritiæ, aut adoleſcentiæ labe, vnico tenore decucurrit. Tu enim id re quod nomine, fauente Deo, pręſtitiſti, vti eſſes benedictus vberiore cumulo gratiæ, & ſiſteres te numini vocanti, ſpreta auita nobilitate, poſthabitis honeſtiſſimorum parentum ſtudijs, pręlata Sublacenſi ſolitudine celeberrimę frequentiæ Romanę vrbis, & amore litterarum in amorem cœleſtis Patriæ commutato. Tū patrator rerum ſupra omnem fidem admirandarum, cum & intima cordis noſſes, & inanima tibi ad nutum vi diuina pręſto eſſent, & ea pręſtares, quæ non niſi Deo ſummopere coniuncti conſueuerunt, tecum tamen habitaſti; neque te tranſuerſum abripi paſſus es in imos, & pręferuidos

illos

Digitized by Google

illos vortices, qui perpetua vertigine circumagunt ſuperbas, & nimium ſibi fidentes animas. Te beatum BENEDICTE, te benedictũ BENEDICTE; cuius memoria in benedictione eſt; quẽ Dominus prȩuenit in benedictionibus dulcedinis; cui benedictionem omnium gentium elargitus eſt, vt ſcilicet fruereris benedictione non opimi ſoli, aut roſcidi cœli, ſed vbertate ſpiritus pinguis, & copia cœleſtium deliciarum abunde beareris. Adſis interim o Pater, & hoc veſtibulum lumine tuo colluſtra; filioſque tuos, quos in Chriſto genuiſti, edoce, veſtigijs tuis inſiſtentes veras diuitias, & bonam mentem amare, vt potiantur aliquando ea quiete, & ſecuritate, quam hæc nobis obuia peritura bona, laruato, & fucato cultu vt vt polliceantur, minime tamen prȩſtare certum eſt.

Laur. Pignorius.

Digitized by Google

DOM. IACOBI CAVACII

Manes

AD AMICOS SVPERSTITES.

EVganei ſaluete Lares, ſaluete Penates
Numina naſcenti conſcia facta mihi:
En alios Cœli tractus mea ſidera noui
Teque Halicaonij Regia nympha Sali,
Et vos relliquiæ Troùm, ſedeſque beatæ
Mœnia Dardaniæ ſigna ſuperba fugæ;
Madarides Nymphæ, ſiluæque, vmbræque virentes
Et rura Hæmonijs inuidioſa iugis;
Vos oculis haurire meis iuuat vſque, domoſque
Pæne Jouis Patriæ poſthabuiſſe meæ:
Jam pridem æthereis quamuis aſſueſcimus oris
Et toto Elyſiæ perfruor ore plagæ,
Hic mihi naſcenti doctæ arriſere Puellæ
Primaque Caſtalio lauimus ora vado.
Pythius, & tenerum placidus ſuſcepit in vlnis
Et dedit Auſoniæ plectra, fideſque lyræ.
Juſſit & æternas famæ volitare per oras,
Et fera luctificæ ſpernere tela necis:
Hinc pia Relligio ſanctæ commercia vitæ,
Delicijs animum detinuere meum:

Vos,

Vos, Diui Heroes, teſtor comiteſque Deorum
Cælica cum Muſis Numina miſta meis:
Si vos placaui ſacro ſi percitus Oeſtro
Tentaui humano nomina tanta ſono.
Eſte mihi faciles raptæque obliuia Muſæ
Pellite. Non ſatis eſt occubuiſſe ſemel?
Quæ rabies fati, quæ me mala torquet Erinnys,
Sæuit, & in cineres impia Parca meos?
Quid iuuat æternas cum Muſis ducere noctes
Aut calamo laſſas detinuiſſe manus?
Omnia ſi nigro tantum debentur Auerno
Si mea cum fragili corpore fama perit?
Tu tamen Hadriacæ Lux ò clariſſima gentis
MOLINE Aonij duxque paterque chori.
Voſque Antenoridæ iuncti patriaque fideque
Ingenio, & ſtudijs pectora chara meis:
Tu primo Hermagora noſtrę lux altera turbę
Altera Palladię cura ſeuera togę:
Et cui cum ſancto contendunt omine mores,
Nec non ſiderea de Cruce nomen habes.
Et tu Romanę reparator magne Senectę
Pignori Aoniæ docte Sititor aquæ;
Ferte pedem, dulces animæ, vatemque caducum
Cogite Lauriferum ferre ſub aſtra caput:
Elyſios iuxta proceres tunc Laureus ibo
Dux inter patriæ nomina magna meæ.
A tineis blattiſque meas ſecludite chartas
Et famæ faciles ire iubete vias.
Nec me cum Flacco ſpaciari ſæpe pudebit,
Nec tecum Auſoniæ ſplendida Stella lyræ.
Sæpe mihi dicet Romano Liuius ore,
Eſto, licet, patauæ fama ſecunda togæ;

Magna-

Digitized by Google

Magnanimi manes Poeti grauiore cothurno.
Expedient æui tempora dura ſui,
Tollere quem potuit generoſe vxorius enſis,
Frangere Cæſariæ non potuere minæ.
Inde per Aeterios tractus melioraque regna
Inſtituam ad ſummi tecta tonantis iter:
Illic Heroes, noſtræ pars magna Camenæ,
Ingens ætheriæ turba decuſque domus,
In mea diuinis properabunt baſia labris
Forſan in Ambroſios, accipientque ſinus.
Eſt aliquid meruiſſe Deos, animoſque beatos,
Et gratum ætherеis nomen habere locis.
Protinus hic veſtras cantabunt ſidera laudes,
Et ſecum voluet nomina veſtra polus:
Siue ego per ſuperum ſedes, ſeu dulcia Regna
Qua crepat Elyſiis aurea ſilua iugis,
Inter Semideûm numeros, menteſque perennes
Traducam vitæ tempora longa meę.
Sępe ego ab Elyſiis vobis præconia mittam
Et precor, vt grates perferat aura meas:
Sępe ego ab æthereis mittam præconia vobis
Et precor, vt grates aſtra benigna ferant.

Georgius Camerarius.

Digitized by Google

Vitiferi colles, FORTVNATIQVE receſſus;
Exprimeret cum vos calamo CAVACCIVS aureo,
Fama eſt Medoacum gemmiſque auroque ſuperbum
Fluxiſſe, & precioſa impleſſe aſpergine ripas.

Digitized by Google

Hospes Elysios mirari desine Campos.
Religio Elysios hic habet alma ſuos.

AD AMICVM HOSPITEM
IN
MVSÆVM ILLVSTRIVM
ANACORETARVM.

PRÆFATIO.

VTINAM amice hoſpes Larij lacus, & proximæ regionis amœnitatem, Muſæo huic noſtro pręfari poſſem, qua iucunditas tuo genio, rebus noſtris ornamentum accederet. Fortaſſis ea, quæ in religioſa domo minus ſplendide oculis tuis exhibentur, loci felicitas iuuaret; & qui in minima re voluntatem exceptoris aliquam putas, etiam diceres illum ſupra vires aliquid appetiuiſſe. Potuit Paulus Iouius Epiſcopus Nucerinus Pliniani fundi heres veteres illius delitias ſcriptis, & ædificijs inſtaurare, at in ipſa prope Larij ripa genitus, paternis opibus, & principum fauore adiutus. Adiecit ædibus ornatiſſimis Muſæum illuſtrium virorum imaginibus conſpiciendum, quas eruditio, vel militaris gloria euexit; ſed affuit eidem Romæ occaſio ab aula Summorum Pontificum, quibus perquam familiaris etiam ceterorum principum beneuolentiam aſſecutus eſt, qua ipſorum, & auorum imagines adeptus facilè potuit Muſæum magnis acceſſionibus exornare. Demum auxit rerum ſuarum magnitudinem ingenio pereleganti, multiplici doctrina, atque eximia in ſcribendo felicitate, qua celeberrimos priſcæ ætatis ſcriptores æmulatus tãto ad eos propius acceſſit, quanto mediocres eorum citatiore greſſu anteuertit. Nobis autem, quibus neque opes, neque ingenium ad vota contigere, vna

Digitized by Google

laus erit ſimile quippiam cupiuiſſe, dum rebus e dignitate gerendis fortunæ liuor intercedit. Quod aſpicis Cœnobiolum Fortunato Martyri dicatum, veras ampliſſimi Monaſterij D. Iuſtinæ delitias, iam olim ſenectuti, & ocio literario ſepoſui meo. Et quamuis nullis ad luxum, paucis ad ornatum ædificijs abundet, tamen neceſſaria vſui, & frugalitati Monachorum ſic adminiſtrat, vt ſi commodum, nitorem, vel proſpectum intueare, id iure non paucis & ditioribus, & frequentioribus præferas. Hoc in tumulo ſitum eſt, qui vt cernis leniter aſſurgens proximo imminet Medoaco fluuio ex alpibus Tridentinis defluenti, perinde atque turgentes illius iras, quibus frequenter Patauinum agrum populatur, ſubiectis accolis de ſpecula præmonſtrare velit. Fluminis porro quod alluit Cœnobioli noſtri ripas nauigijs ineptum eſt ob ingentia ſaxa, quæ ſecum rapit, quando niuibus æſtu ſolutis, vel pluuijs autumnalibus exundans, turbido curſu rupes, arbores, domoſque euellit. Sed e ſaxis, quæ lintres arcent, altera eſt voluptas, dum fluctus his colliduntur edito murmure, qui vel ipſi vigiliæ ſomnos conciliet. Piſces alit, & ſi non plurimos, tamen haud vulgares. Qua ædes in occaſum vergunt pulcherrima ſe ſe offert pars agri Vicetini ab ipſo fluuio vſque ad colles extenſa, deinde montibus obtecta, quos Cimbrorum reliquiæ occupant, adhuc ſuas clades, & Caij Marij victorias, corporum proceritate, ferocia, & antiquo idiomate conteſtantes. Qua Aquilonem ſpectant, Baſſanum conſpicitur Oppidum vrbibus conferendum, & pluribus earum longe amplius, ſi ciues, opes, & ædificia cogites, quibus ſplendide admodum niteſcit. Finditur ab ipſo Medoaco, ſed ponte coniungitur ſublicio quidem, ſed qui marmoreis præſtet vaſtitate, & elegantia, quam incolæ ad publicum decus maxima impenſa tuentur. Hac breuior in Germaniam traiectus eſt, vnde mercium confluxus, & commeantium frequentia, quibus oppidi res eximie augentur. Hac in orientem Taruiſinos, ea in meridiem Patauinos fines aſpice quam pulchre de cultu, & fertilitate certent. Haud facile dignoſces, vtros natura liberalius ditauerit, aut hominum induſtria ad eam frugem perduxerit. Regio tota villulis, & ædibus abundat, quas præ ceteris Venetę vrbis Patricij regali ſumptu extructas etiam condigno rerum omnium apparatu inſtructas habent. Cœlo fruitur adeo ſalubri, vt a pleriſque nimis tenue, purumque prædicetur. Hiemis rigorem montes temperant in ſeptentrionem protenſi, quo fit, vt pręter ceteras hortorum delitias, etiam exoticæ arbores hic felicius degant, germinent, nec liguriæ, vel Benaci ripis facile concedant. Gens ita literarum, vt armorum ſtudijs apta; ſed his aliquanto addictior, quod ex animi elatione frequenter in cædes ruat, atque iniurias etiam leuiores acerrime vlciſcatur. Ceterum erga diuinam rem egregia omnium pietas, ciuiles mores, mira erga hoſpites officia. Hic igitur lares ſtatuimus noſtræ ſenectæ, quandiu licebit ex indultu ma-

Digitized by Google

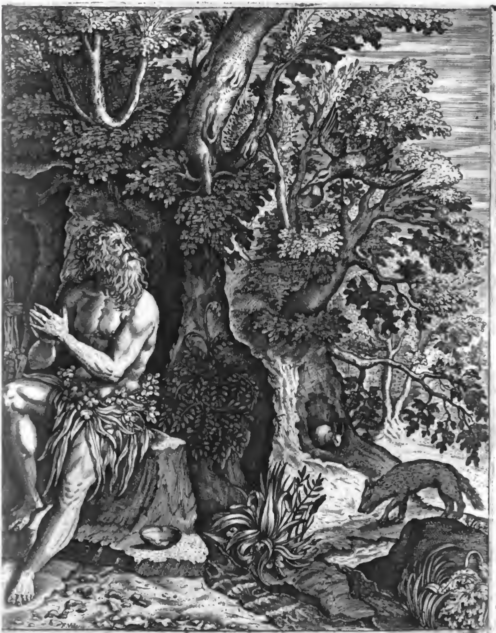
maiorum, quibus libertatem, ac voluntatem noſtram ſubmiſimus. At ho-ſpes dum Muſæum audis, non tamen arbitreris velle nos ſpecioſo titulo Iouianum illud æmulari; nam in pari ſtudio longe diſpar ludit fortuna. Nos a pubertate intra clauſtra educati de Monachis ſcribentes ingenitam moribus, ac ſtilo humilitatem ſequimur, ideo etiam tabulas conſulto comparationi ſubducimus, quia neque artificis ingenio excellunt, neque imagines ex aſpe-ctu reddunt. Quis enim pictor in deſerta feris metuenda penetrauit, vt ſeminudi ſenis vultum ſitu ſqualentem exciperet? Tu Iouium Epiſcopum, diuitem, eloquentem, & Regum clientelis fortunatum noſti. Nos hic delite-ſcentes, rudes, & aulæ ineptos quis norit? Ingenium eadem cupit, paupertas negat. Attamen mihi ipſi defuerim, niſi vno exemplo Maximi Pontificis permotum dixero his maiora animo concepiſſe. Clemens VIII. vt ab negotijs, & aulæ frequentia interdum fatiſcentem animum leuaret, pingi in Vaticano iuſſerat celebriores totius Italiæ eremos, quæ cupiditatem tranquillioris vitæ, ac ſtudium ſanctæ auſteritatis augerent. Eminuere inter eas Sublacenſes rupes Benedicti noſtri ſpecu, & veſtigijs clariſſimæ. Vallis vmbroſa Ioannis Gualberti laboribus, & fœtu nobilis. Iuga Camaldulenſia inter niues Apennini ſanctitate, & arduis Romualdi inſtitutis calentia; atque Aluernæ montes Franciſci ſanguine, & Seraphicæ viſionis gloria illuſtres. Has tum primum Muſæo noſtro expreſſas minoribus tabulis intulimus, deinde libido ſenſim nos inceſſit, vt celebriorum etiam Eremitarum imagines in eodem conclaui dedicaremus. Ea propter pictori opus locatum eſt non infimo. Elogia prope quadraginta, quot ipſæ tabulæ, ipſe conſcripſeram, vt in Muſæo nihil vacuum eſſet, præterquam deſideria amplioris loci, & fortunæ. His ſubſtiteram nihil vltra moliturus, cum e Germania res prodijt, quæ ſicut extructi nuper Muſæi Religioſi laudes mihi præripuit, ita ad plura elogia animum incitauit. Ioannes, & Raphael Sadelerij accurati Cælatores Eremitarum imagines a Martino Voſſio delineatas in tabellis aeneis ſculpſerant, & euulgauerant, quibus alteras Mulierum Eremitarum adiecerat Adrianus Collaertius æque auide ab Italia noſtra ſuſceptas: nam Voſſius his regiones appinxerat alicubi peramænas, alibi horridas; has ſiluis & rupibus, eas fluuijs, aut mari ornauerat, vt vario aſpectu mens impenſius oblectaretur. Arriſit inuentum commoditati, vt Patrum imagines paruo volumine circumferrem, quas domi maiores tabulæ vix continerent. Et quia meis iam olim elogia ſubieceram, non diſplicuit idem officium vniuerſis præſtare, & ab earum ſerie nec punctum deflectere. Impellebat animum obſcuritas hiſtoriarum, quam appoſita diſtica haud ſatis illuſtrarent: ſed præcipue anxium agebant imagines quorundam extra limen Catholicæ Eccleſiæ eiectorum, quas pictor immixtas memorijs Sanctorum fœde honeſtauerat, cum

Summorum Pontificum, & Conciliorum cenſura hæreſeos damnati digni habeantur, qui ſola nominis turpitudine, & deteſtabili exemplo, poſteritati innoteſcant. Habes igitur amice hoſpes Muſæi initium, & conſilia. Noſtram ipſe vtilitatem meditare, quando erga diuina obſequia tepidiores talia nobis ob oculos ſtatuimus ſpecula alacritatis, & aſperitatis. Hos itineris duces ſequi imperamur, hos aſpicere, qui ſalebroſam arctamque viam ad perennem felicitatem labore, & continentia ceteris ſtrauerunt. Horum meritis res noſtra creuit, horum precibus ſtat, ac horum tutela defenditur. Excitant torpentes animos egregia hæc virtutum exempla, vt ſi quos pigeat imitari, etiam pudeat genus ſuum ad Sanctos Patres referre, cum ab eorum moribus in turpe ocium, & ſacrarum rerum incuriam prolabuntur.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Tempore quo Decij feruebat ſæua tyrannis,
Chriſticolas duris preſsit acerba malis.

Territus his, fugiens Thebaide PAVLVS, *eremum*
Intrat, et à coruo pabula grata capit.

Digitized by Google

PAVLVS THEBÆVS.

HVNC ab eremo primum religioſe exculta Eremitæ cognomen adeptum merito principem habent quot quot aduerſus oblectamenta vitæ huius pugnaturi agones quæſierunt nemora, & ſpecus, vbi a conſpectu liberi cum ſpiritalibus nequitijs Deo iudice decertarent. Thebæ Ægyptiæ Pauli natalibus claræ ſunt, atque longe his clariores proximæ regiones tunc vel feris inhoſpitæ, mox illius exemplo frequentes Monachorum paleſtræ. Ea adoleſcenti ineundæ ſolitudinis occaſio. Impij Cæſares proſcripta Chriſti fide ipſius cultores imperijs, ac tormentis tẽtari iuſſos, vt ritu patrio libarent, abnuẽtes mortis ſupplicio damnauerant. Proinde cędes vbique, & exilia, cum delatores etiam priuatas ædes irrumpentes, vel ſpe maioris apud Imperatores gratiæ, vel ſtudio auitæ ſuperſtitionis, vniuerſa tumultu miſcerent. Sæpe filij parentum, vir vxoris, & fratres inuicem accuſatores admiſſi. neque indecorum ab domeſticorum ſanguine præmium, & religionis opinionem petere. Adijt hoc ipſum diſcrimen Paulus deferente ſororio idolatra, qui cognati opibus inhiabat. Ea propter conſilium fuit ad teporem vſque ebullientis tum maximè perſecutionis in proxima eremo deliteſcere. Ibi dum abditiores receſſus quærit, ad radices cuiuſdam montis antrum reperit, vbi conſtans fama erat cuſas furtim pecunias eo tempore, quo Antonius Cleopatram deperijt, illa opes, pudorem, ac poſtremo vitam profudit. Teſtes tunc etiam incudes per ea loca, & mallei quam plures. Antrum, quod nullo fornice obtectum cœli intemperies affeciſſet, vetus palma tuebatur, quæ ramis late protenſis tectum, ac cibum egregie miniſtrabat. Eadem, poſtquam veſtes tempus & vſus abſumpſit, folia exhibuit, quibus aliæ texerentur. Iuxta fons pellucidus erumpebat, qui humo proxime abſorptus videbatur ad vſum tantum leuandæ ſitis diuinitus immitti. En Hoſpes, quæ mira Dei liberalitas ſeruulo extorri ocia ſepoſuerat, & quæ Anacoreticæ vitæ crepundia, & futuræ probitatis indicia edebantur, cum adulterinæ pecuniæ latibulum contemptor diuitiarum iuuenis occuparet, atque regiæ prodigalitatis ſcelus ibidem cultu ſanctioris cuiuſque virtutis expiaretur. Itaque locus ad vota accedens fugæ neceſſitatem in moræ diuturnioris voluntatem vertit. Ceterum qua athleta noſter impetus feruidæ ætatis repreſſerit, qua aſperrimum vitæ genus tolerauerit, atque dæmonum vires attriuerit, is tantum nouit, qui certaminum ſpectator ac pręmium fuit. Verum eodem ſpecu latuiſſet cum Paulo Anaco-

Hier. 1. Epiſtolarum.

Euſeb. Hiſtor. 6. cap. 24.

Nicephor. Hiſt lib. 5. cap. 28.

retarum

& ſenilem imbecillitatem durum opus reſpuebat, cum bini Leones ex eremo vlteriori, accurrentes immani rugitu, perinde ac mortem Pauli condolerent, ad pedes Antonij procumbunt, eoſque lambunt officio non vulgari. Sentit illi auxiliares ad tumulum adueniſſe. Hi terram vnguibus fodere aggreſſi ſcrobiculum aperiunt corpuſculo ſatis, mox erga Senem geſtientes ac ſi miſſionem poſtularent, eo annuente in deſertum e conſpectu relabuntur. Heres ipſe ab inteſtato defuncti Patris accepit mœroris ſolatium palmeam veſtem, Tunica ſibi Palmata cariorē, quam celeberrimis tantum diebus Paſchatis, & Pentecoſtes ad obitum vſque geſtauit. Hæc Monachorum initia, is Protoeremitæ exitus fuit, cuius gloriæ accedit toto æuo, quod centenarium exceſſit, fortiter executum eſſe, quod inconſulto cœperat adoleſcens.

NOTÆ.

PAVLO inter ſanctos ſtatuta dies eſt pridie Idus Ian. Anno Decij Imper. primo deſertum petiuiſſe, defunctum Conſtantij ſexto, colligit Baronius in Martyrologio, qui ætatis illius fuit 113.

Vitam S. Hieronymus ſcripſit, quam ab Amatha, & Macario Antonij diſcipulis accepiſſe teſtatur.

Res inter Paulum, & Antonium geſtæ præterierunt Athanaſium, qui vitam Antonij viuentis ſcribens eius extrema non attigit.

Pallium Athanaſij prophetice a Paulo quæſitum morituro corpori inuolucrum, fuiſſe ſimbolum Catholicæ cum Athanaſio Communionis, idem Baronius pie meditatur in tertio Annal. vbi etiam plura affert aduerſus illos, qui de Centauro, & Satyro ambigentes hiſtoriam in dubium vertunt. Præter ea, quæ de his, & marinis Tritonibus ex Plinio, & Alexandro ibi habentur, inter ſcholia Mariani Victorij mentio eſt de Satyro Syllæ Dictatoris tempore inuento.

Poſſe humanam ſpeciem cum bruta ſibi maxime ſimili commiſceri, nos teſtem habemus hiſtoriam apud Luſitanos decantatam, & a ſcriptoribus, Barrio præſertim repetitam, damnatæ mulieris, quæ apud Inſulam deſertam relicta, & a Simio compreſſa eidem filios peperit. Eos tamen expertes fuiſſe rationis ſentiunt omnes, qui nouerunt ſubſtantialem hominis formam, nempe ipſam rationem, ab excellentiori agente præcipue deriuare, qua Simius carebat. Sed neque res integra haberi potuit ex ipſa filiorum natura, quia Simius, fæmina fugiente ob oculos, illius e naui aſpicientis filios diſcerpſit. Hinc apud nos Centauro, & Satyro, etiam fides. Sed mouent animum Satyri huius verba dicentis, ſe gregis ſui Legatione fungi, & Antonium interceſſorem cupe-

re apud communem Deum, quem pro ſalute mundi aduenìſſe cognouerant. Hæc non ſolum rationis vſum præſeferre, ſed etiam quippiam fidei lumen oſtendere lector probe cognoſcit, quæ tamen longe abſunt ab ingenio illius monſtri, quod poſt pauca verba idem Hieronymus petulcum animal appellat. Itaque ſi in re-alicuius momenti, & auctoris ſummæ integritatis, & eruditionis, licet homini imperito iuditium intermiſcere, cogitarem libentius naturalia quidem monſtra extitiſſe, ſed miraculoſe de admirabili Dei prouidentia erga mundi ſalutem elocuta. Video enim hic etiam Coruum panis dimidium quotidie afferre, & ad hoſpitis aduentum annonam duplicare. Vel etiam ſpectra dixerim diuino permiſſu oblata Antonio ad itineris indicium, & vitæ ſubſidium; nam Satyrus idem ſcribitur Seni palmarum fructus exhibuiſſe.

Ex Arch. Eccleſ. S. Iuliani.

Corpus humo effoſſum iuſſu Emanuelis Imp: ByZantium translatū, deinde anno 1240. Venetias cura ac pietate Iacobi Lanczio Veneti Senatoris exportatū in D. Iuliani Aedibus pie adhuc ſeruatur, & colitur; corporis eiuſdem parte aliqua Ludouico Hungariæ Regi S.C. conceſſa anno 1381.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Progenie clarus, virtute ANTONIVS *ardens,*
Pauperibus largus, ſobrietatis amans,

Caſta pijs miſcet precibus ieiunia, et atri
Dęmonis inſultus reprimit atq; dolos.

2

ANTONIVS ÆGYPTIVS.

AEGYPTVS etiam apud veteres fæde ſuperſtitioſa, exundante poſtea Euangelio, velut Nilo altero fecundata, religioſis apprime viris exuberauit, quorum plures martyrio, plurimi vitæ aſperitate claruerunt. Hi non longe a ſuis villulis, vt ſacris rebus impenſius ſtuderent, ſibi primum cellulas extruere, deinde populorum frequentiam peroſi deſertas regiones petere, vnde nouercali quadam naturæ illiberalitate cuncta humanæ vitæ ſolatia exularent. Alterum id martyrij genus, ſed vltroneum. Nam quiſque ſibi ipſi bello indicto, antequam aduerſus Dæmones dimicaret, ne domeſticorum transfugijs vires hoſtium augerentur, carnem, quæ ad cognatum hoſtem facilius deſciſceret, locorum aſperitate, labore, ac inedia macerabat. Et ſi alibi vnquam fortiter pugnatum eſt, hic fortiſſime, vbi Dæmon totus prodijt, neque vt olim ſpectris, vel ſuadela, ſed in graſſatorum morem flammis, ac ferro ſæuus. Horum pugilum ducem Antonium tum veteres, tum recentiores efferunt, qui ab eo male cæſus, & ſemimortuus relatus, cruentis adhuc plagis auſus fuit certamen inſtaurare, atque ſæuiora ſuſtinere, donec Chriſtus militem ſuum benigno affatu conſolaretur. Inde dialogiſmus ille ceteris athletis vel ſtimulus, vel ſolatium. Vbi eras bone Ieſu, vbi eras? Hic aderam ſpectator agonis tui. Idem intra caſtra (Æthnicorum ſepulcra) hoſtes audacior perſecutus nos docuit vires Dæmonis non eas eſſe, quæ Chriſtianorum fidei, & innocentiæ diutius reluctentur. Sed nihil de eo minus fuerat ſperandum, qui pridem erogato pauperibus patrimonio, diues vno beatæ æternitatis deſiderio ſponte ceteris omnibus egere cœperat, atque manuum induſtria ſibi victum quærere. Eadem animi magnitudine, qua opes contempſerat, etiam voluptatum illecebras, & Veneris procacitatem eum ſpreuiſſe, etiam fornicarius Dæmon ab eo ſæpius repreſſus, ac profligatus egregie faſſus eſt. His itaque virtutum auſpicijs beatiorem vitam capeſſiturus ad inſtar ceterorũ cellulæ ſe ſe tradidit, vnde celebriores patres inuiſens, more apis, e ſingulorum floribus ſuccos hauriens virtutis, fauos aliquando perfectioris inſtituti conficeret. Huius vigilias, & orationis ſtudium, alterius in victu parcitatem, & morum lenitatem pie æmulatus iam omnium vnus ipſe virtutes expreſſerat, cum altiora appetens, apud ſepulcretum manſiunculam nactus, quod ibi atrocius hoſtes debaccharentur, diutius conſedit. Sed quas illic iniurias, ſtrepitus, atque verbera perpeſſus eſt? nonnihil ex his

Athanaſ. Epiſcopus.

Sozo. lib. 1. cap. 17.

pręfati

prefati ſumus, cetera horret animus deſcribere. Sat fuerit dixiſſe acerrimi hoſtis pertinaciam, odio inuictam, labore indefeſſam, Antonij humilitate, & orationibus fractam exoleuiſſe. Vlteriorem deinde eremum ingreſſus inter dirutæ arcis ruinas, quas nemo præter aſpides, ac lemures coleret, obſtructo cellulæ oſtio, viginti prope annos latuit. Cibos quidam ex familiaribus afferebat, panes nempe, quibus in ſextum menſem veſceretur. Angues extemplo aufugerant, Dæmones adhuc infeſti erant, ſed viribus toties afflictis longe debiliores. Sed cum virtus in prodigia erumperet, & fama ſanctitatis ipſius increbreſceret; alij religionis cupidine, alij ſpe beneficiorum exciti, inacceſſum montem peruium fecere, qui etiam, non longe poſtea conſtructis paſſim manſiunculis, in ſtationem Monachorum diuertit. Horum ipſe tunc primum Syriaca voce Abbas nuncupatus vagantes ſub iugo obedientiæ coegit, exemplo, & preceptis inſtruxit, vt merito Cænobitarum auctor habeatur, quos omnium primus centuriauit. Proſus e militari ratione. Cum enim antea in eremo veles extra ordines militaſſet, æquum videbatur, vt poſtea in Cœnobio ſtatarius ordines duceret vbique victor, vbique magnus. Plura illic miracula edidit, & in Dæmonibus depellendis precipua. Martinianus quidam Tribunus militum, cuius filiam hi infeſtam agebant, iuſſus ab Antonio fide agere, cum abiens fidenſque Ieſu Chriſti nomen inuocaſſet, puellam incolumen recepit. Arſit etiam Pater Martyrij cupiditate, qua ſecutus aliquando fideles Alexandriam pertractos, non ſemel ſe ſe Chriſti teſtem obtulit, etiam ſpe ſubeundæ necis ipſis perſecutoribus iniurioſus. Sed diuina ratio diſcors ab eius voluntate Martyrium, & perſecutionem ſuſtulit. Igitur ad montem ſuum reuerſus, cum adeuntium frequētia iniquius ageret, ad ſuperiorem Thebaidem fugam iniuit. Diſſenſit tunc etiam Deus ab eius voluntate, & vocis ſuæ oraculo ab itinere retractum in vlteriorem eremum impulit, Sarracenos eo mercatores ſequi iuſſum. Illic prope montem aquæ riuulo, & proximo palmeto vitæ aptum, quamuis alibi tota eremus ſqualeret, ſubſtitit diutius. Acceſſit leniendo ſolitudinis tædio cultus hortuli, & agelli, vnde meſſis, & obſonium. Sed quid imperuium charitati? Diſcipuli, quos diximus in priori Cœnobio ab eodem inſtitutos, Patris deſiderio incenſi, quem illic audierant conſediſſe, eo irrumpunt maximo tamen vitæ periculo, quod regio ſabuloſa puteos, ac fontes vetaret, atque nonnullos ex his ſiti enecaſſet. Horum tandem precibus deuictus Cœnobium, & patriam repetijt; neque tamen huius receſſus memoria adeo obliterata, vt eum Sæpius non reuiſeret. Ita Ægyptus Antonij magiſterio diu ſchola virtutum, & ſanctitatis fuit; nam preter exemplum continentiæ, quamuis ingenium nullis literarum ſtudijs, ſed tantum orationis, & meditationum frequentia excoluiſſet, tamen altiora quæque fidei myſteria penetrabat, eaque aduerſus Gentes, & Hæ-

Caſſianus collat. 18. cap. 5.

& Hæreticos docte, ac diſerte tuebatur. Porro Ariani veteratores, vt miram eius ſanctitatis, & doctrinæ opinionem in ſuam rem traherent, falſo apud Alexandrinos vulgauerant fauere Ario Antonium; qua voce nihil grauius Catholicorum mentes concuſſit. At vbi religioni, & famæ conſulturus ipſe Alexandriam venit, & aſſertorem ſe gerens Catholicæ veritatis eorum impoſturam detexit, non minimum viſus eſt Eccleſiæ contuliſſe. Verum Ægyptus iam minus capax ipſius gloriæ, famam Byzantium vſque apud Conſtantinum, & Cæſares filios ablegauerat, qua permoti illum patris titulo, nec ſemel literis ſalutarunt. Neque tamen Auguſtorum ea de ſe opinio quicquam ſuctæ humilitati detraxit, quin longe humilior effectus cum oblatam Cæſarum gratiam minus appeteret, minimos tamen Eccleſiæ miniſtros ſemper maximi fecit. Conſecuta eſt etiam in deſerto occultantem ſe gratia prodigiorum, ex quibus Frontonis viri Paleſtini inſignis curatio fuit. Is peſſimo genio correptus dentibus linguam, digitis ſibi oculos lædere, ac lumen ipſum odiſſe. Cum ad virum Dei perrexiſſet, & ſalutem obnixe precatus eſſet, iuſſus ab eo in Ægyptum redire ſtatim ac regionis illius fines attigit, Dæmone exemptus eſt. Auxit & Antonij decus virgo Tripolitana, cuius e naribus, atque oculis excrementa defluentia illico in vermiculos putreſcebant. Eadem paraliſi totum corpus diſſoluta, oculis denique oblique contortis, miſerum ſibi ipſi ſupplicium viuebat. Tunc forte monachi quidam ad Cœnobium Antonij iter agebant, quos parẽtes ſecuti apud Senen pręcabantur pro ſalute filię legatione fungi. His, cum grauiter pro officio agerent, Senex dixit, ſcire ſe quale parentum fuiſſet conſilium, quibus morbis puella affligeretur, & vbi ſubſtitiſſet Legationis euentum expectatura, ſed iam pro incolumitate eius me exoraſſe vel ipſi cognoſcetis, cum redeuntes reſtituta incolumitate lætam ipſam, ac parentes reperietis. Ita prorſus nonagenarius iam Pauli primi Eremitarum funus curauerat, & Ammonis Nitriotis animam Sanctorum turmis circumuallatam aſpexerat cœlum aſcendere, eam patriam ſuſpirãs, ſed nihil de inita olim vitæ ratione remittens. Adijcitur his virtutibus prophetiæ donum, quo cruentam Arianorum in Catholicos graſſationem didicit, & diſcipulis cauſſam mœroris ſciſcitantibus, poſt imminentem tempeſtatem, quam deflebat, aſſeruit mox ſecuturam tranquillitatem. Etiam Balacio cuidam Arianorum patrono mortem pręſcripſit, quæ vaticinium ſubſecuta eſt. Mortem vero ſuam, quam diu antea expectauerat, cum annum ageret quintum ſupra centeſimum, & prudens proſpexit, & religioſus pia alacritate ſuſcepit. Oderat morem Ægyptiorum, qui funerum ſuperbe ſtudioſi cadauera mire exornata humi defodere indignarentur. Propterea ſalutatis extremum Cœnobitis ad interiorem eremum reuerſus, poſt menſes aliquot ætatem probe actam, probe clauſit. Ibidem a diſcipulis ſuo iuſſu clam ſepultus, videri

Sozom.lib. 1.cap. 13.

Hieron. in Paulo.

Theodor. hiſt.lib. 4. c.19.&20.

Caſſianus coll.15 capite 3. Auguſt.de diuerſis Serm.120.

poterat

poterat digno ſui nominis ſepulchro caruiſſe, niſi ipſum terrarum orbem famę monumentum, & magnum Athanaſium habuiſſet epitaphium ſuæ virtutis.

NOTÆ.

CENSETVR in albo ſanctorum ſexto decimo Cal. Februarij. Corpus diuinitus reuelatum Iuſtiniano Imperante Alexandriam defertur, & in Eccleſia Præcurſoris reconditur. Inde poſt multos annos ſublatum apud Viennam Narbonenſis Galliæ vrbem, ſuſcipitur, quo frequens diu peregrinatio fuit, ſicut in Patauina hiſtoria meminimus, cum de Franciſco Carrarienſe iuniore egimus.

Memoria apud Italos celebris eſt ex ſupplicio Sacrilegorum, qui facultates Eccleſiæ ipſius diripientes diuino igne ſuccenſi ſunt.

Vitam ab Athanaſio Græce editam Euagrius Antiochenus Latinis communicauit, in qua etiam Hieronymum laboraſſe oportuit, qui in Epiſtola ad Pammachium prodit rationem interpretandi, & opus ſuum fatetur præfatiunculam vitæ præfixam.

Idem Antonium enumerat inter Eccleſiaſticos ſcriptores, cuius recenſet ſeptem Epiſtolas Aegyptiace Apoſtolico ſenſu conſcriptas, quas adhuc legimus in Bibliotheca Veterum Patrum.

Eiuſdem præclara mentio eſt apud omnes fere Eccleſiaſticos ſcriptores, Chriſoſtomum, Ruffinum, Auguſtinum, Theodoretum, Socratem, Sozomenum, & alios.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

HILARION *fugiens fallacis gaudia mundi*
Deſerto abſtruſus maluit eſſe loco.

E *folijs iunciſq; ſibi tentoria texens*
Excoluit vitam ſobrietate ſuam.

3

HILARION PALESTINVS.

QVIS Hilarionē audiens apud parentes Idololatras Chriſtianæ militiæ rudimenta poſuiſſe, ac deinde ſub Antonio militaſſe, non illico dixerit æquaturum ſummos Imperatores? Quippe maximus adipiſcendæ arti ſtimulus eſt magiſtri gloria; optimaque induſtriæ mater rerum initijs immixta difficultas. Alexandriæ literis traditus quamuis cum eruditione plurimam ingenij laudem aſſequeretur, tamen ſe ſe frequentius e ſchola in Eccleſiam proripiens, nulla vel coęuorum ſocietate, vel ſpectaculorum cupiditate illiciebatur. Ineunte pubertate celebrem Antonij famam in deſertum ſecutus, abiecta ex templo togula ſacræ militiæ ſagum induit, atque ſub eo didicit tenera adhuc manu acerrimum quodque armorum genus tractare. Mirum quam breui illic militarem diſciplinam fuerit aſſecutus. Nam bimeſtri ſpatio tanti ducis exemplo auſus eſt hoſtium impetus oratione excipere, vigilijs ſtratagemata eludere, ieiunijs aggredi, atque humilitatis ordine vbique retento ſeſe tuto in caſtra charitatis recipere. Tironi initium fecit dignioris ſtipendij inimica ſolitudinis frequentia populorum, qui ſalutis, vel religionis cauſſa ad Antonium confluebant. Coactus enim patriam repetere, cum parentes iam fato functos repeꝛiſſet, hereditarijs opibus inter egenos diſpertitis nudus pene in proximum deſertum abſceſſit, quod ſterilitate ceteris mortalibus inuiſum, latronibus mire frequentabatur. Hic adoleſcens ætatem virtute ſuperans (quintum decimum annum agebat) ſacco amictus, incertis ſedibus, & fortuito cibo pererrabat, ibi ſomnum capiens, vbi nox ambulantem opprimeret. Sed in ſterili regione qualis fortuitus cibus? Nihil pręter carices, & herbas, quarum ſucco illum aliquando victitaſſe ſcriptores meminerunt. Vertente anno cum latronum pauorem exuiſſet, tuguriolum extruxit, cœpitque ſarculo terram excolere, & more Monachorum Ægypti e iunco fiſcellas texere. Obſtupuit perditum genus adoleſcentis audaciam, qui diutius auderet deſertum inhabitare, cuius alij ætate, ac viribus audaciores, etiam aſpectum exhorrerent. Et quamuis nulla ipſius diuitiarum opinio, neque necis libido ſtimularet, tamen vt incuſſo metu illius conſtantiam experirentur, nocte tota fruſtra quæſitum mane obuium habuere. Truces aſpectus, cruentæ manus, & armorum apparatus, nihil magis animum iuuenis terruerunt, quam ſi pacis nuncios exciperet. Inquirentibus an latronum incurſus timeret, reſpondit nudo latrones non obfuturos. Quid ſi mortem intentarent? eam ſe pa-

Hier. Epiſtolarum. tom.1.

ratum ſubire. Conſtantibus adeo reſponſis delectati, nocturnum errorem, & inferendi timoris voluntatem confeſſi, æquiora deinde vitæ conſilia ſe inituros promiſerunt. Abacto horum metu, qui animum ſolicitauerāt, tugurio cellulam adiecit (an ſepulcrum?) ſe ipſo breuiorem, vbi defeſſa diurno labore membra ægere extenderet. Sed quis pro victoriarum nitore digne referat pugnas, quibus hoſtem aperta vi, & occultis vbique inſidijs prouocantem toties deuicit? Quot annos noctu diuque in armis fuit? Improbus hoſtis nihil prętermiſit, quo inuictam mentis aciem perrumperet. Oſtenta ad terrorem horribilia, ad mollitiem ſpectacula immundæ voluptatis exhibuit; nunc Leonis, nunc vulpis artibus innocentiæ ſtruxit inſidias. Attamen contra callidum, & prępotentem hoſtem inuictus ſtetit adoleſcens iiſdem armorum prę ſidijs nixus, quibus ab Antonio Dæmonum vires infringi didicerat. Innumeris itaque de hoſte triumphis, & gloria ſubactæ ſuę ipſius cupiditatis clariſſimus, annos duos, & viginti degerat in ea ſolitudine, cum fama ipſius e Paleſtina in proximam Ægyptum effuſa multos eo pertraxit opem imploratum. Omnium prima mulier prolis expers, ac propterea marito exoſa, felici partu ſterilitatem exuit. Altera pręclari generis matrona liberos tres morti, quam vitæ propiores, cum Dei ſeruum ſuis lacrimis nocte appetente in vrbem deduxiſſet, incolumes recepit. Cæca item fœmina lumini reſtituta eſt. Obſeſſos Dæmonibus viros, ac beſtias ſupra naturæ impetus in ceteros truculentiores, catenarum, ac vinculorum nexus diſſoluere ſuetas, coram ſolui iuſſas manu demulſit, ac imperio Chriſti, eiectis obſeſſoribus, priſtinæ quieti reddidit. Ingens proinde virtutis admiratio plures eo Monachos traxit, alios etiam plurimos ſuaſit religioſe apud eum inſtitui. Itaque cellula tuguriolo primum adiuncta paulatim in Cœnobium creuit, & prędonum latebræ choros monachorum ſuſcepere, quibus Hilarion ita pręerat, vt prodeſſet. Sed iam ægrorum, & procerum affluxus cœperat torquere ipſius animum, quaſi eremo in vrbem conuerſa nequiret auſteritatis, & orationis ſtudia ſequi, atque veterem hoſtem pro deſiderijs vlciſci. Biennium igitur huiuſmodi curis obuolutus nunquam effugium aſſequi potuit obicem inferentibus Paleſtinis, quorum aliquando decem fere millia ad ſuſpicionem fugæ ipſius coacta etiam piam vim minitabantur. At Hilarion aperte experturus quod clam infeliciter cupiuiſſet, fama diſceſſus conſulto euulgata, dum eorum ſtudijs retinetur integræ hebdomadis ieiunium tolerauit, comminatus ſe potius inedia e vita deceſſurum, quam non receſſurum. Euicit plebis pertinaciam ſenis conſtantia, qui cum lacrimis dimiſſus recta in Aegyptum ad Antonij cellulam perrexit, qua luſtrata, proximæ regioni iam triennium ſiccitate laboranti imbres impetrauit. Inde Alexandriam profectus vix ſecuri iam imminenti ceruices ſubtraxit. Iulianus Cęſar a Chriſti fide ad Idolorum cultum reflectens,

Hilario-

Digitized by Google

Hilarionem a Gentilibus Gazæ Vrbis delatum, quod acrius in eorum ſuperſtitiones inueheretur, edicto proſcripſerat, immiſſo lictore qui in eum lege agerct. Aderant vbique lictori Gazenſes, & cum ſenem digreſſum accepiſſent, Cœnobium ipſius funditus exciderant, Inde Alexandriam profecti illum ibi ad ſupplicium operiebantur. Senex tunc forte ad viculum vrbi proximum apud religioſos viros diuerterat; & quamuis auide exceptus eſſet, tamen præcipitante in occaſum die diſcipulos iuſſit propere aſellum ſternere extemplo abiturus. Indoluere hoſpites repentinum abſceſſum, quibus ille fore dixit, vt quam breuiſſime fugæ neceſſitatem reſcirent. Die poſtera Gazenſes, lictoreſque, vt in Senem animaduerterent ædes irrumpunt, & diuina ope ſubtractum periculis falſo magiæ nota deturpant. Res apud hoſpites vaticinium denudauit. At Hilarion deſerta vlteriora euagatus, cum etiam in Oaſi annum fere integrum aſperrime degiſſet, quo non niſi crudeli exilio damnati deportabantur, in occidentem ſoluens naui Pachinum Siciliæ promontorium applicuit. Dum in proximo agello nominis ſui, ac virtutis occultator tuto deliteſceret, fanaticus quidam Romæ in templo principis Apoſtolorum euulgauit aduenisse in Siciliam Hilarionem, vt lateret, ſed velle ſe virum prodere. Conſcenſa naui in Siciliam tendit, ſenis ſeceſſum adit, & ad pedes ipſius proſtratus depulſo Dæmone liber exurgit. Inde multiplex eo ægrorum, ac piorum accurſus, & prodigia. Oderat ipſe ſuam gloriam, vnde Adriatico ſinu traiecto cupiens in Dalmatia apud Epidaurum latere, ibi longe clarior fuit. Boam ex aquis ſerpentem maximum regionem late deuaſtantem, accolarum precibus permotus, ſuper ſtruem lignorum conſcendere imperauit, & ſubiecto igne incendit. Etiam æquor maximo terremotu nutans, qui necem Apoſtatæ Iuliani ſubſecutus eſt, cum in vrbis perniciem exundaret, obuius repreſſit. Hæc præ ceteris priuatæ ſalutis dona admiranda eandem viro nominis celebritatẽ, ac fugæ deſiderium peperere. Cyprum clam abit, ſed pari ſucceſſu. Agmen arreptitiorum Papho vrbe elapſum ad Hilarionis aduentum littus obſidet, naui deſcendentem ambit, ac penè ſanitatem ab eo extorquet. Ipſe præmiſſa ad Deum oratione vniuerſos fugato Dæmone liberos iubet, ſed inſignem de eo victoriam ſibi in ſæuiorem pugnam adſciſcit: nam in proxima ſolitudine nactus montem vel Ibicibus imperuium, eo lubentius irrepſit. Inerat Idolorum vetus fanum, quod Dæmonum infeſtatione ab incolis olim deſertum hactenus laruarum terrore gentem arcebat. Id ſeni pergratum obuenit, quia cominus poterat hoſtes laceſſere, & ſenilibus prælijs iucundam victoriarum memoriam ſibi refricare, quas vigente ætate ab ſingulari certamine retulerat. Illic non alijs armis, neque artibus pugnatum eſt, quam oratione, & ieiunio, quæ illuſtriora viſa ſunt in viro octogenario etiam nimia vitæ auſteritate confecto. Poſt annos quinque ex humanis ſanctiſſime decedens iuſſit Antonij

Sozom. li. 5. cap 9.

Zoſimus lib. 5.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

tonij exemplo corpus ſuum clam defodi, quod gloria virtute parta, ſe etiam inuito, plus nimio eluxiſſet. Ita vitiorum domitor, vt etiam inanem gloriam euitaret poſt mortem; vulgari tumulo ſuſceptus de ſepulcri luxu viſus eſt triumphaſſe.

N O T Æ.

RECOLITVR inter Sanctos duodecimo Calendas Nouemb.

Corpus ab Eſichio eius diſcipulo longa decem menſium ſimulatione ad ſopiendam Cypriorum de eo ſuſpicionem clam ad Maiumæ vetus Cœnobium in Paleſtinam transfertur, quod olim ſub Iuliano Apoſtata dirutum, poſtea reſtitutum fuiſſe oportuit. Locus tamen ſepulcri in Cypro innumeris fulſit miraculis, ac ſi videretur Hilarion voluiſſe, eam gentem ſolatio prodigiorum conſolari, poſtquam reliquiæ ablatæ eſſent. Itaque Paleſtini lætari ſibi corpus Hilarionis adeſſe, Cyprij in ſepulcro gratiam eius ſpiritus.

Etiam Crypta apud Raguſium hactenus Hilarionis memoria inſignis habetur.

Vitam primus græce edidit Epiphanius Salaminæ Epiſcopus, quam Sophonius latinitate donauit. Sed longe ea ampliorem Hieronymus.

Apud Pachinum in Sicilia eundem ligna venum attuliſſe, non diſcipuli dorſo impoſuiſſe, ſcribit Sozomenus, & Nicephorus; vnde laborem, & humilitatem propius intuearis.

Octogenarium deceſſiſſe ſupputat Baronius in Martyr.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

A primis ABRAHAM pietatis ſedulus annis Fortiter aduerſos fortunæ pertulit ictus,
Cultor, amans pura religione Deum. Obſequio cunctis diues, inopsq; ſibi.

4

Digitized by Google

ABRAHAMVS SYRVS.

INEDIA macer, quem ex amictu ferino vix hominem dignoſcis, Abrahamus eſt, quem a nuptijs amor ſolitudinis abſtraxit, & ad totius virtutis faſtigium emergenti Antiſtitis ſui obedientia martyrij laudem adiecit. Paternarum opum largitione, iugi bello, & innumeris de antiquo hoſte victorijs, quemadmodum heroes ceteros coæquat, ita antecellit triumpho nobiliore; quod ſolus aduerſus populos ingenio, & praua ſuperſtitione feroces, immane prȩlium ſuſtentans, eos denique multa ſanguinis vi coegerit Chriſto arma ſubmittere. Eam prouinciam plures olim ſubierant tum Clerici, tum Monachi, etiam audacter ſpecioſum facinus aggreſſi, ſed non pertinaciter, vbi barbarus furor iniurijs, & plagis dæſeuijt. Proinde Epiſcopus vnum Abrahamum ſuſpiciens, illum e Cellula mœrentem trahit, & poteſtate, cui reluctari nefas eſt, Presbiterum impiæ plebis deſignat. Diſpar adeo militiæ genus tantum abeſt illum pro vitæ periculo exhorruiſſe, vt in Vicum extemplo progreſſus Deo Eccleſiam excitauerit, in quam, velut in arcem, ſibi receptus eſſet, & prȩdæ locus, quam de hoſte victor ageret. Vbi caſtra munijt, aduerſus Templũ, & Idola regionis impetum fecit, eaque diruit. At gens eam Deorum ſuorum ſtragem adeo acerbe tulit, vt apprehenſum Presbiterum, cæſumque pene diſcerperet, vetante diuina clementia, ne extremo ſerui ſui ſupplicio publicam iniuriam vltum iret. Lacerum, cruentumque arx recepit, vbi de ſalute gentis, quam ſua ſolicitior nocte tota preces, & lacrimas fudit. Mane cum in Eccleſia orans repertus eſſet, barbaros ſtupor defixit. Liuebant adhuc membra ab recenti cæde, cum auditores aliquot ad Chriſti fidem exhortans, iterum a furenti populo cæditur, iniecta pedibus reſti extra Vicum trahitur, ſaxis obruitur, & pro confecto relinquitur. Semiuiuo adhuc Eccleſia perfugium fuit, & maior efferæ gentis ira, & admiratio. Ita triennium alter mitis beneficio, alter iniuria ferox depugnauit. Augebat etiam Martyrij decus fames, ſitis, & omnium rerum egeſtas, quæ viro contingebant inter infenſos populos, & alieni ritus. Deuicit tandem tolerantia improbitatem, & gens paulatim capta innocentiæ, & ſanctitatis nitore, cœpit etiam diuinis colloquijs aures admouere. Hinc magis in dies cicuratam Abrahamo facile fuit ab auita impietate deducere, eaque eiurata, in Chriſti fidem transferre. Moram ibi aliquam traxit, vt recens baptiſmate initiatos reliqua fidei myſteria edoceret. Verum poſtquam fide, & propoſito firmos ſenſit,

ſeu odio erumpentis gloriæ,ſeu amore veteris inſtituti, clam aufugit. Gloria tamen fugientem perſecuta eſt, cum illic ex neophitis ſuis ſuffectum ſibi ab Epiſcopo Presbiterum audiuit;in tantum vbertatis,& maturitatis ager deuenerat, quem longa patientia cultum Martyris cruor rigauerat. Sed quem hactenus Eremitam,& Presbiterum ſpectauimus,etiam militari cultu,& luxu libidini proximo, generoſo equo inſidentem ſequamur in turpem ganeam; quo illum deflexit amor proſtitutæ mulieris, & coegit conuiuio laute vino, & carnibus inſtructo,ieiunium quadraginta annorum expugnare. Metamorphoſim aggredior. A cura paſtorali, ad cellulam reuerſus,puellam vnicam ex fratre defuncto, religioſæ inſtituere cœperat, atque eidem Priorem cellulam dimiſerat, altera ſibi extructa interius, vnde per fineſtram alloquium,& eruditio. Non aberat a religione ingenium,nam pſalmos, & preces edocta, ieiunijs quoque, ac vigilijs aſſueſcebat. Poſtquam puellares annos egreſſa eſt,hereditatem ſane amplam erogauit conniuente Patruo,vt omnis curæ expers cœleſti ſponſo impenſius ſtuderet. At viceſimo initę auſteritatis anno corruit miſera vitio cuiuſdam Monachi, qui ingenioſe nequam ementitus religionis, & doctrinæ deſiderium ad patruum ventitabat. Itaque infelix ſtupri fœditate in deſperationem acta, ſe ſe fuga patrui oculis ſubduxit, & quia nihil ad victum ſuppetebat, formam, qua mire excellebat, in caupona quæſtui euulgauit. Nocte,quæ fugam pręceſſit, Abrahamo per quietem ſe ſe obtulerat draco immanis, qui prę foribus viſus columbam deglutire, in caueam relabebatur. Senex ſomnium torſit ad odium antiqui Draconis in Eccleſiam Dei; ſed quam longe ab iactura familiari? Poſt biduum ſpeciem adhuc draconis aſpexit, ad fores reuerſam disrumpi, e cuius ventre fœtido ipſe columbam manu incolumem educeret. Tunc, quia res iterum prę foribus agebatur,ſuſpicatus eſt ſibi potius malum portendi, quam Eccleſiæ. Irrepſit ſuſpicio ab Mariæ(id neptis nomen) ſilentio, cuius iam biduum nulla vox audiebatur, cum tamen aliàs pſalmos recitaret aſſidue. Hanc terque quaterque fruſtra vocatam,illico Draconis eſcam intellexit. Fuga index aderat peſſimi cuiuſque facinoris; & in virgine ſuſpectabatur facilius, quod inhoneſtius. Quæ afflictio, quis dolor? Neptem filia cariorem eo religionis, & pudicitiæ euectam, vt extra ſortem poſſet exiſtimari humanæ fragilitatis, ſua oſcitantia, ſuis ſub oculis in pręceps vitiorum corruiſſe? Hæccine domeſtici pudoris, & familiæ ſuæ nobilitas, vt alter decus maculet, alter contemnat? Poſtquam lacrimis, & queſtibus pro facti indignitate indulſit, cœlum ipſum ſuſpexit,& Deo rem commiſit, interim pro virili ſcrutaturus, an miſera alicubi conſtitiſſet. Ipſa biennium in turpi domicilio expoſita aduentantium libidini,etiam vitijs potuiſſet cum veterrimis Scortorum decertare, cum patruus reſciuit illam e fuga in lupanaris infamia conſediſſe. Num ingenuum ſenis

animum

animum poterat aliud telum altius transfigere,aut veneno ſæuiore illitum vitam ipſius ad mortem impellere? Sola virtus mortem arcuit, quam mœror inferebat. Attamen illum in aliquam ſpem erexit is, qui neptis ſtatum nunciauerat; nam iuſſus reuerti, locum, mores, familiam probe didicerat, & Abrahamo fidus immane opus aggredienti etiam militare ſagalum, armaque, equum,& pecuniam pollicebatur. Itaque Senex abiecto cucullo miles emergit, pileoque ampliori Caluitium, & caneſcentes genas celans, ſexagenario maior adoleſcens, in cauponam diuertit, neque inficiatur cauſſam ſui aduentus cupitam diu formam illius fœminæ. Subriſit caupo diſcordem ab ætate cupidinem,ſed vt fert auarum genus, mulierem adducit ornatu meretricio laſciuientem. Quo incendio Abrahame tua facies exarſit? Quæ virtus lacrimas repreſſit? Tibi miſellæ nepti,quæ nubes ademit agnitionem paterni vultus? Quæ cera aures obſtruxit,ne blandientis vocem intelligeres,quam millies audieras pſalmos,& preces docentem? Profecto vltra humanum captum diuina res. Alloquitur Pater puellam, potat, colludit, illa fabellis miſcet oſcula, neque ſenex abnuit, immo ære dato Cænam opiparam iubet. Poſtquam epulis,ac vino indultum ſatis,nocte iam ineunte in cubiculum adſceditur. Neptem calceas ſeni detrahere, & in reliquum obſequium paratam, ipſe iuſſam oſtium obſerare,deinde conſedere, manu apprehendit, & detracto pileo caput aperit venerabile,Mariam appellat,precatur patruum agnoſcere, lacrimas profundit, filiæ nomen ingeminat, iuuenilem lapſum commiſeratur, infert ſpem veniæ,& ſequeſtrem ſe diuinæ clementiæ pollicetur. Inhorruit miſera ſaxo ſimillima pręter lacrimas vitæ,& doloris indicia. Nulla vox, pene neque ſenſus, cum in ſceleris fœditate defixa hoc ipſum ſub ora patris fœdiſſimum intueretur; hoc data oſcula, molles cachinni, hoc ipſum cubiculum, ac lectus quæſitus exprobrabant. Terram ſpectabat, an ſe viuentem dehiſceret, longe mitiorem arbitrans eam mortem, quam patrui aſpectum. In ſilentio aſſiduus imber lacrimarum,& ſuſpiria, mox ſingultus, donec compreſſa inter patrui fletus,& preces,ac ſi inter ſaxa riuulus immurmuraret, vox erupit,ſe,ſuaque in ipſius poteſtate eſſe,ac velle ſe tantum facinus acriori ſupplicio redimere. Noctis reliquum ille hortamentis, ipſa lacrimis, & orationibus abſumpſit. Mane deſpectis cum pręteritæ vitæ ignominia etiam opibus, quas illic meretricius quæſtus congeſſerat, ex lupanari, perinde atque e ventre teterrimo oſtenſi draconis, victor patruus captiuā neptem educeret, eandem in ſpecioſum triumphum trahens ad priorem cellulam reuexit, egregio exemplo paſtoris, qui grege per deſertum dimiſſo ouem procul aberrantem quæſiuit, & humeris ſublatam gregi reſtituit. Pręſtitit etiam neptis abunde,quod ſpoponderat; nam æmula illic alterius Mariæ,quæ Ieſu pedes lacrimis rigans proprias ſibi maculas lauit, Cruci inhærens, eamque iugi flectu

D 2 inun-

Digitized by Google

inundans, admiſſum ſcelus deterſit, atque ad eam diuinæ gratię celſitudinem peruenit, vt nihil peccati apud illam reliquum eſſet, prçterquam ad incrementum virtutis peccati meminiſſe. Digna profecto fœmina, quæ inter clariores huius Muſæi Viros, locũ,& imaginẽ haberet,proprio elogio honeſtãdam. Abrahamus, qui olim improbi Dæmonis victor,mox de profane Idolorum ritu triumphauerat, etiam altera redemptæ neptis gloria inclytus, decennium ſuperſtes,mortalibus vniuerſis,quos in admirationem traxit ſuæ virtutis,vbique memorabilis, immortalibus illico inſerendus, mortem obijt vita ſua digniſſimam,ſemper tamen facti huius memoria apud poſteros rediuiuus.

NOTÆ.

ABRAHAMO ſtata dies eſt in Romano Martyrologio 17. Cal. Aprilis. Ibidem proditur auctor ipſius vitæ S. Ephræm Syrus, quem in actis idem Abrahamus dilectiſſimum fratrem appellat. Neque male ex his conijcies affines eos extitiſſe, quum teſtetur Abrahamus puduiſſe, ac doluiſſe Ephræm infamiæ neptis, eumque pro ſcelere diluendo apud Deum comprecatorem miſellæ eidem polliceatur.

Meminit eiuſdem Baronius 4. Annalium ex occaſione Eccleſiæ Lampſacenæ, in cuius paræcia idem Idolatras conuerterat. Minus tamen eidem aſſentimur opinãti de hoc meminiſſe Ephræm in teſtamento, ſi quidem longe antea defuncti mortem in calce ipſius vitæ deſcripſerat.

Itaque rectius dictum credam de Abrahamo altero Ephræm ipſius diſcipulo, de quo mentio eſt apud Sozomenum, & Nicephorum.

De alio Cyrenſe agit Theodoretus in Theopili, ſiue Patrum religioſa Hiſtoria. cap. 17.

Alius item Aegyptius memoratur a Palladio in Lauſineis numero 105. cuius fortaſſis ea miracula extiterunt, quæ recenſentur a Caſſiano Collatione 15. cap. 4. & 5.

Digitized by Google

Acta prius fuerat cui vita monaſtica, MALCVS
A Saracenis captus, ouile regit.

Præfectuſq; gregi curat pecus; hinc præeunte
Numine, cœnobij tecta adamata ſubit.

5

MALCHVS SYRVS.

QVÆ diræ inſequuntur deſertores? Sed neque recte dici potuit Malchus inſtitutum deſeruiſſe, quam uis matris, & patriæ deſiderio magis ſpecioſo quam vtili, diris caput obiectauerit vix poſt amiſſam libertatem, & plura vitæ ipſius pericula, exſatiatis. Attamen non vacat ruinæ culpa, qui ſe obnoxium prebet. Olim coniux puellæ deſignatus anxios nuptiarum parentes fuga eluſerat, & procul patria ſub Abbatis imperio cucullatus proſpera aliquot minora prelia aduerſus Dæmones geſſerat, non obſcura maiorum virtutum ſpe. At ignarus inſidiarum, quæ pietatis, & decoris ſpecie ſtruuntur, quam facile captus eſt? Suadet callidus hoſtis impium eſſe, matrem viduam, longæuamque aliquando non reuiſere; poſſe in patria ſuo exemplo multos ciuium ad religionem allicere, & ex ære paterno Cœnobium excitare, vbi numero, & obſequio ampliore diuinis rebus deſeruiatur. Immiſcet melli venenum. Non indecorum eſſe, aut inutile, ſi ex hæreditate quippiam ſeponat in ſolatium ſenectutis. Hauſit ille incautus; nec ſemel ab Abbate miſſionem poſtulauit. Qui vſu edoctus, ſenſerat Dæmonem cuniculos agere, & aureo calice diuini, & materni cultus, exitium miſero propinare. Itaque Malcho inſidias aperire, & lacrimis obteſtari, quod ſpecie charitatis alienæ propriam ſalutem proderet. Ille coeptis inſiſtere, donec Abbas irritus conſilij miſſionem indulſit. Iter erat primo Beroeam, tum Edeſſam, inde in patriam, ſed inter vtramque vrbem ſolitudo Sarracenorum incurſionibus patens, quam propterea viatores non ſinguli, ſed aliqua mora in confinijs coacti numeroſiores capeſſebant. Malchus promiſcuæ turbæ immixtus inceptum ea iter pergebat, cum Sarracenorum turma numero, & armis inſtructa ex inſidijs imbellem turbam peregrinorum aggreditur, cędit, ſpoliatque. Seruus fit vnuſquiſque fortuiti raptoris, atque parentes a filijs dirempti, viri ab vxoribus, vt ſors ferebat, diuerſi abiguntur. Ipſe cum vxore alterius captiui, quem alio prędones abduxerant, in prędam vni obuenit non infimæ ſortis inter id genus. Imponuntur ambo Camelis inſueta ſeſſione trepidi, & ex alto coram ſemper pręcipitium ſuſpectantes. Eremus petebatur, quæ longo itinere aberat; & cum humaniores cibi deeſſent, cogebantur captiui cruentis carnibus, & lacte veſci camelino. Inter deuia ſolitudinis tandem prędonis ædes affuere, vbi ille heri ſui vxorem, & filios ſubmiſſo genu de more gentis venerari coactus, pecori pręficitur, quod inter deſerta, vel remotius, paſceret. Id pręter omnem

D. Hieron. Epiſt. to. 1.

nem

nem ſpem miſero ſolatium fuit; nam longius ab hero gregem ducens, Abbatis ſui vaticinium, & deſertum Monachorum conturbenium lacrimis, & ſolitudine vlciſcebatur. Etiam animo fixus, vnde pedem auerterat, Monachorum ritus æmulabatur, pſalmos, & preces recitans, quas apud eos didicerat; lætus captiuitate eluere facinus male appetitæ libertatis. Victus aſperitatem locus dabat, vigilias cura gregis requirebat, vt niſi feliciora contingerent, videretur his aduerſis ſaluti optime conſultum. His ſtudijs grex auctus in multam prolem Malchum hero ſuo ita conciliauerat, vt pręmium aliquod eidem meditaretur, quod omnibus tormentis atrocius illum afflixit. Ac ſi cęlibatus tædium, & gregis curam ſolatio coniugij lenire vellet, concaptiuam Malcho fœminam vxorem deſpondet, & nuptias recuſanti ſtricto mucrone imminet. Is pręſentem fœminam arripit ſcutum potius, quam vxorem, & alieno periculo gladium euitat. Connubij pignus id acceptum barbari iram compeſcuit. Sed cum ambos in proximum ſpecum nox coegiſſet, timore necis exanimes, & nuptias æque abhorrentes, Malchus in arcto turpis ſalutis, vel honeſti exitij confinio, deflere cœpit, virginitatis decus irrecuperabile illic infami adulterio extinguendum. Et poſt nænias, ſupra vitæ deſiderium exoſus facti improbitatem, cultrum pectori admouebat moriturus; & ſua manu cecidiſſet, niſi Mulier manum cohibuiſſet, atque affirmaſſet, velle ſe coniugem palam credi, clam ſororem eſſe, & id fædus ſumma fide, & ſilentio obtecturam. Reuixit hic, eamque vxore multo cariorem habuit, ſollicitus tamen cum ea ne ſocordia pacis amitteret, quod in ipſo belli feruore ſeruauerat. Mutuus amor opinionem apud heros coniugij fecit, & gregis felicitas, in quem ambo curas coniunxerant, omnem fugæ ſuſpicionem ademit. Ita aliquot annos captiuitas tolerata. Sed Malchi animum ſemper coquebat prioris vitæ recordatio, qua, dum corpus naturæ neceſſitatibus deſeruiret, mens extra humanam ſortem Cœlo inuecta inter Angelos reſidebat. Ea propter ſtatuebat in mortis diſcrimen ſe ſe dare, vt ab Sarraceno liber ad Chriſti iugum rediret. Mulier virilis audaciæ, & conſilij particeps comitem ſe ſe itineris, & periculi pollicebatur. Fugæ videbatur opportuna gregis cura, quæ ambos in ſolitudinem itinere bidui, ac tridui, domo procul trahebat: Sed conſilijs oberat flumen proximum ab decimo milliario, quod nec ponte, nec lintre traijciebatur. Verum quid non audeat ſpes libertatis? Hircos, qui toto grege eminebant, binos mactant: ex pellibus vtres conficiunt, carnes in viaticum parant. Noctu fuga initur, & conſcenſis vtribus pede remige ad vlteriorem fluminis ripam appellitur, & nocturno ſæpius itinere, quod æſtu, ac latronibus loca infeſta eſſent, rectà in Syriam abitur. Nihil hactenus inceptis aduerſum. At herus eorum fugam edoctus, cum famulo veſtigia fugientium ſecutus, Camelorum beneficio, & viarum peritia adiutus, in patenti

campo

campo ex prçalto Cameli dorſo conſpicuus aduentabat. Quæ fugitiuis ab hero atroci vitæ ſpes? Vna prorſus, ſi prçtereuntis oculos latere poſſent. Forte ad dexteram Crypta erat, quæ intra telluris viſcera profundius videbatur penetrare. Sed quæ loco fides, vbi ſerpentes, ſcorpij, atque id genus venenata animalia Cœlo flagrante deliteſcunt? facti tamen conſcientia, & certa atrocis heri ſæuitia, ſuaſit incertum vitæ illic effugium. Itaque in Cryptam deſcendunt, velut ſalutem in ſepulcro quæſituri. Deſcenſus in binas Caueas ferebat; hi ad læuam flectunt maxima felicitate. Illic dum inter ſpem, & metum ſecum colluctantur, famulum probe cognitum audiunt immani voce fugitiuos ad necem inclamantem. Nullum e cauea reſponſum. Ille, vt latentes extraheret, in Criptam deſcendit peſſimo malo; nam Leæna, quæ in altera cauea fætum nutriebat, arreptum diſcerpſit. Herus etiam, qui ſeruum intus arbitrabatur diſtineri a reluctantibus, exerto gladio ingreſſus ſub aſpectibus eorum ab eadem fera lacer interijt. Pulchra de hoſte vindicta, niſi exemplum alienæ necis propriæ metum inijceret. Quid ibi? Perſiſtentibus fame, fugientibus Leænæ vnguibus pereundum. Attamen mora potius, quam fuga, infortunium auertit: nam fera ſentiens cubile palam eſſe, accepto Leunculo mane antro ceſſit. Illuxit ſpes aliqua ſalutis, quam tamen illi non extemplo adeſſe credebant; veriti Leænç reditum. Sed vbi poſt multum diem extra omnem ipſius ſuſpectum trepidatio in audaciam conualuit, e ſepulcro victores abſcedunt. Hæc miſeriarum meta extitit, mox ad obitum vſque felix omnium rerum decurſus. Ponè antrum Cameli occiſorum reperti opportune captiuos metu, & itinere confectos iuuerunt. His ambo ad Romanorum caſtra decimo die perueniunt, inde in Meſopotamiam proficiſcuntur, vbi Camelorum precio deinceps vitæ tranquillioris neceſſitati conſuluerunt. Abbas Malchi olim inſtitutor diem obierat, neque orbatum tanto lumine Cœnobium votis reſpondebat, vnde progreſſus Maroniam, viculum ab Antiochia trigeſimo milliario, illic ſe ſe Monachis adiungit, & Mulierem captiuitatis, & periculorum comitem ſacris virginibus commendat, donec ætas fatiſcens omnem cupiditatis fomitem reſtinxit, & charitas ambos ſancto contubernio rurſus coniunxit. Conuixerunt ad extremam vſque ſenectam inſignes adeo abſtinentia, & ſtudio diuini cultus, vt Zachariæ, & Elizabeth ſimillimos incolæ prçdicarent. Stabili hac inter populos fama excitus Hieronymus Dalmata adoleſcens, mox Eremita, & Sanctæ Eccleſiæ doctor eximius, Maroniam adijt, & virtutem opinione longe clariorem expertus, etiam hiſtoriam eorum ad poſteros tranſmiſit. Eorum mortem licet ſcriptores ſilentio inuoluerint, nullas tamen exiſtimauerit vitæ imparem, cum beatæ perennitatis pignus ſit ipſa mors nullius ſceleris anxia, & ſibi felicitatem ab exceſſu inchoans.

Digitized by Google

NOTÆ.

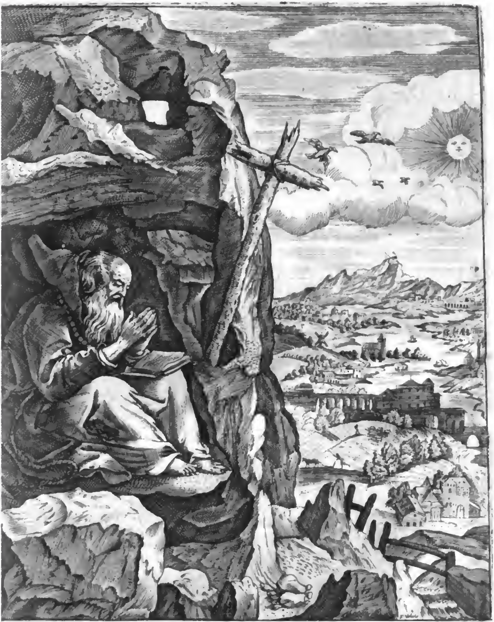
LOCVM habet Malchus inter Sanctorum memorias, quæ in Romano Martyrologio leguntur 10. *Calen. Nouembris. Neque plura de eo apud veteres præter ea, quæ Sanctus Hieronymus coram accepta ad multorum profectum ſcripſit.*

Habet ex his religioſus quiſque exempla artium, quibus Dæmon Seruos Dei ſpecie recti deceptos e portu tranquillitatis auertit in immane pelagus miſeriarum, & periculorum.

Meminit eiuſdem Theodoretus inter Anacoretas Antiochenas cap. 26. libri quarti Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, & Baronius in Annal. tom. 4.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Duxit IOANNES *rigidum ſine crimine vitam,*
Affectus prauos ſobrietate domans.

Rupe caua ſedem ſibi legit: ibiq; petulcam
Carnem ſub mentis compulit ire iugum.

6

Digitized by Google

IOANNES ÆGYPTIVS.

HIC Præcurſori a ſacro fonte cognominis, & vitæ inſtituto proximus, inter confragoſas rupes appi- ctus eſt, quas non hominum pedes, ſed & animi refugiunt. Sic aurum inter montium latebras, & inter cautes gemmæ abduntur nobiliores, vt nullibi ignauiæ, at labori pulcher vbiq; locus, ac præmium ſit. Has iuuenis admodum conſcendit, ſenex ad obitum vſque retinuit, auſtero victu loci aſperitati conſentiens. Quot ſaxa aſpicis, tot habes præliorum teſtimonia, quibus cum antiquo hoſte acerrimus ipſius debellator conflixit. Victoriarum præmia noſce gratiam miraculorum, & rerum futurarum præſagia, quibus ille extra Ægyptum apud Theodoſium pijſſimum Auguſtum, & principes viros, excelluit, nec ſemel ab his conſultus imminentium bellorum euentus prædixit. Ad eam vſque ætatem, quam proxima mors clauſit, Cœnobiolum, quo ſe concluſerat, nulli patuit; ſed aduenientium neceſſitati compaſſus permiſſit iuxta ædes conſtrui ampliores, quo tamen nec promiſcuum acceſſum voluit, neque ad libitum, ſed ſtatis diebus, ac viris tantum. Aderant etiam cellulæ diſcipulorum, qui eos exciperent. Ceterum ipſe e feneſtra præſentes erudiens, ægros tactu, abſentes tranſmiſſo oleo incolumitate donabat. Nullam toto æuo mulierem eò irrepere paſſus eſt, quod earum aſpectu hoſtis molliores animos vexaret, eoſque infirmitatis commiſeratione illuc detorqueret, vbi charitas ſenſim in cupiditatem abduceretur. Ne tamen ſexum morbis obnoxium, & in religionem verti facilem, fructu precum ſuarum fraudaſſe videretur, pluribus earum abſens opem, & beneficia impendit. Coniux Senatoris cuiuſdam cæca oleo tranſmiſſo illuminata eſt. Tribuni militum alteri, quæ virum miſerat facultatem adeundi imploratum, domi affore pollicitus noctu per ſomnium aſtitit, via interdixit, & ægritudinem repreſſit. Item militem anxium de vxoris ſalute, quæ domi vtero laborabat, admonuit ea die fœtum enixam vitæ periculum adijſſe, atque euaſiſſe. Nihil domi ab redeunte præterea repertum eſt. Quis vaticinium negauerit? Verum priuatam rem poterant domeſtici parietes ſupprimere. Alterum inſignius fuit; Æthiopes, qui proximam Sienem incolunt, caſtra Romanorum apud Cyrenem in confinijs arcebant, ne intra prouincias more gentis populabundi irrumperent. Sed hi numero aucti vltro in Romanos inuehuntur, eoſque maxima clade attritos in caſtra compellunt. Præfectus ægre his ſe ſe continebat militum paucitate, ac trepidatione veritus in diſcrimen caſtra, & prouinciam dare.

Eug.cap.1. Pallad.nu. 43.

re.

re. Et quia cladium, & victoriarum auctorem Deum ſciebat, ad Ioannem ipſius ſeruulum confugit, orationis opem flagitat, refertque. Conſequitur Limenarchæ fidem belli exitus, & egregiam de hoſte victoriam obtinet eo ipſo die, quo illum Ioannes iuſſerat ſigna conferre. Sed etiam vox huius vaticinij paulo vltra Cyrenem. Alterum de Maximi excidio, qui imperium inuaſerat, longe maius totum pene orbem terrarum circum egit. Nam Theodoſius priuſquam in Maximum ab oriente exercitum duceret, Ioannem percontatus de ſuſcepta in Tirannum expeditione accepit maximum bellum minimo cruore, & inſigni ipſius victoria quieturum. Eodem ſpiritu Eugenij item nefarie Romani imperij decus occupantis excidium, ſed maiore vtriuſq; exercitus cæde, eidem Theodoſio prędixit. Porro vaticinium vbique decantatum, & apud omnes illius æui ſcriptores celebre, contigit etiam Palladij Galatæ (vtinam non Origeniſtæ) pręſenti teſtimonio firmari. Tunc forte idem ad Ioannem venerat, & inter comites aſſidens Senem audiebat, qui de Religioſi viri pedia ſermonem inſtituerat. Is ſalubrem admodum doctrinam prophetico nuncio ita clauſit. Hodie deuicto Eugenio, & late pacato Romano Imperio, Theodoſij Epimicia Alexandriam perlata recipiuntur: neque his diu ſuperuiuet Cæſar, cui trãquilla mors imminet. Vitæ breuitas, & mortis genus vaticinio egregie reſponderunt. At ſermonem coram exceptum Palladius ſcripſit, in quo piam eruditionem exemplis inſtructam, & ſcripturarum auctoritate firmam lector iure admiretur; pręſertim cum neſciat quomodo Senex intra cellulæ limen perſiſtens ceterorum Eremitarum arcana re ſciuerit, niſi edoctus ſpiritu prophetiæ, quo varios hactenus bellorum euentus, ac regionis fertilitatem, vel ſterilitatem pręſciuerat. Poſt impertita tot ægris remedia, poſt exhibitum peregrinis obſequium, tres & quadraginta annos muro ſeptus nihil in cibum ſumpſit, quod igni admoueretur, ſed nec aliquando, niſi poſt occiduum ſolem. Fortaſſis exemplum Diui Pręcurſoris excitabat, cuius dapes didicerat in eremo fuiſſe locuſtas, & mel ſilueſtre. Eiuſdem etiam ſtudioſus martyrium fuerat æmulaturus, ſi alter Herodes iugulum appetiuiſſet. Verum habeat ſuum decus Martyrij cupido, & ſanguinis effuſionem compenſet macies tanto ieiuniorum, vigiliarum, & carceris ſqualore non minus laborioſe acquiſita, quam in annum ætatis ſuæ nonageſimum conſtanter tolerata. Ante obitum pręſcius optatæ migrationis cum prohibuiſſet, ne quis diſcipulorum ad ſe accederet toto triduo, extremũ diem obijt, viſus etiam poſt mortem poplite in orationem flexo voluiſſe curſum vitæ ſiſtere eo ſilentij, & orationis ſtudio, quo acceperat.

N O-

N O T Æ.

HABETVR in albo Sanctorum 6. Cal. Aprilis.
Elogium ex Euagrio, & Palladio conſtat.

Nos pręter ea, quæ de Ioanne apud Hier. Epiſtola ad Cteſiphontem, Auguſtinum, Ruſſinum, Theodoretum, Proſperum, & alios leguntur, comperimus apud Caſſianum Collatione 2. cap. 2. Diabolicam illuſionem, qua Deo permittente coercitus eſt, ne deinceps oblitus moderationis corpus ieiunio conficeret.

Etiam in primo Dialogorũ Sulpitij Seueri, referente Poſthumiano, habes duo inſignia exempla obedientiæ, & patientiæ Ioannis: alterum in irrigatione aridi ſtipionis, alterum in impulſu ſaxi pręgrandis.

De eodem ſapius agit Baronius Annal. tom. 4.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Officio calami taciturnus voce, THEONAS
Jugiter erudijt commonuitq; ſuos.

Quos morbus vel debilitas afflixerat, ad ſe
Adductos valida reſtituebat ope.

7.

Digitized by Google

THEONAS OXYRINCÆVS.

LIBEAT poſt imaginem Theonæ hac oris maieſtate, oculorum nitore, canicieque ſuſpiciendam, etiam ingenium admirari, quo triumphalem virtutum viam ingreſſus, ea prius ſe ipſum captiuum traxit, mox de hoſte acerrimo triumphum egit. Docebit profecto non alijs armis Dæmonis imperium euerti, quam quibus victor cupiditatum animus ſe ipſum vicerit; neque arduum eſſe eidem hoſtes ſubigere, qui ſeipſum ſubegerit. Sed quod de te ipſo decus, quis de hoſte triumphus o Theona? Non ſatis videbatur opes, lares, atque parentes deſeruiſſe, vt vt pauperrimus Chriſto adhæreres, atque arcta ſpecula concluſus vitam ab omni vitæ deſiderio immunem degeres, Dæmoni territamento, mortalibus miraculo eſſes, niſi etiam ſtupente Cœlo triginta annorum ſilentio nomini tuo immortalitatem dares? Efferat vetuſtas iactabunda, ſed non conferat tecum, Harpocrates, & Pythagoras ſuos; cum ſilentij illorum origo a ſtudijs, vel fictæ religionis, vel humanę ſapientię prodeat, vt ad ſcopum breuis gloriæ finiat. Tuum vero a diuinis obſequijs cæptum, eaque longe diuturnius, non niſi in exceſſum charitatis deſinat, qua miſerorum ſupplicio intercedis. Iuuat enarrare nobilem inſtitutæ taciturnitatis lapſum, vt qui virtutem continentiæ triginta annorum admiratur, contemptum ipſius ex occaſione longe clariorem commendet. Prouectus Theonas diuina ope ad apicem Chriſtianæ perfectionis, etiam miraculorum gratiam acceperat, ſuetus ægros e tota regione confluentes tactu incolumes remittere. Aberat omnis gloriolæ, vel quæſtus cupido. Sed quia diſcordant hominum ingenia, vt ſinguli ad vitia, vel virtutes deflectunt; inceſſit quoſdam perditiſſimos ſuſpicio quod ab ægris precio ſalus redimeretur, eoque Senem pecuniæ plurimum corraſiſſe, quod apud illum eadem cellula abderetur. Digna ſuis auctoribus opinio, nec diſpar improbitati audacia, qua in facinus itum eſt; quamuis etiam impius quiſque ab euentu cognouerit diuinitus permiſſum eſſe, vt Theonę pauperiem, adhuc meritum inter populos obſcuri nominis, infamis latronum auaritia illuminaret. Furto ſilentium quærebatur, quod nullum extitiſſet ſuperſtite Theona. Itaque etiam mitiſſimi viri nece condita, illum nocte intempeſta adoriuntur. Ipſe exſomnis, vt Sanctorum Patrum mos eſt, nocturnis hymnis, & precibus Deo gratias concinere, orationi inuigilabat. Sed cum ſceleſti ſe ſe in conſpectum dediſſent, contorta in eos oratione beati ſenis ita obriguerunt, vt nemo muros attingere, non tela

expedire, ſed neque loco moueri poſſet. Diceres brachia catenis obſtringi, pedes inhærere veſtigijs, nec quicquam in corpore liberum prçter os, quod tamen concepti facinoris conſcientia obſtruebat. Ita noctem metu proximi exitij luctuoſam agentes diem longe atrociorem operiuntur. Aurora vindex nocturni ſceleris multos illuc mortalium contraxit, qui e propinquis villulis religionis, vel ſalutis cauſſa frequenter ad virum Dei accedere conſueuerant. Ab his probe agniti ſunt latrones, & aucta eſt ſuſpicio maximi cuiuſque facinoris tum ex armorum apparatu, tum ex prodigio interdictæ libertatis. Itaque hærentes miſeros vinciunt, & dum miraculi occaſionem requirunt, furtum, & mortem Theonæ meditatos audiunt. Omnium mens fuit vtrumque ſcelus incendij ſupplicio vindicare. Non ligna, non ignis aberat; & cura omnium de ſalute pij Patris, & ceterorum exemplo ſolicita. Facinorum extrema ea dies, ac vitæ erat, niſi Theonas illorum necem miſeratus in has voces ſilentium tricennarium corrupiſſet: Incolumes abire eos permittite, niſi vultis abſcedere a me gratiam curationum. Vox, ac ſi Cœlo delapſa eſſet, populum mouit ſtatim damnatos exſoluere, illos vero ſe ſe arctius illigare. Nam quiſque eorum mutatis repente vitæ conſilijs ad proxima Monaſteria perrexit, atque inita religione patratum ſcelus, ſtuduit obliterare. At ſenex vltus iniuriam beneficio, etiam taciturnitatem in poſterum adamauit, & cum diruto pariete cellulæ oſtium aperuiſſet, vnico oblectabatur ſolatio vaſtam Eremum noctu peruagari. Conſtans fama fuit, ſilueſtres feras tunc ad eum venire, & cellula egredientem comitari conſueuiſſe, quas idem rediens, e proximo puteo potaret. E veſtigijs Caprearum, bubalorum, ac ſimilium circa ea loca plurimis, famæ fides. Attamen qui ſilentium perinde horres, ac tirannum humanæ libertatis, quæ vnius linguæ miniſterio immenſos animi fluctus exoneret, & ſi eos ſilentio comprimat, ſpumam ipſa ac ſalſedinem in ſuam vertat perniciem, potes etiam temperamentum ipſius accipere, quo Theonas mœrorem, ac tædium leniuit. Ægyptijs literis probe excultus, Grçcas item ac latinas familiares habuit, quarum auxilio ſacros libros euoluens ſibi ſolatium, ceteris eruditionem parabat. Palladius inter plures teſtis eſt, peregrinos patria, ac lingua diſcordes, ſcriptis tabellis ab eo exceptos eſſe erudite. Itaque iugiter oranti, aut ſcribenti, numquam ocium adrepſit, quod mentem ab inſtituto auerteret; ſed neque vlla humanarum rerum ſolicitudo, quæ ſermonem prouocaret. Quod ſi æſtus diuini amoris, aut doctrinæ ſolatium, humanæ lubricitati non obſtitiſſent, profecto irritus labor fuerat naturam cohibere, quæ iacturam libertatis per ocium impenſius dolet, & in opere facilius obliuiſcitur, inſtar ferramentorum, quæ vſu ſplendeſcunt, ocio eruginem contrahunt.

NO-

NOTÆ.

DE Theona ſcribit Euagrius cap.6.& Palladius in Lauſiac.num. 50. meminit eiuſdem Sozomenus Hiſt. lib. 6. cap. 28. & Nicephorus Caliſt. lib. 11. cap. 33. Qui etiam aſſerit Ammonij Tabenneſiotæ diſcipulum extitiſſe.

De ſilentio, & eruditione omnes conſentiunt.

Alter etiã ab hoc creditur Theonas ille, qui apud Caſſianum collat. 21. cap. 8. ſcribitur rogata ſæpe fruſtra vxore, mox deſerta, ad Cœnobium confugiſſe. Idem promotor collationis 21. etiam auctor perhibetur collationis 22. & 23.

BIBL. NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Soliuagus poſtquam primis erraſſet ab annis Linquere deſertum diuina voce iubetur.
Auſteræ vitæ cultor APOLLONIVS. 8 *Legiſq; in populum ſpargere dogma ſacræ.*

Digitized by Google

APOLLONIVS

HERMOPOLITES.

ATHLETARVM conſtantia retuſæ Dæmonum vires eo deuenerant, vt etiam impuberes Sacræ militiæ nomen darent, auderentque ſinguli ſub ſigno crucis vno fidei clipeo obtecti non ſolum irruentem aciem ſuſtinere, ſed etiam ſtantem inuadere. Quippe a crepundijs docti delitijs abſtinere membra ad luctam durauerant, animumque aduerſus vitia robuſtiſſimum afferebant. Sic Apollonius quintodecimo ætatis ſuæ anno potuit audacter in arena hoſtem laceſſere, eaque victor late ſpaciari tot vbique erectis de hoſte tropheis, quotam pugnandi copiam fecit bellum quadraginta annorum. Miraris hoſpes illum ſemicinctum oculos in cœleſtem radium intendere? Diuinum oraculum eſt cœlo erumpens, quo idem iubetur ad proximam regionem deſcendere illic pluribus profuturus. Tunc rerum potiebatur Apoſtata Iulianus, qui fidem Chriſti ementitus ante ſuſceptos faſces Romani Imperij, poſtea apertus hoſtis aduerſus eam ſecures expedijt, atque piorum ſanguine late aſperſit. Huius opera Dæmon in deſerto toties profligatus, rurſus ad vrbes reducitur, reſtituto Idolorum cultu, & apertis inanium Deorum delubris, quibus ille acceptum imperium referebat. Porro eius odium haud minus fidei contulit, quam Lydius lapis auro ferat, vel tirannorum perſecutio viris immotæ mentis, & probitatis. Apollonius apud vicos frequentiores ſpeluncam nactus, primum innocentia, & aſperitate vitæ, deinde hortamentis cæpit fideles firmare, & Gentiles miraculorum beneficijs allicere. Monachi etiam plures ad eum confluxerunt, quibus illic Cœnobium ædificauit, & inter procellas ſæuientis perſecutionis Trierarchus optime prę-fuit. Et quamuis flagraret martyrij cupitate, atque vltro ſe ſe perſecutoribus offerret, numquã tamen auſus eſt illum quiſquam accuſare; immo aliquando carcere clauſum coactus eſt Centurio illæſum dimittere. Ea carceris occaſio memoratur. Iulianus, vt Chriſti obſequium minueret, viros etiam religioni addictos iuſſerat militare, quamuis poſtea omnes Chriſti fideles a militia repulerit. Tunc Monachus in oppido militiam detrectans in carcere detinebatur, quem Apollonius adijt, vt conſtantiæ admoneret. Hæc in carceris veſtibulo extra clathros agebantur, quæ Centurio in crimen maieſtatis vertit. Iubet igitur obduci fores veſtibulo, & ibi Apollonium, & ſocios cuſtod iri.

Theodore. Hiſt.lib.3. cap.6.

ſtodiri. Nocte inſecuta cum Angelus Dei immani lumine adueniens cuſtodes, & oſtium deieciſſet, etiam Centurionis domus terremotu collapſa quoſdam e familia oppreſſit, quorum exemplo territus ille mane ad carcerem recurrit, & liberos omnes ad Monaſterium redire ſupplex efflagitauit. Eodem tractu temporum vicus profano ritu pre ceteris ſuperſtitioſus elato Idolo am barualia agebat æſtu feruente, qui ſata exurebat. Vir Dei tranſiens, cum gentis cæcitatem miſeratus eſſet, fuſa ad Deum prece plebem cum ſimulacro in arena defixit. Immobilis vnuſquiſque obſtupebat, quomodo pes voluntati reluctaretur, & dum pedes conaretur veſtigijs educere in ipſo grauior hæreret. ſtantes ſol ſublimis, & ſubtus arena incenſa ſolis radijs Idololatras coxiſſet, niſi quis recordatus tranſiuiſſe illac Apollonium, ceteros admonuiſſet poſſe id prodigium virtute illius accidere. Placuit quoſdam ex auxiliaribus ad eum legatos mittere, vt ſi Chriſti ope, & ipſius precibus, miſeris abeundi libertas daretur, illico Deorum cultu ſe abdicarent, & liberatoris ſui fidem ſequerentur. Accepit Legatos, & conditiones libertatis Apollonius, Deumque obnixe deprecatus, ſtantibus ius abeundi fecit. Hi ſtatim tradito flammis ſimulacro Seni obſequi, Chriſti ab eo exigere diſciplinam, inde ſacro baptiſmate luſtrari, vt iam pauciſſimi auitos ritus retinerent. Inuaſit reliquos vicos opportune eiuſdem facti religio, quam & huiuſmodi miraculum longius prouexit. Ex his confines duos aliquando rixa ad arma traxerat. Et licet Senex ſequeſtrem ſe pacis polliceretur, tamē pugnæ diſcrimen auidius ab altero optabatur, qui ferox ductu, ac ſpe cuiuſdam latronis ſibi victoriam ſuadebat. Tumultus facile tollebatur ſublato capite. Huc Apollonius incubuit. Itaque latronem intuitus inquit: adeſdum, criminum tibi a Deo veniam ſpondeo, ſi arma paci dedas. Ille extemplo ſummiſſis armis ſupplex procumbit, neque pax vlterius differtur. Aſſequitur latro abeuntem ſenem, apud quem hoſpitio acceptus, noctu conſedit; & cum ſomnum cepiſſet, aſpexit claritatem diuinæ gloriæ, & arcana ipſius ineffabilia contemplatus, audiuit veteres ſibi culpas a Deo condonari, neque poſtea aliquando ab Cœnobio diſceſſit. Eadem viſio oblata Apollonio veniæ fidem ſtruxit. Alterum etiam vicum eiuſdem regionis ſimultas ad vltimum pene gladiorum adduxerat, vna Apollonij auctoritate pugnam prohibente dum is pacis fœdera inter diſſidentes componeret. Iamque monitis arma ceſſiſſent, niſi obſtitiſſet Idololatra quidam militaris aſpectus, & truculentiæ, qui coram ſene comminabatur, nullam viuente ſe pacem aduerſarijs futuram. Cui ſenex: Omen, inquit, pacis accipio, vt te ſolo pereunte vniuerſi quieſcant. Sed neque te honor ſequetur ſepulcri. Vbi Pater aliò pedem vertit, acie concurſum eſt potius acri impetu, & armorum ſtrepitu, quam ſanguine, donec ſeditioſus ille transfixus occubuit, nec preter eum alter quis. Perempto capite membra

in fæ-

Digitized by Google

in fœdus pacis coiuerunt. Sepultum noctu beſtiæ exhumantes depaſtæ ſunt, vt nihil ingentis corporis reliquum eſſet, preter exemplum laceratæ adeo temeritatis, quo pacis ſtudioſi meminiſſent improbi vnius piaculo interdum cædem innoxiorum auerti. Pacis ſtudium ſequatur Apollonij liberalitas. Regio ſterili annona affligtabatur. Turmæ populorum cum vxoribus, & liberis fame prope abſumptis, ab eo cibos, & preces apud Deum expoſcunt. Ipſe poſtquam lubens diſtribuit quicquid in pęnu erat, panis etiam tres ſportas, quibus Monachi vix eo die alerentur, famelicis exhibet, nihil ſibi ac familiæ retinens pręter ſpem diuinæ liberalitatis, quæ etiam votis ipſius reſpondit longe abundantius, quam olim Pharaoni congeſtæ in ſeptennium fruges. Quippe auctus erogatione panis, ac ſi altera ablata noua ſeges ſuccreſceret, familiæ neceſſitati, & regionis ſaluti in quartum vſque menſem proſpexit. De oleo alias, & rurſus alterum de frumento prodigium fuit. Itaque dum Iulianus deſertor Achabo perſimilis Chriſti fideles, vt hic olim Prophetas Domini, inſectatur, meruit ea ætas alteros Helias, & Heliſeos habere, qui diuinos, atque humanos cibos inter afflictos diſpenſarent. De Apollonio etiam ſcribitur, quod cum corpus ſtuppeo ſemicinctio, & linteo caput obuolutus in Eremo annos quadraginta egiſſet, numquam tamen alio tegumento vſus fuerit, neque eguerit. Sed claudat elogium candor ipſius animi, & indita diuinitus ingenio acies, qua corda hominum perluſtrans adeo ſecreta eorum vitia, vel virtutes introſpexit, vt numquam falſo, vel infructuoſe de abditioribus cupiditatibus quemque admoneret. Octogenarius ita incuruam ſenectam, ac vegetem animum circumtulit, vt in obeundo religionis penſo iuniores pręiret, doceretque exemplo ſuæ parcitatis vitam protrahere, quam in alijs a luxu frequentes infirmitates ſolent oneroſam facere, vel acerbe nimium detruncare.

NOTÆ.

RES ab Apollonio geſtas refert Euagrius cap. 7. a quibus parum differunt quæ habentur apud Pallad. num. 52. licet ibi pro Apollonio Apollo dicatur, vt etiam appellatur a Sozomeno lib. 6. cap. 29. & Nicephoro lib. 11. cap. 34. Qui ambo miraculorum ipſius editam Hiſtoriam a Timotheo Alexandrino Epiſcopo teſtantur.

De perſecutione Iuliani omnes auctores meminerunt; ſed compulſos ab eo Monachos, vt militiæ nomen darent nullibi recordor legiſſe pręterquã in his Apollonij geſtis. Scio huc trahi poſſe, quod Sãcto Martino accidiſſe ſcribit Seuerus Sulpitius in eius vita, quando congiarium accipere nolens miſſionem ab Iuliano poſtulauit, atque in vincula coniectus eſt. Nam Chriſtianos ab eo milites exauctoratos paſſim tradunt Ruffinus Hiſtor. lib. primo, capite 32. & Theodoretus libro 3. capite 7.

Apollonius alter ex Mercatore Monachus in Scythi clareſcit apud Palladium Lauſiac. num. 14. Item Monachus alter, & Martyr, de quo Eugenius cap. 19.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

MVTIVS excellens virtute, reliquit eremũ
Sæpius, ad fratres corripuitq; gradum.
Languida debilium ſanauit corpora: vita
Orbatos ſacra contumulauit humo.

9

MVTIVS POLLINCTOR.

IGNEAM hominis ingenio vim ineſſe, qua(bono ſe ſe, vel malo addixerit) vbique impigre agat, Mutius oſtendit, peſſimus primum inter latrones, deinde Eremitarum optimus, vt ante abdicationem impietatis, illum nec abunde vituperare, neque poſtea ſatis laudare poſſis. Lernæ huius omnium ſcelerum, ſeu arcis totius nequitiæ, expugnatio fuit admirabilis, quia dum moles criminum obijcit tormentis diuinæ gratiæ, leui ſomno abreptus capitur. Cellam ſacræ cuiuſdam virginis noctu aggreſſus, cum inſtrumenta nullibi improſpere adhibita hic fruſtra admouiſſet, feſſus tædio ac labore ſupra tectum obdormiuit. Quies in lapſum facilis, & furem oculis prętereuntium ex edito oſtenſura, diuino tamen nutu Mutio ſalutem, & ſecuritatem peperit. Dormienti numen aſtitit cultu, ac ſplendore eximium, eundem flagitiorum increpans, ſuadenſque deinceps Monachorum vitam inire, & immenſo eorum gregi, qui offerebatur ipſius oculis, pręſiderẽ. Cum ſomnio ſopor abſceſſit. Euigilantem virgo ædium domina deprehendit, & genus cauſſamque aſcenſus minax percontatur. Ipſe metu, ac ſomno torpidus (vt id genus alibi ſummæ audax ſolet in re comperta animum abijcere) nihil in rem afferre, tantum rogare, vt ſibi Eccleſiam indicaret. Virgo arbitrata, in ſocordi adeo perturbatione viri ferocis latere diuinum aliquod arcanum, ad Eccleſiam hominem ducit. Exhorruere Æditui ethnicum prędonem totius regionis excidium ab innocua virgine ad Eccleſiam trahi; & quamuis ſupplex Chriſtianæ fidei ſacramentum depoſceret, tamen illius precibus aduerſabantur, quod latrocinio infamis, & cruentis adhuc veſtibus a multa hominum cæde auderet Chriſtianæ fidei candidatum appetere. Quis de patratis dolor? quæ ab his in poſterum temperantia? vel nunc obſes vitæ æquioris? Non ſacra canibus, nec repentinæ religionis tuta fides. Ille vitam improbe actam etiam lachrimis execrabatur, optimam deinceps inſtituturus, ſi in Chriſti plebe cenſeretur. Perſeuerantia fidem poſtulatis fecit, & ſacro baptiſmate ablutum Eccleſiæ adiunxit. Et quia adulta iam ætatẽ dogmata fidei ægre retinebat, legere ἀναλφάβητος non poterat, a Presbyteris iubetur e pſalmis tres verſiculos ediſcere, & ad eorum doctrinam pro virili actus ſuos dirigere. Triduò hauſit, quæ ingenium ferre poterat; cetera à Deo oratione, & ieiunijs poſtulaturus, in Eremum ſuperioris Thebaidis eatenus intentatam conceſſit. Ibi annos aliquot peregit orationi, & medita-

tioni intentus, & aſperrimo victu diluens, quicquid latrocinio acer deliquerat. Libuit deinde Presbyteros reuiſere, qui doctrinam verſiculorum ſanctis adeo moribus expreſſam gratulati, Mutium poſthac contubernalem cupierunt. Sed ipſe, exacta apud eos hebdomade, maluit amicam ſolitudinem repetere. Abeunti plures ſe comites dedere, alij in deſertum ſubſecuti ſunt, quos exemplo vitæ caſtigatioris, & abſtinentiæ præceptis abunde erudijt. Ita nocturnæ viſionis vaticinium expletum probe. Sed quot idem prodigijs refulſit? Fidem excederent, ſi hæc ab vſu rerum, non a Deo eſſet. Inter cetera charitatis officia haud poſtremum Mutio fuit ægris deſeruire, & funera mortuorum curare. Sed hoc adeo ſtudioſe, vt illum adoleſcens admiratus defuncti corpus abluentem, ac veſtientem, rogauerit, ſi ex humanis decederet, ita prorſus ab eo ſepeliri. Cui Senex, etiam maiora adijciam, vt ipſe fatearis promiſſis factum ſatis ſuperque. Ille poſt annos aliquot vita functus, & ad tumulum compoſitus, Mutio interroganti, an ſatis? ac ſuper reſpondit. Sed quis Thobiæ priuati viri æmulationem in exequijs ab Eremita ſuſceptam, audeat conferre rebus bello geſtis a Ioſue clariſſimo Iudæorum Imperatore? quis velit decus promiſcuum, & æquum ius tribuere pollinctori, ac triumphatori? Hebetantur oculi armorum nitore, & humana opinio ducitur rerum magnificentia, ſed penes Deum æqua eſt mentis, & factorum cuiuſque ratio, vt neque benignius audierit preces Ioſue in Amorrhæos depugnantis, quam Mutij orationem pergentis in obſequium moribundi fratris. Sol maximum Cœli huius ornamentum vtriuſque imperio ſtetit, & viros dignitate diſpares vna fides eodem prodigio æquauit. Mutius, cum ad ægrum peruenire non poſſet præterquam ineunte nocte, ſolem occiduum Ieſu Chriſti nomine ſtare iuſſit, haud irrito imperio. Hoc admirante tota regione, & Mutio non inficiante prodigium, celebre habitum eſt monimentum Chriſtianæ fidei, quæ ſimilis grano ſinapis diuina liberalitate (cui tota innititur) paruitatem compenſante, etiam montes transferat. Ea Senex curſim inter admirantes populos, dum ſole ad huc ſuperſtite ad infirmum properaret. Vicum ingrediente ſol iter ſuum repetijt, vt quiſque probe cognoſceret, cui illuxiſſet. Attamen qui curſu ſeipſum, mora ſolem fatigauerat, fratrem iam defunctum reperit, quem percontatus, mallet rurſus inter mortales, an apud Chriſtum eſſe? rediuiuum reſpondentem audiuit, illud prorſus officere, hoc maxime delectare. Senex poſtquam noctem inſomnem agens, fletu, & precibus defuncto parentauit, ſuetum mane ſepulturæ officium impendit. Idem qui ſoli moras iniecerat vitam alterius produxit. Is vitæ extremum agens, mortis timore, plus nimio affligtabatur, quam Chriſtianum virum deceret. Agnouit illum Senex horrere magis vitę extremam horam, quam mortem; anxium nempe iudicij, quod pro vita catenus male acta ſubire oportebat. Igitur virum

Digitized by Google

rum dictis coercet, qui hactenus criminum expiationem diſtulerit, atque ſpem facit vitæ prolixioris, ſi emendatiorem ſpondeat. Quid non ſponderet infelix? Miſcuit promiſſis lacrimas, Angelos optauit teſtes, inferos vindices dixit, terræ hiatum ſibi imprecatus eſt, ſi deinceps Dei clementia abuteretur. Mutius poſtquam ſe ſe in orationem dedit, dilatam a Deo in triennium vitam ægro pronuntiat, & manu apprehenſum lectulo detrahit, atque ſecum incolumem in Eremum trahit. Redditus illico ſanitati nihil boni prętcrijt, quo patrata diluens, ſibi diuinam gratiam conciliaret. Triennio exacto, Mutius illum certa pręmiorum ſpe iam mori cupidum, ad priſtinam cellam perduxit, quo religioſi viri quamplures conuenerant memores prolati temporis, ac teſtes futuri condictæ migrationis. Dum nox colloquijs diuinarum rerum tranſigitur, frater ſe ſe lectulo componens lętiſſime ſomnum mortis accepit, cui Senex e more exequias adiecit. Hoſpes iam Solem, & Mortem, maximas humanarum rerum verſiones, audiſti pollinctori obſequentes; accipe etiam Nilum fluuiorum ampliſſimum, ignota ad faſtum origine, alicubi mari conferendum, qui traijcienti ita vndas ſubſtrauit, vt Mutius toto genu extaret. Inediam integra hebdomade perpeſſo, inter loca inacceſſa cibos allatos ab ignoto penitus viro, Copres illuſtris Presbyter meminit. Sed his vel naturæ, vel Cœlitum erga Mutium obſequijs, longe maius Dæmonis odium metire ex vna prę ceteris contumelia, qua veteratorem diſpulit. Cum enim Pharaonum Theſauros olim clam defoſſos Seni prodere iactaret, hac reijcitur aſpera antiqui vulneris refricatione, Pecuniæ ac tibi idem interitus, & perditio. Abi. Plura haud capit elogium, quæ non vaſta Eremus continere, neque longa ætas valuit obliterare. Sepultus in ſuperiori Thebaide, etiam poſt mortem, diſcipulos exemplo exercuit, & merito eruditionis de eorum victorijs participauit.

No-

NOTÆ.

HAEREO an hæc de Mutio Hiſtoria ex illis ſit, quarum fides nutat apud Hieronymum.

Ipſe de Euagrio Pontico ſic habet in Epiſtola ad Cteſiph. Qui librum quoque ſcripſit quaſi de Monachis, multoſque in eo enumerat, qui numquam fuerunt: & quos fuiſſe ſcribit, Origeniſtas, & ab Epiſcopis damnatos non dubium eſt. Ammonium videlicet, Euſebium, Euthymium, & ipſum Euagrium, Or quoque, & Iſidorum, & multos alios, quos enumerare tędium eſt.

Cum enim vitæ Patrum, quas Euagrius ſcripſit, eiſdem fere verbis ab eius diſcipulo Palladio in Lauſiacis repetantur, tamen nullã apud hunc de Mutio mentionem reperias.

Augetur etiam dubitatio, quod ibi Copres Presbyter inducitur auctor huius de Mutio Hiſtoriæ, cuius ſermonem ferme ad verbum Palladius mutuatus habet, ita compactis verbis, & integro narrationis ordine, vt vbi apud Euagrium extat Mutij lacuna, apud Palladium nec rima ſit, per quam Mutius vel malleis intrudi poſſit. Augetur ſuſpicio, quod Sozomenus, & Nicephorus ſueti memorias Monachorum illuſtrium ab ipſo Euagrio acceptas ſcriptis ſuis inſerere, nullibi de Mutio meminerunt.

Sed neque de eo quicquam reperies apud Theodoretum, Caſſianum, vel alios veteres; forſan neque apud recentiores, prệter Simonem Maiolum Colloquio primo ſuorum Canicularium.

Alter Mutius inſignis patientiæ commendatur a Poſthumiano apud Sulpitium Seuerum, lib. primo Dialog.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Mundities HELENVM *ſtimulauit pectoris, õnem*
Vt fugeret nevum corporis atq; animi.
Sola loca incoluit gelido contermina fonti;
Deq; herbis carpſit parca alimenta ſibi.

10

Digitized by Google

HELENVS ÆGYPTIVS.

PRVNAS illæſis veſtibus puer intuliſſe ſcribitur, congruentibus ætate, ac probitate. Epota cum lacte materno pietas, & puerilibus coalita incrementis iam tunc portendebat auſpicia maximæ illius, qua eminuit, virtutis. Poterit quiſque huius exemplo animi æſtus refrigerare, & naturæ incommoda leuius ferre, ſi puer dure aſſueſcat, & per ſingulos ſacræ militiæ gradus non prius animo ad faſtigium dignitatis, quam corpore ad metam laborum, nempe Chriſtianæ perfectionis apicem, intendat. Neque enim eadem eſt omnium felicitas, vt ab luxu, & delitijs repente in Eremum irrumpentes, tenerum corpus inedia, & vigilia; hoſtem oratione, & mentis conſtantia debellent, quibus hactenus paruerunt. Quot ab inſtituto excidunt, qui non deſiderio vnius ſalutis erecti, ſed auerſo rerum euentu fracti, Eremos appetunt? Quot ſub initijs militiæ flagrantes inter vigilias, & orationis ſtudia tepeſcunt, reſiliuntque. Horum, quia nec vires ſuas expendunt, neque alieno imperio ſuas voluntates ſubmittere didicerunt, incerta admodum ſalus. Dixerim Deum erga eos æquum minus, aut clementem? Abſit: immo fatebor illos iuuare impenſius, & pręmijs amplioribus honeſtare, ſi conſilia hoſtium impetu vincant, & cœleſte regnum violentis expoſitum, violenti diripiant. Verum apprime periculoſam pugnam dixero, quia nec frequentes aſpicio triumphos. Docuit Salomon facile virgam inflecti, non ita arborem. Helenus poſtquam apud Cœnobitas pubertatem exegit, pruriente vitijs ætate in Eremum abijt carnis petulantiam freno vitæ aſperioris cohibiturus. Adfuit etiam hoſtis, quibus conſueuit armis, vt iuuentam laceſſeret. Hic vero orationes, vigilias, atque ieiunium obijcere, & humilitate illius vbique ſuperbiam elidere. Belli initio, cum ieiunus integram hebdomadam pręterijſſet, natura ius ſuum acriter repoſcente, athleta eſurijt. Dæmon vt afflictum, ita inermem arbitratus, Helenum reſumptis telis aggreditur, & in proximis petris mel aureum liquans, famelico oſtendit, quo labantes vires confirmet. Auertit ipſe a ſpectro oculos, & naturæ perinde ac hoſtis tyrannidem odiſſet, alteram ieiunio hebdomadem indicit. Nec Dæmon minus in defeſſum ruere, & naturam inclinantem propellere. Apud vicinas arbores poma diſpergit rubentia, ac ſi vento deiecta. At ſecum Helenus. Quæ modo in aduſta Eremo apes? quæ nunc inter ſteriles arenas poma? Artes noui. Viro forti cibus eſt, quicquid ęſt a Deo: Apage oſtentum, nam, & aliam mihi

Digitized by Google

hebdomadem ieiunam volo. Verum in ſua victoria perijſſet, niſi per quietem diuinitus fuiſſet admonitus cibos ſumere, quos proxima tellus ferebat. Somno diſcuſſo cernit inter arenas fontem ſcatere aquarum nitore, & claritudine his conferendum, qui ſub feliciori climate delitiæ Principum habentur. Margines amplos ſuis muſcus veſtiebat, quibus inſtar ſepis aſſurgebat tenerrimum herbarum genus aſpectu,& odore iucundum apprime. Accedebat virori decor ab circumfuſis arenæ tumulis, ac ſterilis vbique regionis aſpectu. His famem, ac ſitim depulit, confeſſus poſtea toto æuo nihil dulcius, nihil ſapidius vmquam guſtaſſe. Cryptam ibidem nactus aliquandiu latuit, gramine ac fonte ipſo vſus in vitam magis, quam in voluptatem. Dehinc,vt ſacræ Sinaxi cum ceteris Eremi cultoribus intereſſet,cœpit ad Cœnobia,quæ minus aberant,proficiſci, & ea via,ſi quid tellus daret, vel pij fideles tribuerent, egenis, & infirmis idem afferre, & diſpertiri. Inde miraculi huius occaſio. Cum rerum pondus, quas ad fratres ferebat, moram feſtinanti inijceret,& hi longius abeſſent,Onagrorum grex preſto fuit, ex quo vnus ad vocem Heleni adueniens,ipſum cum rebus ſuis dorſo acceptum citiſſime ad Monachorum ſtationes tranſtulit. Eundem etiam Crocodilus extulit. Cum enim ad Dominicum aliquando conueniſſet, Monachos reperit ſolatio deſtitui diuinorum Sacramentorum, quod Presbyter duplici arcebatur impedimento. Alterum riuus inundans inferebat, quem traijcere nullus abſque vitæ periculo poterat. Alterum Crocodilus infeſtum animal, quod vtramque ripam obſidebat. Neutro Helenus periculo motus Patrum collegio pollicetur Presbyterum acceſſire. Cum ad fluuium peruenien s,cimbas vndique abactas, & turgentes vndas vidiſſet,Crocodilum mole, ac ſæuitia ceteris metuendum vocat, & diuino imperio ſtare iuſſum conſcendit, atque ad vlteriorem ripam impellit. Presbyter,qui non procul a fluuio Ædes habebat,pannoſum, lacerumque Sinaxis Legatum excipiens, illi verbo ancipiti, aut inuidit,aut illuſit. Helenus paupertatis titulo lætus deſiderium Eremitarum explicat,& iter ſuadet. Ad fluuium anceps Presbyter qua tranſueheretur,quod nullas prope cimbas aſpiceret,animo fluctuabat. Cui Helenus lintrem pollicitus Crocodilum vocat. Emerſit ex aquis ad vocem bellua, cuius aſpectum non auſus ſuſtinere Presbyter fuga abijt. Helenus,quia perterrito animum inijcere, nec fugam ſiſtere poterat, Crocodili dorſo reuehitur. Sed quia ex terrore ipſius dolebat tãtam ingeri moleſtiam ſacris rebus,in ſiccum delatus, beſtiam extemplo mori iubet, quæ repente ad iuſſum Patris interijt. Res plurimos incolarum teſtes, & admiratores habuit. Ad Monachos regreſſus,excuſata Presbyteri abſẽtia,cum nihil magnifice de ſe locutus eſſet,deuictus eorum precibus triduo de religionis profectu,& rebus ad ſalutem neceſſarijs auditores erudijt,& pluribus eorum mire profuit, quorum occulta deſideria, &

arcanas

arcanas cogitationes diuino lumine perfuſus,agnouit. Prophetici in eo ſpiritus vim fratres ſenſerunt,cum Monachorum ſibi peregrinorum aduentum prędixit, quorum nulla erat in regione opinio. Inter eos extitit adoleſcens qui importune Senem rogaret, vrgeretque, vt ſibi in Eremo apud illum liceret militare. Studuit ille iuuenilem animum deterrere, tum a Dæmonis improbitate, tum ab auſteritate vitæ, quam veterani ægre ſuſtinerent. Perſtitit ille precibus, & fletu Senem orare, exorauitque. Alter ab cellula Heleni ſpecus erat vitæ aptus, in quo audax tyrunculus ad pugnam inſtruitur. Hoſtis ad prędam feſtinus accurrit, interdiu mœrore, & prauis cogitationibus mentem ipſius ex crucians, noctu pręſtigijs, ac terroribus ſomnum ſubtrahens defeſſo. Vt metu vacillantem ſenſit,auctus ſpectris, ſæuiorque miſello vim, ac mortem intentaſſet, niſi diuina obſuiſſet voluntas. Aufugit tandem iuuenis ad Agonetham ſuum, & graſſatoris violentiam dictis efferens auxilium implorabat. Cui ſenex: hæccine ait conſtantia, de qua modo periclitari me volebas? hiſce vmbris pueriliter deluſus virilem animum deſpondes? Cur malo hoſti ſignum non obtrudis optimæ crucis? Oſtendam ipſe,quantum vires hoſtium cedant veræ fidei, & innocentiæ. Et cum adoleſcentem agoni reddidiſſet, circa ſpeluncam in arena digito circulum duxit, quem poſtea veriti Dæmones tranſilire, obſiderunt potius tyronem, quam oppugnarunt. Sed qui eorum rictus, quæ voces, quæ conuicia? ſic ille paulatim aſpectibus, ac terroribus aſſueſcens, eoſque minus curans, deinceps minus infeſtos habuit. Alterum prodigium hoſpitalitatis amor adiecit. Monachi quidam,peragrata late ſolitudine,vix ſeptimo itineris die Helenum reperere. Error viarum ſæpe repetitus mentem, & corpus afflixerat, neque eo minus ieiunium ab ingreſſu vſque in eam diem toleratum. Leniuit mœrorem aſpectus exoptatus beati viri, qui comiter ſuſceptos conſolatus eſt, & in ſumma penuria ſumma ſpe a Deo cibos accepit, quibus hoſpites ſuos decem numero recrearet. Dum menſa apponitur, adoleſcens cuique ignotus fores pulſat, panis,& oliuarum ſportam affert numero, & neceſſitati hoſpitum ſatis. His refecti, quia portitor euanuerat, Deo auctori omnium bonorum gratias perſoluunt, qui ea liberalitate Hoſpitis merita declaraſſet, & extremis eorum rebus pręter merita affuiſſet.

NOTÆ.

HELENI nomen veteres varie ſcripſere.

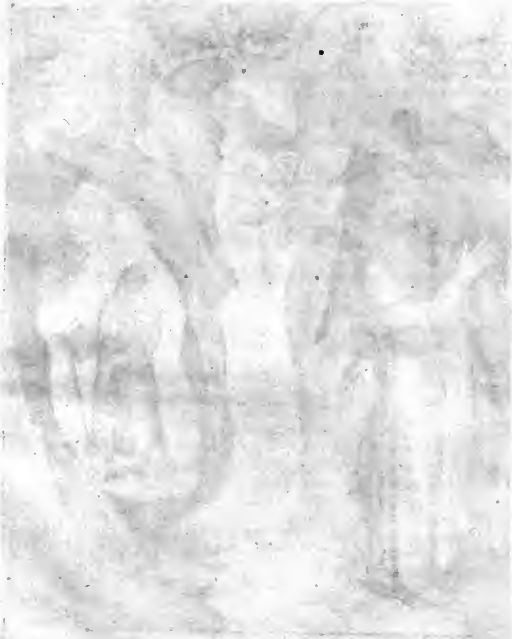
Ita nuncupatus ab Euagrio reperitur capite 11. *Sed Palladius num.* 59. *& Sozomenus Hellenem, ſeu Hellem appellarunt, quos ſecutus eſt Nicephorus Cal. lib.* 11. *cap.* 33.

Omnes tamen illius ſanctitati aſſipulantur, cuius etiam teſtimonium afferunt miraculum, quo puer innocua veſte attulit ardentes prunas.

Crocodili prodigioſum obſequium magis admiraberis ab Sæuitia ipſius, de qua Plinius, ac Scriptores ceteri paſſim.

De eodem Heleno ex Crocodili occaſione meminit Maiolus Colloquio 8. *Canicul.*

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

In ſquallente ſpecu IOHANNES *vixit: eiq;* *Aſsiduasq; preces coluit, ieiuniaq; arcta.*
Mos fuit, erecto corporis eſse ſtatu. *Hancq; ſuos fratres iuſsit inire viam.*

Digitized by Google

IOANNES RECTVS.

RVPIS huius loculamento contineri hominem ſaxeum crediderit, quiſquis audierit, Ioannem in eo triennium ſteti ſſe hac ipſa corporis rectitudine, quam pictor ægre expreſſit. Potuit humanitas dignoſci ſoporis, & cibi neceſſitate; ſed aliquid ſupra humanam ſortem habet ſtatus, qui viuam ſtatuam exhibens, oſtendit quantum Porphyritas, & Adamantas duriciȩ antecellat robur inuictæ mentis. Verum ſic ſtanti, ne dicam fixo, qualis ſomnus, aut vnde cibus in arduo, & inter deſerta? Num ab ancillis, & famulis, qui coquant, ingerantque. Poterat videri naturæ conuicium facere, ſi non aliquo cibo vitam hic traheret, ac ſomno fulciret. Somnum magis rapuit, quam ſuſcepit, & ad vitam nullos cibos, vnicum ad animæ ſalutem ſumpſit. Concelebra hoſpes virtutem cœleſtium Myſteriorum, & diſce (quod etiam alijs contigit Sanctorum) Sacræ Euchariſtiæ ſubſidio diuinitus vitam, & ieiunium triennio ſuſtentata. Illam Presbyter Dominicā die afferre conſueuerat, quæ mentem ineffabili iucunditate perfundens, etiam corpori firmitatem afferebat. Attamen Deus, qui Ioanni donum dedit, vt duris adeo inceptis perſiſteret, voluit illum humanæ conditionis admonere, ne virtus collatæ fortitudinis in tumorem congenitæ homini ſuperbiæ exurgeret. Itaque permiſit Ioannis pedes diſrumpi, & emarceſcere; quod tamen incommodum eidem in gloriam, ac decus tolerantiæ vertit. Fremebat improbus Dæmon aduerſus immotum adeo ſcopulum, qui fluctus, ventos, ac ipſas tentationum procellas contemneret, auſus propterea altera pietatis Larua illum inuadere. Aliquando ementitus Presbyteri perſonam ſtata hora Dominicæ diei aduenit, ac ſi in vaſculo Sanctum Euchariſtiæ myſterium gereret (pro ſcelus) Anacoretæ adminiſtrandum. Ipſe antea edoctus, principem tenebrarum ſe ſe interdum in Angelum lucis effingere (illucente diuino lumine) Dæmonis vafriciem agnouit, & prȩſtigiatorem ſe ſe magnifice inferentem contumelijs peſſime ſubmouit, coegitque fateri, cur impium adeo facinus, extremum impietatis, ac petulantiæ, animo concipere non exhorruiſſet. Reſpondit Demon, voluiſſe nefaria dape illum dementare, quemadmodum eadem larua altero ſeni illuſerat, quem vix multorum Patrum orationes priſtinæ menti reddiderant. Quam diſpar eiuſdem temeritatis exitus? Alter miſere affligitur, alter in hoſtem audacior mouet, quia illic forſan aliqua extitit amurca vanæ gloriæ, hic criſtallo limpidior humilitas. Poſtquam hoſtis

cum

Digitized by Google

cum probro euanuit Presbyter aduenit, & emerito militi viuificum Chriſti corpus impertiuit. Veſanum Dæmonis auſum habeto pignus earum perturbationum, libidinum, & portentorum, quibus animum, & oculos ſtantis toto triennio vexauit. Cum Ioannis virtus iam ſatis probata videretur, Deus æquiſſimus meritorum cuiuſque exiſtimator iubet, Angelum eidem nunciare, impenſo hactenus obſequio, & conſtantia delectatum munera deſtinaſſe, e quibus id vnum, quod pedes rimis, & marcore hiantes extemplo conualeſcerent, ipſe ſacrarum rerum doctrinam aſſequeretur, in aliorum cordibus arcana diſpiceret, & minori faſtidio deinceps famem toleraret. Iuſſit etiam ab ea rupe vlterius in Eremum excurrere, vt pluribus exemplo, & eruditione, quam acceperat, prodeſſet. Ita ad imperium diuini Oraculi recepta pedum incolumitate, ac ſi ſtatio, vel defixio membris robur addidiſſet, Ioannes ſolitudinem peragrauit, in qua multos potuit, vel torpentes incitare, vel reſilientes reducere. Latent hęc ſcriptorum incuria, quæ tamen ab illius virtute conijcimus. Plures annos in eadem Eremo vagus exegit, herbis victitans, & die Dominica rupes ſuas reuiſens, vbi interdum reſedit diutius, orationi opus coniungens, ne quando hoſtis ocioſum poſſet adoriri. Texebat e folijs palmarum reſtes, quibus clitellæ iumentis impoſitæ obſtringuntur. Vile prorſus opuſculum, ſed miraculo inſigne. Claudus quidam altero pede in ſpem rectitudinis ab eo impetrandæ ſtatuerat ad rupes proficiſci. Et quia pedes nequibat, iumentum conſcendit, quod cingulum Ioannis manu textum ſubligabat. Vix læſus pes cingulum attigit, cum ad alterius longitudinem extenſus miraculum ſimul, & itineris vſum prębuit. Sed vir Dei Infirmorum incommodo compaſſus, deinceps inſtituit panes mittere, quibus Sacra prece benedixerat. His pręuia fide vſi quamplures leguntur conualuiſſe. Dixi Ioannem cordis arcana, & voluntates penetraſſe, quod humanæ prudentiæ quiſquam aſcriberet, quæ aut eloquio, aut Phyſionomicis rationibus aliquando ad propenſiones animi accedit. At ſolius Dei donum fuit, Monachos numquam facie perſpectos, regione abiunctos, ſcire recta, an obliqua ad religionis profectum, vel ad inanem gloriam incederent. Nouerat e rupe, tamquam de ſpecula, qua quiſque impugnaretur cupiditate, & vbi res depoſcere videbantur, literis Monachos, & eorum Archimandritas admonebat; reluctantibus prece, & conſilio aderat; lapſis ſpem faciebat, contentus vnicum immenſi laboris fructum capere, ſi canente ſe claſſicum, ceteri impium hoſtem profligarent.

NO-

NOTÆ.

DE Ioanne agit Apelles apud Euagrium cap. 15. ex quo Palladius deſumpſit num. 61.

Apud ceteros haud facile erit de eo memoriam reperire, quia ea tempeſtate plures Ioannes leguntur, quorum acta facile confundi oportuit.

De altero vrbis Lyci iam diximus.

Alter proprium locum habet apud Palladium num. 74. qui apud Diolcum floruit, & multa miraculorum vi, preſertim in curandis podagræ, & articulorum morbis valuit. De hoc Sozomenus lib. 6. cap. 29. & Niceph. lib. 11. cap. 35.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Duxit ad extremā PAPHNVTIVS vſq; ſenectū
In ſolida cunctos relligione dies.

Cuius victa Dei precibus clementia, mōſtrat
Quem ſuperis dignum iudicet eſſe polis.

12.

Digitized by Google

PAPHNVTIVS
HERACLEOTES.

LICET hic nomine, & Clientelis egregius inter Anacoretas videretur anchoram in vado demiſiſſe, atque ætatem probe traductam aſſeclis exemplum ſtatuiſſe, tamen arbitratus vel longe abeſſe a ſcopo perfectionis, vel anceps pro laboribus an ſibi quicquam deberetur, Deum precatus eſt, vt benigne edoceret, cuinam ex ipſius famulis æquari poſſet. Ea cura viro graui poterat notam inurere leuitatis ob fumum aliquem inanis gloriæ, quem opinio alicuius meriti halare ſolet; ſeu ex inutili alienæ virtutis curioſitate, niſi euentus declaraſſet, ſuo & aliorum beneficio diuinitus eam contigiſſe. Orantem vox cœleſtis affatur, ſimilem illum eſſe Chorauli, qui in proximo vico muſicum opus ad victum exercebat. En ſpectator decrepitum athletam, abſtinentia, & victorijs apud mortales clarum, ſub oculis tamen æterni iudicis nihilo maiorem Choraule, quem animum, vel alienæ voluptatis miniſtrum, recte dixeris. Itaque ſi quicquam gloriolæ Senis animum demulſerat, credas illico concidiſſe. At rectius credes, ita vtrique a Deo fuiſſe proſpectum; nam alter eductus eſt e cœnoſo gurgite, vbi facillime merſus eſſet, alter ad curſum vitæ perfectioris accenſus. Senex in vicum progreſſus facile cum viro amicitiam iniuit, qua confiſus eſt illum percontari, an quicquam in ſpem æternæ mercedis aliquando effeciſſet. Reſpondit nullius boni ſibi conſcium eſſe, qui tibijs aliorum libidines acuat, ac turpem inde ſtipem mendicet. At ille repetitis precibus hominem vrgens compulit duplex facinus confiteri, quod Eremi labores, & vitæ ſqualorem longe excellit. Dixit cum inter latrones aliquando graſſaretur, virginem Deo ſacram ab his captam, & ſtupro deſtinatam, ex eorum manibus eripuiſſe, & incorruptam noctu ipſius ædibus reddidiſſe. Alterum eſt, quod non Eremitarum pudicitiam, ſed Regum excedat munificentiam. Fœminam item miræ pulchritudinis in deſerto aberrantem, & ieiunam nactus, ad ſpeluncam perduxit, & vbi ceteris inſidias ſtruebat, huic cibum, & ſolatium miniſtrauit. Illa itineris cauſſam interrogata, enarrauit, ab ſe non iter, ſed errorem ſtudioſe quæſitum, quo infeliciſſimam ſeruitutem euaderet: nam vir ſuus ære alieno grauis in carcere detinebatur, tres liberi communi thoro editi in creditoris mancipia conceſſerant, & ipſa idem periculum fuerat ſubitura. Nobilis aſpectus comes verecundia, & ora-

Digitized by Google

tioni aſtipulantes lacrimæ latronis animum ad commiſerationem traxerunt. Itaque madidis oculis ſpectata tragædia illuſtris fœminæ, ſummam alieni æris ſciſcitatur, eamque trecentis denarijs donat, quot coniugem ſuum obſtringi dixit. Etiam pulchrum audaciæ factum adiecit, Mulierem in vrbem comitari, & proprio periculo virum ac filios in libertatem vindicare. Ita nobilis fœmina tutata in deſerto pudicitiam, adepta in vrbe ſecuritatem, latronis vnius beneficio etiam perditam familiam in veterem ſplendorem aſſeruit. Admiratus Senex profunda Dei iudicia ſecum luctabatur, quid vmquam boni egiſſet hiſce latronis operibus conferendum. Mox Choraulem feliciſſimum appellans, qui nullum inde apud mortales prēmium, ſed apud Deum ſibi ſepoſuiſſet æternam felicitatem, etiam cœleſtis oraculi illum admonuit, rogauitque, vt ſeſe ex inſtabili rerum humanarum fluxu in tutam religionis ſtationem reciperet, atque vetus meritum periculo eximeret noui criminis, cum tanta apud Deum illius ratio eſſet, vt maximos Eremi labores anteiret. Ipſe, abiectis extemplo tibijs, Senem ad Eremum ſequitur, & non longe a Monaſterio cellula donatus, reliquum vitæ, quæ triennium non exceſſit, ſanctiſſime egit. Poſtquam morte abſumptus eſt abſente Paphnutio, eundem tamen voluit triumphi teſtem eſſe, quo ab Angelis in Cœlum ſublatus eſt. Itaque glorioſe euectum ad Cœlum Paphnutius Tibicinem vidit, & inuidit. Sed quia virtutis eſt æmulatione proficere, vt ferramentorum inuicem acui, & illuſtrari, cupiuit Senex iterum ſibi virum demonſtrari ſimilem. Reſponſum eſt, coæquari a Toparcha proximi oppidi. Perſtrinxit animum reſponſio, quia nulla huius ſanctitatis fama erat. Verum edoctus Choraulis exemplo vbique gentium, ac fortunæ, famulos Deum habere obſequentes, ad nobilem ipſum diuertit, a quo exceptus, & pedes ablutus, conuiua adſciſcitur. Inter cœnam nihil de ſe glorioſe effari, nihil de meritis promere, ſed more nobilium parce, & non niſi in rem loqui. Crederes hoſpitalitatem ferme ad retinendam opinionem faſtus, & opulentiæ, inſtitui. At vbi Senex eidem diuinum oraculum aperuit, humiliter protulit, quæ antea metu vanæ gloriæ abſconderat. Inquit: Poſtquam tres ex vxore liberos ſuſcepi thoro ipſius ex condicto annos triginta abſtinui. Peregrinos ſemper quæſiui, atque excepi. Pauperibus cenſui meo congruam eleemoſinam erogaui. Odio, aut gratiæ nullius vmquam iusdixi, nemini iniuriam intuli, aut quicquam abſtuli. Diſſidentes compoſui; nulli memini nocuiſſe, ſed profuiſſe. Volutabat Senex animo, quem Eremitarum Toparchæ æquipararet, qui dignitate, opibus, & clientelis ad peccandi licentiam inſtructus, innocenter tamen viueret, & in ſumma rerum affluentia ſumme inops. Igitur virum amplexatus admonet perſiſtere in cœptis, & pro caducæ huius alimoniæ erogatione immortalia de Cœlo prēmia ſperare; Mira res, & veſtigijs hærens Apoſtolo-

rum.

Digitized by Google

rum. Toparcha qualis conuiuio confœderat, talis e domo Senem in deſertum ſequitur non reuerſurus. Inter Oppidum, & Cœnobium fluuius erat nullibi vadoſus, quem accolæ Cimba traijciebant. Ea forte aberat. Senex fluuium ingreſſus nobilem virum conſequi iubet. Hic fidens imperio ſuccedit, & ambo genu tenus ſuſpenſi potius aquis, quam immerſi, ad vlteriorem ripam peruenere. Hoc vadimonium acceptum eſt diuinæ promiſſionis, & arra propinquæ in Eremo tranquillitatis. Ibi Nobilis cellulam Choraulis accipiens ab hoſpite ſuo didicit, qua Dæmonis territamenta, & ſuggeſtiones contemneret, qua Deo obſequium exhiberet, ac tædium ſolitudinis temperaret. Nihil ex his pretermiſſum, donec adiecto decore ſanctæ auſteritatis ad antiqua eleemoſinarum, & hoſpitalitatis ornamenta, poſt annos aliquot fatis conceſſit, & ab eodem Paphnutio viſus eſt, cœleſtis Legionis ductu, Cœlum cōſcendere. Alter hic Seni ſtimulus acceſſit, cum binos æmulos vidit ab ſe e Mundi naufragio retractos cœleſte regnum preripuiſſe. Cur Deus, inquit, non etiam hos ſequor, ſi meritis aſſequor? Sordet iam vita, cui denuo triumphus glorioſæ mortis ad inuidiam oſtenditur. Vel ſi iubes moleſtam adhuc militiam diutius ſequi, da, vt alienæ rurſus virtutis æmulatione proficiam. Oraculo iubetur obuiam ire cuidam mercatori ſibi ſimillimo. Is e Superiori Ægypto cum naues in proximo littore reliquiſſet, decem pueris ſingulos Leguminum modios impoſuerat, quæ Patribus Eremi dono daret. Senex obuium complexus, etiam animi virtutem perſpexit longe clariorem, quam Mercatoris amictus, vel leguminum dona poſſent oſtendere. Et illata ſenſim de diuinis rebus mentione, eidem aperuit quantum hactenus apud Deum promeruiſſet, & quæ ampliora conſequeretur, ſi poſthabitis Mercimonijs ſe ſe quæſtui Euāgelicæ Margaritæ dederet, quam diuenditis bonis vitæ huius emptam cum regno Cœleſti commutaret. Paruit Mercator monitis, & pueris naues, ac merces iuſſis diſtrahere, ac precium Chriſti pauperibus dare, in cellulam olim Choraulis, & Toparchæ nobilem paleſtram ſuccedit. Primum aduerſus veteratoris fraudes didicit cuiuſque operis precium, & quæ Chriſtianæ religionis gemmæ, & quibus eas Dæmon vitijs adulteraret, quæ virtutum aromata eſſent, quæ illi putamina his ſubijceret. Itaque breui mens ab humanis rebus ad diuinas traducta, veras ſibi in Cœlo diuitias parauit, quæ perennem illic felicitatem mercarentur. Hanc idem poſt aliquot annos ex humanis ærumnis decedens adipiſcitur, neque Paphnutius diu ſuperuixit premonitus cœleſti nuntio imminentis obitus, ac horæ, qua eandem felicitatis ſedem acciperet. Felix profecto, qui ex honeſta alienæ frugis inuidia agellum ſuum coluit inpenſius, atque ceterorum virtutis ſtimulo, ſemetipſum ad perfectionis metam incitauit.

Digitized by Google

NOTÆ.

IN Paphnutio concordant Euagrius cap. 16.& Palladius nu. 62. Eundem inter eximios Anacoretas Aegypti recenſet Nicephorus lib.9.cap.14.

Sed, cum plures in Aegypto eiuſdem nominis Patres legantur, haud liberum eſt eorum acta ſingulis decernere.

Agit Palladius de altero cognomento Cephala num.91.

Alius eſt, qui in Eremo vaſtiſſima cōuenit Sanctum Onuphrium, & illius acta conſcripſit.

Apud Caſſianum de alio legas, qui ab intenſo amore ſolitudinis Bubalus appellatus eſt, tunc in Scythi Sacerdotio fungens, atque nonagerio maior aquam ſuis vſibus ab quinto inde milliario baiulare conſuetus.

Ipſius ſanctimoniæ, & doctrinæ teſtem proferre licet eundem Caſſianum, qui Paphnutium auctorem facit ſecundæ collationis.

De alio item Monacho, & egregio martire, cuius oculos Gentiles in perſecutione pro Chriſto effoderunt, meminit Sanctus Athanaſius in vita Antonij.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Tanta fuit DIDYMO *ſanctæ cōſtantia vitæ, Non draco, nō aſpis, nō vipera ſæua nocebat.*
Corripere vt poſſent nulla venena virum. Illæſus cunctis perſtitit vſq; malis.

Digitized by Google

DIDYMVS CELLIENSIS.

QVI inoffenſus ceraſtes, & aſpides proculcat Didymus eſt. Hoſpes ad nomen vultum contrahis? ſcias id commune fuiſſe etiam alteri, quem iure execraris. Nouimus illum inter Scriptores,& Anacoretas olim inſignem, poſtremo in errores Origenis prolapſum,doctrinæ,& aſperi victus claritatem fœda hæreſeos caligine obſcuraſſe. Quarto ætatis ſuæ anno luminibus captus, cum in diuinis obſequijs adoleuiſſet,etiam creſcente ætate ſcripturarum doctrinam,quam humana induſtria, & oculorum auxilio aſſequi non poterat, diuino munere accepit. Hac,quantum licuit,admirabilem Spiritus ſancti ſplendorem contemplatus, de eo libellum dictauit acute eruditum. Etiam oracula Prophetarum orſus interpretari, rerum obſcuritatem mentis acie illuſtrauit. Arium omnium hæreticorum peſſimum inſigni volumine confutauit, adeo vt Hieronymus illud Eccleſiæ columen,cum Alexandriam *Hieronym.*
cæcum auditurus perexiſſet, eundem veterrimo Prophetarum nomine videntem appellarit. Sed quas Eccleſiæ Sanctæ pro inſigni adeo munere gratias rependit? Origenis amore inſaniens, eiuſdem errores mordicus defendit, malens a Catholica veritate,quam ab pertinacia deflectere; & qui Arium explosit, Pelagium admiſit. Emotæ mentis ſignum dedit,quando libros Περὶ ἀρχῶν, Origenis,nempe venenatũ poculum,melle ſcholiorum circa extre- *Hieronym*
ma ora liniuit,vt incautis lictoribus propinaret, viſus propterea cupiuiſſe carbone Æthiopem dealbare. Itaque ab Eccleſia,cum Origene damnatus,procul faceſſat a Muſæo. At Didymus,quem probe oculatum aſpicis,hilari fronte ſincerum animi candorem prẹferre, non vt ille apud Alexandriam, ſed in aſperrima Eremo Celliæ diu verſatus, inter celebriores pugiles cenſetur. *D: Cellia L. ãg.c.22*
Diſtat locus ab vrbe Alexandrina milliaria quinquaginta, vltra Nitriæ ſolitudinem decimo lapide, vbi Eremus deſinit, naturæ inclementia, vel odio omnibus vitæ incommodis affectus. Eò nonniſi veteranis,& ſpectatæ fortitudinis militibus acceſſus permittitur,vt iure dici poſſit,more militię extrema caſtrorum Triarijs attributa. Nomen Cellulæ indiderunt,quæ Eremum totam in orbem ambiunt,ſed ſeiunctę adeo diſtanteſque,vt quiſque incolarum ab alterius aſpectu, ac ſtrepitu immunis ſibi libere viuat, & quies ex ſilentio communis ſit. Medium Eccleſia occupat, in quam Sabbato, & Dominica die vniuerſi conueniunt, vt Sacræ ſinaxi interſint,& mutuo aſpectu Chriſtianam foueant beneuolentiam. Si quis abſit,ægrotare conijcitur,eique ſingu-

Digitized by Google

li ad æmulationem inſeruiunt. Hic igitur Didymus integritate,& abſtinentia enituit, etiam hoc prodigio inſignis. Regio ſole peruſta, ac ſi in contrarium enitatur, venenata fert animalia eo atrociora, quo æſtu acriori coquuntur. Ibi aſpides, ſcorpios, ceraſtes cornutos angues, atque id genus peſſima telluris excrementa, paſſim reperies. Ea Senex, ſi quando moleſta eſſent, illęſo pede legitur perinde compreſſiſſe, ac nos viliſſimos terræ vermiculos. Sed quid mireris diruptos ab eo angues, qui Draconem humano generi infeſtū, toties ſingulari conflictu peſſumdederat? Num venena officiunt innocentiæ, quam nulla vis elementorum, nulla hominis perfidia valuit vmquam expugnare? Eam Dæmon,& infeſtus odit, & repreſſus admiratur.

N O T Æ.

DE Didymo Celłienſe pauca admodum Euagrius cap. 24. Silet omnino Palladius.

Meminerunt illius Sozomenus lib. 6. cap. 30. Et Socrates lib. 4. capite 18.

De Eremo Celliæ plurima inuenies apud Sozomenum, & Nicephorum.

De Didymo Cæco Alexandrino nobilis eſt mentio apud plures veterum, antequam Origeni improbe conſentiret.

Eundem æque laudauit Hieronymus, ac vituperauit pro cultu Origenis. Conſule ipſius Apologiam in Ruffinum; Acta Quintæ Sinodi tomo 2. Concil. & Nicephorum lib. 17. cap. 27. & 28.

Plurima de eodem affert Baronius in Annalibus tomo 4.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO

Pręgrauis HELIAS ætate, trementiaq̃ ægrè
Membra trahens, antri concaua ſaxa colit.

Hortatur ſocios, vt vitæ errata prioris
Purgantes, ſtudeant dia ſtatuta ſequi.

HELIAS ANTINOITA.

RECTE virtus in arduo, vt eo neque facilis omnibus, neque promiſcuus acceſſus pateat, ſed tantum fortibus viris cum ſudore, & anhelitu. Quod ſi fluxæ mortalium diuitiæ e putri telluris gremio prę-ſertim effoſſæ, anxie adeo terra, mari, morte, ac naufragijs quæruntur, & nonniſi duro labore, & pertinaci abſtinentia cumulantur, ac ſenſim exurgunt, cur non habeat immortalis virtus, precium ſuum, adipiſcendi difficultatem? Decuit tunc peregrinos inter confragoſas montis rupes Heliam conuenire, vt pręmium referrent ſui laboris, normam innocentis ipſius vitæ, & doctrinam. Iuuit & ipſum Heliam in arduum montem ſecedere, vt Cœlo propior ſupernis rebus ſtuderet, & exemptus hominum aſpectibus, nihil recte faceret, vt videretur feciſſe. Centum ac decem annos natus dicebatur, & ex his ſeptuaginta in ea montis crepidine egiſſe, cum Palladius Eremitarum apprime ſtudioſus, ad eum reptauit. Montis hic aſperitatem adeo expauit, vt diffiſus eam apte deſcribere, nobis reliquerit conijciendam ex vna ſemita, qua aſcendentes e veſtigijs relabebantur. Sedebat tunc Senex toto corpore tremens ad os ſpeluncæ, quam ſaxorum moles pręruptæ vndique, & impendentes efficiebant cubile potius aliquod ferarum, quam imbecilli ſenis receſſum. Credas tamen, eam ab Helia haud minus iucunde habitatam, quam nobiles quiſpiam alius principum ædes: nam poſtquam in montem aſcendit, numquā ad ſubiectas regiones deſiluit, ſed ibi vltroneum ſolus egit exilium. Hæſitas quomodo loci horrorem, & vitæ duriciem illic tolerauerit? Concordant diuina dona piæ hominum voluntati; nam Deus ipſe cauſa ſuſcepti laboris eſt, & ſolatij. In ipſa orationis frequentia, poſt penſum redditum diuinæ laudi, quoties contigit huic in extaſim rapi, & inter cœleſtæs ciues arcana Dei ineffabilia contemplari? Ita animum in ſuo Conditore fixum, corporis incommoda minime afficiunt: cum enim illic propoſita victoribus pręmia, & apud inferos pœnas impijs ſtatutas meditatur, eo ſe ſe transfert libentius, vbi ſpes manet vitę beatioris. Fidem opinionis habeo, famam inter adiacentes populos celebrem, quod ſuper illum ſpiritus antiqui Heliæ requieuiſſet. Nouimus e ſacris codicibus, quam familiariter ille Deum alloqueretur; pietatē nouimus qua Idolorum euerſis altaribus, & mactatis Sacerdotibus, pulchra cæde facinus Iſdraelitarum expiauit. Admiramur hactenus Achabi regis oſcitantiam, & Iezabelis improbitatem, qua ille actus in deſertum aliquando ſecus

tor-

Digitized by Google

torrentem Carith, deinde ad Montem Oreb, longo per ſolitudinem itinere ieiunio, ac laſſitudine pene confectus eſt. Eundem aſpeximus curru igneo in Cœlum extolli. Attamen liceat nobis parua magnis conferre, & populorum opinionis rationem efferre, qua in noſtro Helia ſpecimen aliquod conijciebant maximæ virtutis alterius Heliæ. Solitudo vtrique communis eſt. Zelus item diuinæ Legis. At vltio de Idololatris, qua prior Helias eluxit, proximam habeat vindictam poſterioris, qui ſenſus Legis obſeruationi reluctantes compreſſit, & ſinceram mentem Deo holocauſtum dedit. Ille igneo curru Cœlum ſubijt, hic animo flamma charitatis accenſo. Illius ieiunium corui allato pane repulerunt, huius voluntatem pręfixa ſibi quantitas cibi numquam expleuit. nam legitur ætatem robuſtam ſuſtinuiſſe vnico cibo ſemel tantum in hebdomade accepto; & ſeneſcentem nutriuiſſe quotidie teruncio panis, ac tribus oleis non ante ſolis occaſum. Idem multis miraculis claruit, quæ abunde ſanctitatem ipſius teſtantur, ſed nobis id pręcipuum ſit vltra decrepitam ætatem eadem ſemper fide, & vitæ innocentia viguiſſe.

NOTÆ.

DE Helia ſcribit Euagrius capite 12. *& Palladius ijs fere verbis num.* 51.

Illum decennio maiorem centenario nihil ſuetæ auſteritatis remiſiſſe prodit Sozomenus lib. 6. cap. 28.

Antinopolim vrbem ab Hadriano Auguſto extructam in honorem Antinoi dilecti ab eo adoleſcentis, qui in Aegypto fato abreptus eſt, accepimus ab Dione, & Spartiano, quibus Sanctus Hieronymus aſtipulatur.

Eundem turpiter inter Deos Gentilium relatum, rident Eccleſiaſtici Scriptores, Iuſtinus Martyr in Apolog. Origenes contra Celſum, Chryſoſtomus, & alij.

Floruit alter Helias Cœtui ſacrarum virginum Prefectus, qui in extaſi ab gelis exſectus, & pudicitia donatus ſcribitur a Palladio num. 35.

Alius, etiam panes diuinitus acceptos hoſpitibus appoſuiſſe num. 111.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Debellaturus Barathrum, bis millia quinque
SERAPION vaſidos duxit in arma viros.

Ipſe quidem telis certauit pluribus, vna
Victor inexhauſta ſed charitate fuit.

15

SERAPION ARSINOITA.

VRBS regionis Cyrenaicæ ab Arſinae Ptolemei Lagi filia auctore fratre Philadelpho nomen ſortita, nobilis aliquando Monachorum extitit Academia: nam ager, qui in Lybiam vergit, ceteris mortalibus ſterilitate,ac ſolitudine ineptus, inſtitutis Eremitarum apprime conueniebat. Hos,inſtar operoſi apum examinis,illic excreuiſſe ad decem fere millia auctores conſentiunt, ſtationibus quidem ſeiunctos, ſed vnius Serapionis imperio obedientes, qui presbyteratus officio inſignis,ſedulo ampliſſimi gregis ſalutem curabat. Ita militia aduerſus Dæmonem, & carnis mollitiem, ab lucta ſingulari ortum ducens, paulatim in manipulos, cohortes, ac demum in legiones euaſerat,diſpertitis inter milites officijs,atque inſtituta diſciplina,qua totus vnuſquiſque in hoſtem pugnaret, & ad maiores militiæ gradus conſcenderet. Itaque e caſtris Serapionis cerneres Legionem prodire, in qua velites,terrenarum rerum deſpectum primi in aduerſam aciem eminus iacularentur;inde inter haſtatos recenſi,orationum contis irruentem hoſtem ſiſterent, mox principibus immixti,ſcuto continentiæ, & gladio contemplationis eundem cominus exciperent;ac demum merito ætatis,& ſanctimoniæ inter Triarios cooptati, ſi quando acies inclinaret, illam inſigni charitate reſtituerent. Et quia cum hoſte inſomni res erat,excubias ſibi vnuſquiſque agebat, & Veteranorum conſilijs Tyrones,Veterani Tyronum ferocia ad victoriam vtebantur. Quis hæc non potius Angelorum, quam hominum caſtra dixerit, vbi miles primum docebatur,abdicata ſua voluntate, alienis iuſſibus obtemperare, & per ſingulos virtutis gradus prouehi ad ſupremum Imperij decus? Id quia non opum, aut titulorum claritudine eminebat, ſed paupertatis, ac humilitatis fauore conferebatur,ab vniuerſis quærebatur enixius,quam optabatur. Nam veteres Patres haud minus ſolicitos faciebat hoſtis auerſus, quam aduerſus; ſuetus nempe Parthorum more fugam inire, vt inſequentes ſagittis acrius confoderet;atque victum ſe ſe interdum ſimulare,vt incautos victores facilius opprimeret. Itaque hi deſpicere bellicam laudem, & victorias Deo aſcribere, ne humana aliquando gloria tumeſcerent. Hauſerant eam diſciplinam ab Doctore gentium, qui ad tertium Cœlum raptus, & diuinis arcanis admiſſus,tamen ad ſtimulum carnis lubens accepit malum genium, a quo colaphis cæderetur. Igitur militum virtutem hoſpes indicem habeto ſui ducis,cum ſcias e diſciplina militari numquam Leonum exercitibus Ceruos

Digitized by Google

uos prẹfici, ſed Ceruos ab Leonibus ductari, vt inſitam natura formidinem in audaciam ductoris conuertant. Hiſce ſtudijs diuinæ militiæ ciuile opus admiſceatur, quod liberalitatem Serapionis in egenos, & diſcipulorum ipſius obedientiam plurimum commendat. Cum meſſis appeteret, e ſterili Eremo diſcipulos ad fertiliores regiones dimittebat, vt frugum precio operam ſuam meſſoribus locarent. Hi laborioſos adeo, ac fideles operarios auide ſuſcipiebant, quia in opere æſtus tolerantiam, domi religioſam modeſtiam ſæpiſſime experti, eorum exemplo vbique proficiebant. Duplex etiam hinc Ægypto beneficium. Alterum quod Prouinciæ frugum ditiſſimæ, & colonorum inopis, ſubſidia impendebantur. Alterum quod parta cum Monachis merces, prẹter eam, quæ victui neceſſaria videbatur, ad pauperes item redibat ipſius Ægypti. Et quia, vt diximus, Cyrenaicam regionem ſterilem prẹ ceteris pauperes minus frequentabant, quod Monachorum neceſſitati ſupererat, Alexandriam nauibus mittebatur, egenis, ægris, & hoſpitibus diſtribuendum. Acta meſſe, & congeſta in victum fruge, ad militiam ab agris reuertentes lætabantur ceteris exercitamentis eleemoſinæ opus adieciſſe, neque in eo quicquam propriæ voluntati indulſiſſe, cum fruges arbitrio Serapionis permiſſa, nutu ipſius erogaretur; vt recte dici poſſent, ſudoris mercedem, quam oculati acceperant, cẹci aduerſus inanem gloriam profudiſſe.

N O T Æ.

CELEBRIS eſt inter Euagrij Anacoretas cap. 18. *& apud Palladium num.* 76. *ex quibus elogium deſumitur.*

*De eodem agit Sozomenus lib.*6.*cap.* 30. *& Niceph.lib.* 9. *cap.* 14. *qui etiam fuſius de Serapionis virtute meminit lib.* 11. *capite* 33.

Vniuerſorum vna eſt vox illum Presbyterum, & Abbatem decem millibus Monachorum prẹfuiſſe, & meſſis tempore diſcipulos aliò operarios legaſſe, vnde his fruges, & pauperibus eleemoſina.

Idem fortaſſis apud Caſſianum eſt, qui auctor inducitur quintæ collationis: & de quo agitur collatione 18.*cap.* 11.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Tirones in monte cauo pia ſcripta docere,
Et labor et ſtudium PITYRIONIS *erat.*

Vincere quo prauos affectus carne ſubacta
Poſſent, ac ſtructos dæmonis arte dolos.

Digitized by Google

PITYRION ÆGIPTIVS.

SCHOLA Magni Antonij inter cetera Ægypti lumina Pityrionem edidit,quem hæredem eius virtutis non hominum ſola opinio celebrauit,ſed etiã miracula longe clarius conteſtata ſunt. Edoctus quicquid ordo Sacræ militiæ depoſcebat,quamuis recepto inter ſuperos Antonio,alijs pręfici potuiſſet, tamen maluit ſub Ammone illius ſucceſſore ſtipendia facere,quouſque idẽ apud mortales fuit. Tunc longo vſu militiæ,& conſuetudine tantorum patrum inſtructus,cum cœpiſſet proprio marte dimicare,famam illico eximij ducis adeptus eſt. Famam diſcipuli plures ſecuti ſunt, quos ipſe iunctis exemplo conſilijs in caſtra virtutis citiſſime aduerſus vitiorum petulantiam,& Dęmonis nequitiam perduxit. Primum oportuit,alterum a vetere Antonij,& Ammonis gymnaſio inſtituere,quia id memoria eorum celeberrimum a propinquis populis mire frequentabatur. Itaque mons quæſitus eſt horridus adeo, vt viatores e Thebaide redeuntes fœdum etiam illius proſpectum declinarent. Is ſuccedentibus iniuriam rupibus ſcaber,& vertice erga ſubiectum flumen incuruo,ac ſi pręcipitium ſibi ipſi minaretur, intuentium oculos fatigabat. Nihil ibi delitiarum,ſed neque ad hominum vſus pręter ſpeluncas, quas nuda ſilex varijs anfractibus circumducta efficiebat. En hoſpes antrum, quod pictor enixe ſtuduit ſaxo,ac tenebris immane ſimulare, neque tamen ſatis pro horrore,quem longe maiorem apud vitæ eius ſcriptores legas.Quot illic ſpecus,tot paleſtras accipe,vel ſpeculas, vbi aduerſus repentinos Dæmonis incurſus quiſque aduigilabat. Certabat duri militis victus cum ipſa loci aſperitate; & cuique firma inhæſerat opinio fore acceptius Deo obſequium, quod maiori incommodo impenderetur. Meminerant priſci inſtituti, quo Iudæorum gens iubebatur e rudi ſaxo,& impolito aras Deo excitare, vnde libentius loci,& vitæ ruditatem nullo terrenæ ambitionis ferro expolitam, Deo aram puræ ſinceritatis erigebant. Neque ſacrificio aberat hoſtia in cędem prona, ipſa obedientia,quam a Samuele didicerant ceteris victimis pręſtare. Hanc ipſi Deo votam,Pityrioni exhibebant. Ipſe nihil diſcipulis iuſſum volens, quod prius ſibi ipſi non imperaſſet, aderat vniuerſis incitamentum. Bis in hebdomade cibum ex pulte farinacea ſumebat,quo mortem arceret magis,quam vitam produceret. Multa ipſi laus a curatione infirmorum,& plurima virtus,& auctoritas in malos Genios, qui obſident humana corpora. Nam ſicut olim ſuperba coniuratione aduerſus conditorem ſuum

ſibi

Digitized by Google

ſibi ruinam, & exilium conflauerant, ita oppoſitam ſuæ infamiæ gloriam humilitatis in Pityrione æque oderant, ac timebant. Odium agnoſcis in diutina fatigatione ac negotio, quod ipſi, & diſcipulis ad æternam vitam incedentibus faceſſebant. Timorem vidiſſes eorum, qui homines vexabant: nam ad aſpectum ipſius frementes, & vlulantes fatebantur, ſe in ſummo algore æſtuare, atque importuna reluctatione ab eo ſibi inferri tormenta. Ea propter innumeri ab eorum obſeſſione precibus beati viri exempti ſunt. Apud Scriptores adhuc extat Pityrionis doctrina, qua noſtræ ætatis Exorciſtæ, ſi velint, facillime infringant improbi hoſtis vafriciem, ac pertinaciam. Aiebat. Quando extorres ij de Cœlo ad infimas telluris caueas detruſi ſunt, etiam a virtutibus deſciuerunt; & ſicut hierarchice ad diuina obſequia diſtinguebantur, ita poſt lapſum retentis ad iniuriam ordinibus etiam inter ſe vitia diſpertiuntur, quibus mortalium felicitati inuidentes, conantur eorum animos inficere, & in contemptum depellere ſui conditoris. Itaque athletam aduerſus eos pugnaturum, oportere primum ſe ab eorum vitijs integrum ſeruare, atque deinde audacter obſidentes aliorum corpora exturbare. Sic guloſum Dæmonem facile protriuerit, quiſquis gulæ lenocinia contempſerit. Sic auaro ſpiritui imperauerit, qui in Chriſti pauperes exercuerit liberalitatē. Quis enim arroget ſibi imperium in eos, quorum ipſe iugo deprimitur? vel hoſtilibus armis inceſſat, quos malorum ſuaſores ſequitur, & obſequijs amicos profitetur?

N O T Æ.

MALE in tabellis Sadelerorum Spyridion, qui in Cypro Epiſcopus Thrymituntis illuſtris, inter Patres Nicæni Concilij, nihil commune habet cum Anacoretis.

Pytirionis acta habet Euag. cap. 13. & Palladius num. 74. probe conſentanea.

De eodem mentio eſt apud Sozomenum lib. 3. cap. 13. & Niceph. lib. 9. cap. 14. qui iuncto pene ſtilo ſcribunt, illum aliquando quod Athenas Aſceterium, ſeu Cænobium inſtituiſſe.

Differt ab eo Pytiron ille, quem Palladius recenſet multæ virtutis virum, & aliorum probitatis æquum exiſtimatorem, num. 42. & Socrates Petirum nuncupat lib. 4. cap. 18.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Maluit EVLOGIVS deſertas quærere ſedes,
Quam terere vrbani ſplendida tecta ſoli.

Hinc fratres munire ſuos pietate laborat,
Impiaq; ætatis plangere facta ſuæ.

Digitized by Google

EVLOGIVS ÆGYPTIVS.

QVEM cernis quercu innixum euoluere librum diuinæ Legis, Presbyterum, & inter Eremitas pręcipuum dignoſce Eulogium, qui lectione indicat mentem ſacris rebus mancipatam, & vultus ſerenitate admirabilem morum manſuetudinem pręfert. Ceteras virtutes conijce ab ipſa ſacerdotij dignitate, quam veteres Patres *Caſſianus. Col.21.c.1.* non profuſe, ſed parce admodum, & quibuſdam tantum viris ſanctitate, & doctrina pręſtantibus, atque ex vniuerſa Monachorum Legione delectis, conferebant. Ita ea ætas diuinarum rerum dignitati conſuluit. Verum nec Patrum opinio, neque ambitio maximi honoris, adeo viros ſtimulabat, vt ſponte hunc ſuſciperent, ſed coacti maiorum imperijs, & inuicti plerumque. Huius rei teſtes habeo alios, qui pia Epiſcoporum violentia Eremo abſtracti, & initiati, populorum ſalutem curare, & pręfecturam animarum ſubire coacti ſunt; alios, qui membra ſibi exſecuerunt, ne initiarentur. *Sozom.lib. 6.cap.20.* Quod profecto ex diuini cultus obſeruantia exactiori, & eorum humilitate, accidiſſe exiſtimo, cum ſciam apud occidentales prouincias ſupremos aliquot ordinum Patriarchas ab ea dignitate conſulto abſtinuiſſe. Sed cum religioſæ exercitationis, & diuinarum rerum apex ſit ineffabile altaris Sacramentum, in quo fideles pijſſimi Redemptoris ſui corpus, & ſanguinem venerantur, atque ſpiritali inde cibo accepto ipſius gratiam ad æternam ſalutem, & pręſidium aduerſus hoſtium nequitiam conſequuntur; ea propter curauerant Patres in Eremo conſtrui Eccleſias, vbi ſtatis diebus ſacra Sinaxis ageretur, atque vniuerſi Euchariſtiam religioſe perciperent. Itaque tametſi eadem omnium eſſet contentio de humilitate, & ordinis reuerentia, oportebat tamen aliquem Sacrorum Miniſtrum deſignari, qui pro libito intus Eremiticam paruitatem, extra cultu venerabiliore, diuini muneris ſplendorem tueretur. Hoſpes talem Eulogium tibi ſuadere potuiſſem ab ipſo Sacerdotis titulo, ſed alterum adhuc ſubijciam Dei donum, quo illum longe illuſtriorem cognoſcas. Noſti proprium eſſe ipſius Dei, & alienum ab hominum natura, aliorum cogitationes, & animo oberrantes curas perſpicere. Ipſe tamen Eulogio dedit, vt ſacris altaribus miniſtrans, merita & culpas cognoſceret ſingulorum, qui ex his participarent. Vnde maius apud quemlibet ſtudium integritatis fuit, & ab omni labe criminum expiatio. Arcuerat olim a ſacra Menſa, quos intellexerat occultis ceſſiſſe cupiditatibus, aut fluxa fide erga Myſterium illud minus ſtare, etiam ſingulis aperiens, quibus ſuggeſtionibus aſſenſiſſent. Siccine, aiebat, auſi eſtis in hanc æterni luminis clarita-

M tem

tem lippos oculos intendere, qui tenebris diffidentiæ hactenus cæcutitis? Ita ad menſam Agni immaculati, quam cohortes Angelorum venerabundæ circumſiſtunt,accedere vobis in animo fuit, qui inter prauas carnis cupiditates volutati deſideriorum adhuc luto ſordetis? Faceſſite hinc,faceſſite,donec profanam audaciam pœnitentia diluatis, & digna pro facinoris grauitate ſatisfactione promereamini inter membra illius recipi, quem viſibilibus obductum elementis impudenter adeo appetere non exhorruiſtis. Quis ſalutarem repulſam odiſſet, quæ fulmine veritatis ad commiſerationem temperato, potius auerteret nutantes animos ab ſacrilegio, quam in deſperationem verteret? Quis ignoraret,in verbis Eulogij Dei clementiam, quæ peccatores ab aris ſubmouebat, ne diras ſceleris vltrices ſubirent, atque interim errores mentis,& humanæ fragilitatis culpas exuerent? Hac Eulogij ſeueritate pie coerciti, & orationum ipſius ſuffragijs adiuti, ſacris & gratiæ reddebantur; vt nulla contumeliæ,ſed diuini operis tota ratio eſſet,quod tumor peſtilens animum confecturus cuſpide reuelationis incideretur, ne malo ceteros aliquando contactu inficeret.

N O T Æ.

EVLOGIVM multis laudibus efferunt Euag. cap. 13. & Pallad. num. 75. Quibus conſentiunt Sozomenus lib. 6. cap. 28. & Niceph. lib. 11. cap. 33.

Præter Ammonium Longum, qui poſtea Origeniſtam ſe prodidit, & ſibi aurē præciderat, ne Epiſcopus initiaretur, nobilis eſt memoria Sancti Nilamonis, qui ne eandem dignitatem ſubiret, Deum precatus eſt, vt ante vita excederet, exceſſitque.

Iſaac Abbas ne Presbyter fieret fugam iniuit.

Abbas Motues cum inuitus ſacrum caracterem accepiſſet, tamen ad obitum vſque ſacris litare abſtinuit. Vitaſp. par. 2. cap. 78.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Moribus, atq; animi pietate insignis APELLES,
Ætherio doctus ſacra litare patri,
Cœnobijs, ferrum fabrili haud inſcius arte
Cudere, ſollicita profuit vſq; manu.

Digitized by Google

APELLES FABER.

FABRILEM artem,quis religionis tirocinio abſimilem putet? Ocium quod illius vires, huius mores corrumpit,anxie vtrinque exploditur. Vigiles ambo vel hymnorum concentu, vel ictibus malleorum auroram anteuertere. Vtrique neceſſe ad opus,ignem inextinctum fouere; alteri quo ferrum in præſtantiores formas recudat; alteri quo ſemel ſuccenſa æſtu diuini amoris,eodem iugiter caleſcat. Illa ferrum, hæc mores elimare: vtraque luxum odiſſe,ac victus parcitatem ſequi. Lector dixeris nos ab officina, & elementari foculo, repente ad flammas cœleſtis gratiæ traieciſſe, & ærariam artem, præter comparationis apud Rhetores pręcepta, voluiſſe ſpiritalibus diſciplinis inſerere. Ita prorſus ex occaſione Apellis huius,quem fabrum,& Eremitam cernis inter aras Deo ſacras,& incudes ſuæ artis verſari; vt ea facilitate,qua nos ab arte fabrili ad cœleſtium contemplationem diuertimus, tu illum cogites ad virtutum ſpiritalem officinam a fabrili inſtituto flexiſſe. Vixerat aliquandiu apud ſuos innocenter, mox religionis deſiderio incenſus in Eremum abijt, vbi faber effectus ſui ipſius,mores ſuos ſtuduit expolire, animumque componere ad iuſſa ſui conditoris. Ita congenitam integritatem transferens ad vitæ genus longe pręſtantius,illum mentis candorem inter ipſos religionis candidatos retinuit,quem ab omni huius Mundi caligine inoffenſum attulerat. Neque tamen illic malleis, aut æri pepercit; immo diuinis rebus animum tribuens,corpus fabrilibus exercuit, ne in quiete ſuperbiẽs auderet ſpiritui reluctari. Diuinæ vocationis gradus in eo hoſpes intuere. Faber e fumo,ſtrepituque ruentis ſæculi abducitur. In Eremo ſui corporis maceratione, & omnium virtutum profectu, ſanctitatis opinionem conſequitur. Inter ſanctos,deferente vniuerſo Eremitarum Colleggio,dignus habetur, qui ſacrum Presbyterij officium ſuſcipiat. Nihil horum cupide ambitum eſt,ſed collatum propriæ virtuti ab alieno iuditio;quia non pręcipiti voto, ſed matura de emerito viro Patrum ſententia res tunc temporis agebantur. Cogimur inuiti memorias Clariſſimorum virorum breuibus adeo elogijs honeſtare, quod ſcriptores de his parcius egerint, dum vtramque Thebaidis ſolitudinem luſtrantes,æmulantur calamo itineris celeritatem. Attamen vnum ſupereſt Apellis facinus,quod fidem,& ſanctitatem egregie oſtendit. Æramenta in vſum totius Eremi noctu Pater cudebat, probe opus vigilijs coniungens. Forſan religioſus faber ſacris hymnis opus ſolabatur, vt id genus

Caſſianus coll. 21. c. 1

genus habet, cantu laboris duritiem lenire. Silentium, nox, & ſolitudo a reliquis faciebant. Ignis aderat follium impulſu fremens, atque in eo ferrum operi ſubijciendum. Huc humani generis hoſtis irrumpit non armis, aut virili aſpectu, ſed ore fœmineo, & fucata ad ſtuporem vſque pulchritudine. Quid ad illicium huic deeſſet? Num forma? cum etiam maxime deformia ſoleat hominum oculis pro ſpecioſiſſimis obtrudere, ac ſenſus ad nutum fallere? Deeſſet procacitas Magiſtro omnium libidinum? Egeret facundia, qui illam primo ac peſſimo noſtro malo apud Euam omnium parentem exercuit? Cerneres puellam laſciue comptam formæ excellenti ingenuam prætendere verecundiam, & demiſſis blande oculis, velut hominis conſpectum erubeſceret, virgineum pudorem ementiri, interdum tamen his ſublatis modice ſubridere, & acriores libidinum faces eiaculari. Aduentus cauſſam ſimulat, quippiam illius artis ſibi neceſſarium. At Senex initio anceps, qua procax puella per noctis vmbras in Eremum, & fabri Tabernam penetraſſet, dolum paulatim ſenſit, & Dæmonis artem fabrili artificio eluſit. E fornacula ferrum candens manu arreptum in faciem petulantis puellæ iacit, quo percuſſa ſtatim immani edito vlulatu euanuit, illæſa penitus manu, qua Senex ferrum incenſum extraxerat. Fugientis vox in ipſo noctis ſilentio longe atrocior totam Eremum peruaſit, vnde peſſimi Dæmonis contumelia, & Apellis victoria illuſtrior fuit. Adiecit victori donum Dei liberalitas, vt deinceps nudis manibus ferrum candens innocuus tractaret. Itaque hoſtis licet ab elementaribus iniurijs, & plagis hominum liber, ſui tamen ipſius contemptum ad Apellis gloriam coactus eſt fateri moleſtiſſime accepiſſe, eumque ferino vlulatu euulgare, quo ſcirent vniuerſi, nihil Chriſtianæ fidei imperuium eſſe, vel innocentis vitæ meritis inacceſſum.

Digitized by Google

NOTÆ.

NOBILIS iniuria, qua infeſtum hoſtem Apelles deceſſit, auctorem habes Euagrium cap. 15. Et Palladium num. 60. Quam repetunt decore ſatis Sozomenus lib. 6. cap. 28. Et Nicephorus lib. 11. cap. 34.

Horum etiam certior eſt opinio de loco, vbi miraculis claruiſſe Apelles dicitur.

Achoris nuncupatur inter Aegyptios, fortaſſis ab Idolo, ſeu falſo numine, quod ad muſcarum peſtilens genus abigendum Cyrenaici pars Aegyptiorum recolebant.

De eo meminit Plinius lib. 10. cap. 28. Si quidem ſueuiſſe eos ab Deorum nominibus Vrbes appellare. Teſtem habeo Hermupolin, Dioſpolin, Antinopolin, & alias id genus plures.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

In triſti Nitriæ deſerto habitacula ſacris
Apta exercitijs fixerat ORIGENES.
Mos erat heic, proprias peregrinis cedere ſedes,
Hoſpitijsq́; ſuis condere tecta noui.

19

Digitized by Google

ORIGENES ÆGYPTIVS.

ADSTA ſpectator; & quidem nomen accipe Origenis eximij Anacoretæ, qui ſub Antonio ſacram militiam apprehendit,& inſtar illius ad vera Chriſtianæ religionis decora prouectus,etiam in noſtro Muſæo locum habet. Sed opus Cœmentarij, quo cellulam peregrinis illico dimittendam, vt alias plures, videtur extruere, ſcito ab Origene prorſus alienum, & pictoris inſcitia appoſitum. Quippe hoc ſtudium nō ipſius, ſed Ammonij Abbatis fuit, qui cum germanis Euſebio, & Euthimio in Scythi regione Anacoretis frequentiſſima aſpere, ac religioſe aliquando victitaſſet, in Origenis delirium prolapſus, & ipſius errores mordicus ſuſtentans, inter Ægypti Monachos turbas,& ſeditiones excitauit;auſus, & Alexandriæ Pontificem carpere, & catholicos errori infenſos maledictis exagitare, donec canente claſſicum Hieronymo,& vexillum inferēte Epiphanio Salaminæ Epiſcopo, Sinodus Alexandriæ coacta eſt,in qua Theophilo Vrbis Antiſtite pręſidēte damnatus ſęde Ægypto depellitur. Sed audax Origeniſta nihil fractus tantorum Patrum iudicio ab errore non reſipuit, immo prauo ſemper omnium hæreticorum more,auſus fuit de rebus fidei ad Cæſaris thronum prouocare,& ſacra profanis commiſcere. Habuit etiam aſſeclas ſuos,quātum Sacrarum Scripturarum ignaros,tantum obſtinatiores, e quibus agmine compoſito Bizantium nauigauit,aliquam ibi erroribus opinionem facturus, niſi breuiſſime vita exceſſiſſet. Hoſpes forſan Palladium audiſti,quibus Ammonium laudibus celebret, & Sanctis Anacoretis ſtudeat coniungere; ſed cogita affinem de affine loqui, & familiare ſcelus inter domeſticos collaudari. At noſter hic Origenes apprime Catholicus,& nulla ad pompam oſtentatione, fidem, & diſciplinam, quas ab Antonio Magno acceperat,pręſtitit vbique incorruptas,ſiue hanc peregrini, ſiue incolę eam cuperent edoceri. Subijcimus imagini Summi viri breue quidem elogium, ſed duobus inſigne ornamentis, quæ auctores de eo meminerunt. Alterum prudentia eſt, qua probis conſilijs optima facta coniunxit, ſibi & alijs pie proſpexit, atque receptam inter populos de ſe opinionem virtute, & rebus bene geſtis tranſgreſſus eſt. Eloquentia alterum, qua Antonij mores,& miracula ſæpe rogatus enarrare, miram ex his doctrinam, ac pietatem auditoribus infudit, & ſancti pręceptoris memoriam frequenti mentione exornauit.

Digitized by Google

NOTÆ.

CELLVLAS conſtruxiſſe, ac peregrinis ſæpius dimiſiſſe laus extitit Archebij Abbatis Diolcęni, de quo agit Caſſianus Inſtitutionum lib. 5. cap. 37.

Etiam Ammonio hoc ipſum tribuit Euagr. cap. 23. & Palladius num. 70. Sed nos Origeniſtam hæreticum damnatum explodimus.

Celebrent illum vna cum Dioſcoro, Euſebio, & Euthymio germanis, Euagrius & Palladius eadem fuligine conſperſi, & more eorum qui cęcos duces ſequuntur, in eorum ſententiam eant Sozomenus, & Nicephorus. Sed noſtri huius Origenis laus ſit apud Catholicos, vtpote diſcipuli Magni illius Antonij, qui hæreticorum omnium familiaritate ex teſtamento ſuis ſectatoribus interdixit.

Origenis pie meminit Idem Euagrius cap. 26. Sed Palladius ſilet prorſus.

Nonnulla de eodem reperies apud Sozomenum lib. 6. cap. 30. & Nicephorum lib. 11. cap. 37.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

EVAGRIVS ſacri diuina oracula verbi
Doctus, et æternę dogmata legis, erat.
Vnde ſuis ſanctæ pręcepta ſalubria vitę,
Inuicta aduerſus dæmonas arma, dabat.

29

Digitized by Google

EVAGRIVS PONTICVS.

EVAGRIO huic imago ſtatuta eſt, non quia aſſertorem prauorum dogmatum Origenis, & cultro Sanctæ Catholicæ Eccleſiæ deraſum ex albo fidelium, inſeri velimus cætui illuſtrium Anacoretarum; ſed vt Palladij ſectatoris, & neceſſarij ſui ſtudio inter eos ſubdole olim recenſitus digno inde ſua temeritate elogio extrudatur, & delatus immerito honor auerruncetur. Ad Pontum Euxinum inter Iberos natus ſub Baſilio Magno Cappadociæ Epiſcopo, & fratre ipſius Gregorio Niſſeno ad Eccleſiæ miniſterium delectus, ab eo inter lectores, ab hoc inter Diaconos cooptatur. Item ex Sacrarum literarum ſtudijs aliquam ſibi præſtantis ingenij fidem parauit, quæ non minimum creuit Niſſeni conſuetudine, qui ad Sinodum Conſtantinopoli indictam proficiſcens, Euagrium ſibi comitem adſciuit, & Nectario in eam ſedem, Gregorio Naziãzeno vltro abdicante, ſuffecto plurimum commendauit. Illic aliquandiu verſatus cum eruditionis, & morum elegantiæ famam aucuparetur, mutuo nobilis fœminæ deſiderio arſit, ſed refugiens adulterij turpitudinem, ſeu veritus viri ipſius zelotipiam, qui multa apud Auguſtos auctoritate, coniugij iniuriam facile vindicaſſet, vſus ſaniori conſilio, in Ægyptum abijt. Sed qui adulterium Byzantij effugerat, ſacrilegium in Ægypto ſubijt; & qui zelum coniugalis hominum pudicitiæ timuerat, ſponſam Dei viuentis Eccleſiam auſus eſt cœnoſis opinionibus attrectare. Diximus Alexandriæ Didymum fauiſſe erroribus Origenis, & libros Περὶ ἀρχῶν, ſcholijs vafre ornatum, inter Monachos Ægypti diſperſiſſe. Audiuit eundem Euagrius, & Origenis venenum auribus acceptum altius in cor traſmiſit, quod poſtea proprio felle auctum in maiorem Catholicorum perniciem euomeret. Ita qui ab Cæco ductus in Origenis errores impegerat, eoſdem oculatus voluit ad occidentis populos traſmittere, vſus propterea Ruffino Aquileienſe, qui libros Περὶ ἀρχῶν latinitate donatos Romam inueheret. Res iam in vota conceſſiſſet, atque malis initijs deteriora adiuncta eſſent incrementa, allatis in vrbem libris, & in vulgus iactis, niſi Marcellæ nobiliſſimæ Romanarum mulierum fide, ac religione, indicio detectum venenum, & infame redditum voce Hieronymi e pago Betlehemitico fulminantis, Summi Pontificis decreto extinctum eſſet, ne latius ſerperet. Etiam ipſe Ruffinus inuector portentorum iuſſus cauſſam dicere, & ſibi male conſcius, abſens anathemate notatus eſt. Interea Euagrius ab Alexandria Hieroſolimam profectus

Pallad. n. 86.

Hieronim. Epiſtol. ad Pamach.

fectus, apud Melaniam Seniorem Romanæ fidei quale decus! (niſi excidiſſet) aliquandiu manſit, ægrotauitque; male tamen hoſpitij repenſo officio, quando nobilem fœminam hactenus de Chriſtiana re optime meritam eodem Origenis cœno aſperſit. Eadem hortante, cum religionis cucullum induiſſet, ad montem Nitriæ profectus eſt, vbi in grege Cœnobitarum biennium exegit. Proinde arbitratus tantum in Gymnaſio profeciſſe, vt ſolus iam militare poſſet, in Scythin Eremum contendit. Recruduit tamen in ea ſolitudine venenum, quod Didymo propinante hauſerat, atque in vomitum erupit. Itaque libros quoſdam effutijt ad Monachos, ad Virgines, & ad Melaniam ipſam melle perlitos eloquentiæ, ſed Origenis opinionibus conſarcinatos, quibus ſimplices Eremitarum mentes veteri famæ Origenis deditas, & recentium errorum ignaras, ab Eccleſiæ vnitate aberrare fecit. Præ ceteris nixus eſt apathiam, quam nos impaſſibilitatem, vel impeccantiam dicimus, acceptam e ſcholis Stoichorum, in Eccleſiam referre. Libero ea hominis arbitrio tãtum tribuebat, vt ſua vi talem ſibi hominem obfirmaret, qui Deo, vel ſaxo ſimilis, nulla poſſet perturbatione commoueri. Explodebatur etiam fomes peccati, qui poſt collatam in baptiſmate gratiam remanet, vt hominem exerceat, & ad promerenda maiora victoriarum præmia ſolicitet. Lector huius opinionis maxima adhuc veſtigia reperies apud Palladium in Lauſiacis, quibus eundem Euagrij contubernalem, ſectarium, & laudatorem dignoſcas. Scripſit etiam vitas Eremitarum, vt Catholicis Patribus Origeniſtas ſuos intermiſceret, quod tamen Hieronymus probe ſenſit, nec tacuit. Mirum quot ex ea doctrina in Ægypto rixæ excanduerunt, & ſciſſa Chriſti fides quantum perpeſſa, dum Origeniſtæ errorem Antropomorphitarum Catholicis objiciunt, eoſque Piloſiotas vocant; hi venenatos colubros iure execrantur. Eodem diſſidio cognitum eſt, quantum ſibi arroget ignorantia ſtudio decepta opinionis. Monachi Origenis ſtudioſi, quem martyris filium, & eruditiſſimum ſcriptorem audiebant, ſed hæreticum non nouerant, eò temeritatis progreſſi ſunt, vt Theophilum Epiſcopum pene opprimerent, niſi coram Origenem laudauiſſet. Vulgus etiam eorum ſanctitatis opinione ductum ſuaderi non poterat, quod pro hæreſi aduerſus fidem catholicam cõfligerent. Ea propter ambigua vbique concertatio, & ex inſcitia temeritas. Et quamuis ſinodali iuditio damnati apud bonos excidiſſent, tamen maiora tentare aggreſſi ſunt, dum eorum Centuriones Euagrius, Ruffinus, Palladiuſque, (& Ioannem Epiſcopum Hieroſolimitanum adijciam) eorum incendijs faces ſubminiſtrarunt. Ab his Pelagius poſt aliquot annos anſam accepit impiæ hæreſis, qua apertius liberum arbitrium præter gratiam diuinæ largitatis ſuſtentans, multas orbis terrarum prouincias depopulatus eſt. Sed plura diximus de Hyperborita, quã par eſſe videatur, cum ſciamus illum re-

Hieronym. Epiſtol. ad Cteſiphon

Hieronym. Ibidem.

petitis

Digitized by Google

petitis Eccleſiæ Sanctæ iuditijs, & in quinta pręſertim Oecumenica Synodo, & duobus Romę Concilijs, hæreſis damnatum, in pręſenti Muſæo non ad ornamentum ſui ipſius, vel loci, ſed in probrum hæreticorum ſtare. Habuit tamen laudatores ſuos, ex quibus alij virtutem ipſius, & ingenium ante ſuſceptos errores Origenis commendant; alij iiſdem erroribus impliciti, vt mulorum eſt ſe ſe mutuo ſcabere, anteſignanum ſuum immodice extollunt. Sic Socrates hæreſi Nouatianus auſus eſt illum Macarijs ſanctiſſimis æquare; & Gonnadius Pelagij alumnus miraculis honeſtare; atque Palladius ceterorum Euagrio addictiſſimus eundem ſcribere vixiſſe inſtar Apoſtolorum.

NOTÆ.

PRAETER Palladiũ aſſeclã, habet Põticus laudatores ſuos Socratẽ, Sozomenum, & Nicephorum, quorum alter ſumpſit ab altero.

Latuit aſpis aliquãdo obtecto veneno inter choros Angelorum; ſed ſimulatio palam fuit, cum libros ſententiarum edidit, quibus Apathiam, quam D. Hieronymus impeccantiam, Nicephori interpres Indolentiam nuncupat, ſecutus Origenem euulgauit, qui eandem e ſchola Stoicorum ebiberat.

Ceteras item illius opiniones de primæua animarum aliquando origine, & de earum ablegatione ad inferiora corpora in pœnam delicti, ceteraſque einſmodi impietates cum Didymo illo Cæco, & Ruffino, Palladioq; Galata tenuit, docuitq;

Hinc Hieronymi zelus, quo Ponticus idem cum ceteris Origeniſtis exagitatus extra limen Catholicæ Eccleſiæ proiectus eſt.

Totius facti ſeriem recenſet Baronius in Annal. tomo 4. & 5.

Plura etiam de eo notantur in Indice expurgatorio Romæ, tomo 5.

Bibliothecæ veterum Patrum in Euagrio.

De eodem rectiſſimum habetur iuditium Sancti Ioannis Climaci, & Quintæ Synodi auctore Sancto Tharaſio Epiſcopo Conſtantinopolitano, vt in actione 3. Concilij Nicani 2.

Sed Euagrium illum, de quo in libro Vitaſp. ſcribitur cap. 3. oportuit alterum eſſe ab hoc Pontico, quia Ponticum nimis dedecuiſſet de ſeipſo ſcribere, & adeo procaciter ſeipſum Sanctis Anacoretis immiſcere.

Vel ſi de Pontico id accipiendum ſit, dixero ab aliquo ſectatore ipſius adſutum eſſe.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

OR deſerta colens paucis accessa, flagrantes
Ad Dominum fudit nocte dieq; preces.

Huic pluuialis aqua, et iunctæ ſiluestrib' herbis
Crudæ radices potus et eſca fuit.

ORVS ÆGYPTIVS.

ADHVC ſcorpius inter bombices. Iam hoſpes mores hęreticorum nouiſti, qui ea tempeſtate ſcribentes res ab Anacoretis pręclare geſtas, conſulto optimis Patribus, & Catholicæ veritatis propugnatoribus, adiunxere ex ſuis aliquot perduellionis reos, damnatoſque. Duplex conſilium: Poſſe malos ſub pallijs bonorum impune agere, & malorum infamia bonos affici, vel vniuerſos æque bonos exiſtimari. Sic Ponticus ſub initio voluminis *Hieronim. Epiſtol. ad Cteſiphon.* ſui Ioannem Ægyptium Prophetam egregium pręmittit, quem alij ſectæ ſuę viri ſubſequantur. Ita etiam Palladius Pontici ſimius poſt Ammonem Nitriotem ſanctum apprime virum Orum hunc intrudit; & poſt Serapionem Sindonitam affert ſuum Euagrium, quos ambos Origeniſtas, & ab Eccleſia proſcriptos orbis terrarum vniuerſus redarguit. Sed cur accurate adeo perſcrutemur eorum vafriciem in quærendis apud Sanctos latibulis, cum habeamus Hieronymi teſtimonium plorantis, quod inter choros Monachorũ, *Lib. 3. Apolog. contra Ruffinum.* quos Angelos dixit, Origeniſtas latere aſpexerit, quos etiam merito Aſpides appellauit. Habeat igitur Orus ſuam famam ab aſperrimo vitæ genere, & morum pręſeferat integritatem, nõ tamen adſequetur beatitudinis pręmium, quod in Catholica tantum Eccleſia, & fide creditur, & meritis datur. Scribitur in ſomnis ab Angelo admonitus eſſe. Eſto, dum Catholicæ fidei communicauit. At ſordet commentum auctoris, cum ſcribit, Orum diuinitus peritiam Sacrarum literarum accepiſſe. Nam quomodo vir diuinæ eruditionis applauderet Origeni in his, quæ vel illiteratæ mulierculæ veterum traditionibus inſiſtentes, & vulgatam ſequentes fidelium (pro captu) doctrinam, reſpuerent, ac deteſtarentur? Quam diſcors ab diuina iuſtitia ea opinio, quod *Seuerus Sulp Dialog. lib. 1.* vnigenitus Dei filius, ſicut olim ex Virgine factus homo vt Adæ ſcelus, atque vniuerſi generis crimina expiaret, ſe ſe in ara Crucis Hoſtiã obtulit Deo Patri, ita aliquando carnem, & Crucem pro rebelle, & contumace Angelo eſſet reſumpturus? Siccine ſuperbi ſpiritus malitia æquatur miſelli hominis fragilitati? Angelus ingrate, ac proterue liberaliſſimi ſui conditoris maieſtatem affectans comparabitur Adæ, quem idem Angelus inuidioſe nequam in contemptum eiuſdem conditoris, & mortis pœnam induxit? Itane eodem Chriſti Sanguine deceptoris Angeli atrocitati, vt ſimplicitati decepti hominis conſuletur? An poſt rebellionis crimen vnquam audita eſt perditiſſimi ſpiritus pœnitentia? Adhuc Maieſtatem odit, & ſeruos illius exagitat, vt ab

Digitized by Google

ipſius cultu, & gratia deſciſcentes ſecum æternas impietatis pœnas luant. At error hic Origenis cęterorum index eſto, ne oculos pij Lectoris immundis adeo blaſphemijs detineamus. Itaque Orus iſte, vel non hauſit diuinitus diſciplinam, vel ad exemplum Didymi illius Alexandrini inſana Origenis ſectatione corrupit. Ideo Euagrij, Ammonij, & reliquorom ſocius, eodem anathemate ictus, nullum hic locum obtinet, niſi in erroris deteſtationem, & memoriam Catholicæ in ſeipſum vindictæ. Minus etiam Palladio, & quibuſdam eius ætatis, & ſectæ auctoribus creditur, qui Oro aſcribunt eximiam virtutem aduerſus malos Genios, & miracula comminiſcuntur. Nam quomodo hic malignos ſpiritus ex aliorum corporibus extruderet, qui corde hæreſibus inſtructo eos exciperet, ac foueret.

NOTÆ.

RECTE Caſſianus docet eſſe admirabilius de ſeipſo vitia, quam de altero Dæmones extrudere, Collatione 15. cap. 8.

Orus iſte, a Hieronymo Or, a Sozomeno Ores dictus inter hæreticos Origeniſtas ſit.

Nicephorus lib. 11. cap. 33. ſcribit non accepiſſe illum diuinitus gratiam eruditionis, vt Palladius comminiſcitur, ſed adeo valuiſſe memoria, vt quæ ſemel audiuiſſet optime retineret.

Tribuunt eidem miracula laudatores ſui: ideo lectorem admonitum volo, quod Græci ſcriptores, Socrates preſertim Nouatianus, & Nicephorus in hoc incumbunt, vt Origeniſtarum cauſſam non ad errores Origenis defenſos, ſed ad priuatas Theophili Alexandri Epiſcopi ſimultates trahant.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Numinis afflatus ſacro ſpiramine COPRES
Arua colit, plantat, ſeminat, atq; metit.

Vſibus humanis permultas colligit herbas.
Et ſteriles agros fertilitate replet.

Digitized by Google

COPRES ÆGYPTIVS.

HOSPES deinceps nullas hæreticorum imagines aſpicies, neque inſcriptiones vltrices ſcelerum, ſed delectos heroes Catholicæ fidei, & vera Eremi ornamenta, quibus maximarum vrbium gloriam anteiuit. Quem cernis compoſitis ad maieſtatem oculis ex imagine ſanctitatem ſpirare Copres eſt Eremita, & Presbyter vices Apoſtolorum perfunctus in ſubiecta regione, in quam Chriſtianos ritus inuexit, & incredibili exitio ſterilitatis ſublato vberrimam intulit fœcunditatem. Vigebat apud extremas Ægypti regiones adhuc Idolorum ſuperſtitio, quamuis Auguſtorum reſcriptis, & Chriſtianorum miraculis, & concionibus longe antea cœpiſſet vrbibus exulare. Nam Principum iuſſa eo,vel non peruenerant, vel gens auito ſceleri inhærebat firmius,quam ratione,& hortatu diuelli poſſet. Etiam contra ruſticorum duritiem tanto acrius laborari oportuit,quanto minus doctrinæ ex imperitia admittebatur. Dixerim quoque refractarios Dæmones obſtitiſſe, ne antiquo iure exciderent. Attamen eorum peruicaciam, & gentis cæcitatem deuicit Presbyteri huius labor, & tolerantia; adeo vt plebs paulatim a profanis ritibus abducta ad Chriſti religionem tranſiuerit. Animorum ſalutem agri felicitas ſecuta eſt, cuius hoc vitium fuerat. Segetes meſſem longe minorem dabant,quam ſemen, & aruorum cultus requirebant, & eorum luxuries pollicebatur. Cum enim in ſpicas adoleſcerent,malum ſibi gignebant, vermiculorum genus,a quo miſere conficiebantur. Suſcepta Chriſti fide Neophiti,vt id malum auerterent,Presbyteri ſui preces apud Deum poſtulabant. Reſpondit is non vermes tantum deſituros, ſed ipſam arenam fruges daturam ſi in fide perſiſterent. Ea vox obauditæ precis, & futuræ fertilitatis omen vulgo accepta. Nec mora. Sinus complent arenæ pedibus Copretis ſubſtratæ, & rogant,vt ei ſacro ritu bene precetur. Fides, qua res tota agebatur, e ſucceſſu futura erat recepti cultus teſtimonium. Annuit Deus votis fidelis populi, qui poſtquam ſacerdos iuxta eorum fidem arenæ fœcunditatem apprecatus eſſet, eam ſemini immixtam per arua diſperſit. Mirum humanæ fidei a diuina liberalitate ſubſidium. Cum ager extra omnem vermium iacturam pulcherrimam frugem dediſſet,regio deinceps alias totius Ægypti vberiores annona ſuperauit. Presbyter publicum commodum in ſuam etiam rem traxit. Hortulus eadem ſoli ſterilitate laborabat. Huic ſemen iniecit arena benedicta mixtum,quo in poſterum herbarum, & arborum ferax euaſit. Inde

quo-

Digitized by Google

quotannis incolarum mos fuit,ſatiuo tempore ad Copretem arenam afferre. Sed hæc inter agreſtes populos geſta adhuc maiorem ſibi fidem vindicant ab vrbe proxima, in qua Copres idem prodigio excellentiori de Mago Æthnico triumphauit. Eam noua ſeges Chriſti fidelium incolebat, quam iſte magicis artibus inſtructus peruertere ſategit. Copres in auxilium opportunè aduolauit; verum quamuis comptis illius mendacijs nudam, atque ideo fortiorem veritatem obiectaret,tamen nequibat lubricum anguem adeo retinere, ne facundus publico malo e manibus veritatis in aliquam apud vulgus inane opinionem elaberetur. Deerat iudex cuius arbitrio maxima de religione controuerſia committi poſſet; & plebecula verborum ſtrepitum ſequens merito timebatur,ne in partes illius concederet, qui extremus in agone ſtetiſſet. At Copres,vt fidei negotium extra aleam popularis imperitiæ ſiſteret, remoto verborum apparatu experimentum obtulit,quo quiſque ſuo periculo propriam fidem obfirmaret. Rogum in foro ſuccendi iubet fidei, ac perfidiæ examen: Mox infidelem manu apprehenſum ſecum in flammas trahit. Ille reluctans dictitare rem ſeorſum agendam eſſe,atque debere illum prius de ſua fide periclitari, qui periculum exhibebat. Presbyter aſſenſit, & inuictæ crucis ſigno munitus ſeſe rogo immiſit. Flammæ reſilientes nulla virum Dei iniuria affecerunt, viſæ palam humano ingenio corpus illius declinare,& extra latus crepitantes ſueto more deſæuire. Ad horæ dimidium Copres in rogo ſtetit, mox illæſus exiluit plauſu omnium exceptus. Horrebat propterea Magus non iam fidei periculum,ſed ſupplicium infidelitatis; & moras nectēs fugam meditabatur, cum turba erga victorem prona miſerum illum renitentem,& hominum Deorumque fidem implorantem,in rogum coniecit, quo repente ambuſtus vix aufugit, & inclamantibus vniuerſis vrbe perpetuo exulaturus abſceſſit. Hoc operis alterum eloquentiæ facinus ſequitur. Vicus erat, cuius templum Dijs ſacrum incolæ ſacrificijs frequentabant: atque his ſtata dies agebatur, quando Copres ea iter faciens gentem aſpexit Idolis hoſtias cædere. Porro errorem pie miſeratus illico ſermonem inſtituit de inani Deorum cultu,atque rationalis hominis indigna erga ſtipites, & ſaxa(viliſſima pondera) veneratione, pro qua Deum rerum omnium conditorem, & rationis donatorem aduerſaretur. Ea Sancti ſpiritus gratia, at orationis extitit vehementia,vt plebs ad fidem Chriſti accedens breui idolis cultum abrogaret. Diximus hortulum iactu arenæ fertilem redditum, ſed rurſus altero miraculo inſignem cogimur dicere. Olus inerat Copretis manu excultum, quod in arenoſa ſolitudine perrarum ſui deſiderium multis inijciebat. Paganus audax præ ceteris noctu id ſuffuratus eſt. Cibus ex eo parabatur;ſed cum lebeti ad tres horas fur ignem iugiter ſubdidiſſet, tamen olus adhuc virere, aqua frigere,ac ſi trium horarum ſuccendium neutrum affeciſſet. Stupor hominem

minem

minem inuaſit, deinde furti deteſtatio, & cupido redimendi facinoris facto meliori. Olus ad Copretem refert, reatum, & prodigium pandit, & in fidem Chriſti recipi obnixe orat. Sceleri ignotum eſt, & roganti poſt dies aliquot ſacra ablutio de more preſtita. Hæc, ne aliquando in dubium reuocarentur, Monachi cuiuſdam incredulitas fecit. Namque dum inter plures Copretem de ſe modice loquentem audiret, & aliquando pro gloria diuinæ opis contingeret miraculorum meminiſſe, Monachus nugatoria putãs facile in ſoporem abreptus eſt. Stertenti videbatur idem Copres manu librum tenere ornatu, & aureis literis admirandum, vnde ſuæ narrationis argumentum deſumeret. Prope ſenex aderat canicie, & aſpectu ſupra humanam ſpeciem verendus, qui truci ſupercilio dormitantem arguebat, quod oſcitanter adeo Presbyterum auſcultans auderet impudenter dicta in dubium vertere. Minæ ſoporem diſpulerunt. Ille repentino terrore percitus rem nequiuit ſocios celare, ſed vt proprio dedecori parceret, ſomnium his latine expreſſit. Hinc maxima viri rebus, & ſanctitati fides. Verum riſu æque digniſſimum ingenium illius fuit, qui credidit Copretem ignarum latinitatis id ſomnium latuiſſe, cuius ſanctitatis fuerat, immiſſa viſione, torpidum animum excitare.

NOTÆ.

COPRETIS huius acta Lector reperies apud Euagrium cap. 9. & latiora aliquantulum preſtabit Palladius num. 54.

Egregia de eodem mentio extat inter Sozomeni hiſtorias lib. 6. cap. 28.

Nec diſcors apud Niceph. lib. 11. *cap.* 33.

De intruſa Mutij hiſtoria inter Copretis narrationes, quas habet Euagrius, ac ſilet Palladius, ſatis ſuperque iam diximus in notis ad Mutium.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Mundanum fugiens ſtrepitum MACHARIVS, orta
Ægipto ſoboles, relligione flagrans.

Apta pijs precibus loca ſubterranea quęrit,
Inſiſtitq; humili flectere voce Deum.

Digitized by Google

MACARIVS ÆGYPTIVS.

QVI foſſores ſummo vitæ periculo auri fodinas irrumpere, vel ad exitium obſeſſæ vrbis cuniculos agere admirantur, opus longe minus aſpiciunt ingenio Macarij huius, qui inter arcana telluris viſcera, non opes, aut ſanguinem, ſed quietem, ac tranquillitatem quærit. Ipſe hunc cuniculum pertinaci labore ad ſemiſtadium produxit, quo ad Cryptam euaderet tantũ ſpacium diſſitam, ſi quando appulſus populorum ſibi orationis, & meditationis ſtudio interdiceret. Saxorum aſperitates, tenebras, & ſilentium, quæ mortales cæteri oderunt, Anacoretæ enixius ſectabantur, vt illic procul ab aſpectu, & ſtrepitu humanarum rerum, mens firmior inhæreret diuinis. Lumen e laterna vultum Senis illuſtrans, quemadmodum oculos exhibet lectioni intentos, ita animum demonſtrat præter omnem curam adfixum cruci dilecti Redemptoris, cuius memoriæ, & obſequijs horror cryptæ, & ſilentium probe conueniunt. Hic Ægyptius genere, omnium ſcriptorum illius æui teſtimonio celebris, fertur trigeſimo ſuæ ætatis anno inter Tyrones ſub Antonio militare cœpiſſe. Quadrageſimo Presbyter initiatus Scythi ſolitudinem omnium primus aggreditur, vbi ſolitudine, & auſteritate loci, & victus, Anacoreticæ perfectionis ſpecimen, & poſteris exemplum prębuit. His armis poſtquam carnis vitia, & Dæmonis impetus diutino belloj infregit, non tamen valuit Arianos hæreticos arcere, qui vrbibus ſua contagione infectis etiã intra ſecreta Eremi Catholicos Patres cruentis armis appetiuere. Quippe recepto inter Diuos Athanaſio acerrimo fidei propugnatore, Lucium quẽdam pſeudo Epiſcopum ſecuti, Alexandrinam Eccleſiam, quæ eorum impietati renitebatur, euerſis aris, direptis donis, necatis, vel eiectis æditus ad extremam fere cladem concuſſerunt. Eadem rabie eques in Eremum immiſſus innocentes Patres ad vrbem traxit, vbi primum ſuggeſtione, & blanditijs, deinde tormentis, & mortis terrore ſtuduit Arianorum factio illos propriæ perfidię illigare. Sed cum fidei teſſeram ab Apoſtolis traditam, & in Niceno concilio obſignatam audacter profiterentur, & iugulum alacres gladijs extenderent, hæreticos adeo terruerunt, vt neque auderent his mortem, quam cupiebant, inferre. Igitur ne auctoritas ſceleris Patrum virtute apud populum frigeret, fidei ſplendorem, quem nequibant ea hæreſum lippitudine ſuſtinere, exilio ablegant. Macarius noſter cum altero eiuſdem nominis, & ſanctitatis viro ad inſulam peſtilentis Cœli inter Ægypti lacunas, alij aliò exula-

Caſſian. Collat. 24. ca. 3. & 4.

Caſſian. coll. 15. c. 111.

Theodor. hiſt. lib. 4. cap. 19.

turi deportantur. Sed vbique locum eſſe virtuti, exilium temporis breuitate, & rerum geſtarum magnitudine,oſtendit. Ad inſulam Chriſti fides nondum pertigerat; & incolæ addicti patrijs ritibus,quemadmodum commercia peregrinorum reſpuebant,ita veterem cultum, & barbariem congenitam retinebant. Noctu Sanctorum exulum Scapha vix appulerat, cum flaminis Idolorum filia malis Genijs agitata,clamore ſtrepituque domum, & oppidũ vertens ad peregrinos Patres proſiluit. Furor indecorus virginis verecundiæ,& patris ſui dignitati,plurimos Oppidanorum ad littus traxit. Illa Sanctorum pedibus aduoluta lamentari, immo Dæmones ore ipſius fremere, Dei ſeruos ſecum improbe agere,qui antea vrbe depulſos, poſtea Eremo exturbatos,adhuc prohibeant,ne in minimo totius Ægypti angulo conquieſcãt. Veterrimas hic ſedes ſibi, gentem vltro deditam, non iniurioſo bello ſubiectam. Cur ipſi opum, & dignitatum contemptores ſibi inuideant Inſulam paluſtri limo obſitam, ſterilis ſoli, & ob aeris inclementiam extra omnium mortalium cupiditatem? Si tyrannice occupare, & ius faſque peruertere in animo habeant, ſe receſſuros, vt habeant. Illi immundos ſpiritus ſilere imperatos fuſa ad Deum oratione eijciunt, & puellam priſtinæ tranquillitati redditam Flamini eius patri,quem miſeratio furentis filię eò perduxerat,reſtituunt. Genstanto Chriſtianæ religionis experimento incipiens Idolorum amentiam ſuſpectare, deinceps libentius aures præbuit Macarijs Deum verum aſſerentibus. Neque in longum protracta res. Inſigne, quod erat ſceleris & religionis,Fanum Deorum demoliũtur, & Chriſto Eccleſiã ſtatuunt. Fama Alexandriam perlata Arianos perſtrinxit, qui diffiſi factum improbare collaudante plebe,& veriti ne Catholicorum fidei maior in dies honor accederet, ſanxerunt ab exilio extorres occulte reuocari, & ad Eremos dimitti. Ita Macarius auctus titulo confeſſionis ad cryptam, & ſueta ſtudia reuertit, quæ nulla poſtea perturbatione intermiſit. Eodem abſente Crypta inſignitur miraculo, quod apud Ruffinum legas. Cæcus trium dierum itinere ad eam perduci rogauerat ſummo comitantium labore. Vbi Senem abijſſe comperit,pręſentes rogauit,vt ad eam parietis partem ducerent,vbi Senex cubare conſueuerat. Ex ea aridum lutum,quo oblinebatur,detrahens, & aqua proximi putei,vnde idem bibere ſolebat,lutum diſſoluens, coque oculos liniens, abluenſq;extemplo lumen recepit. Poſtquam ab exilio redijt maioribus prodigijs claruit, ex quibus iuuabit pauca quædam referre. Rixa inter accolas orta vnum ex his proſtrauerat. Alter perperam homicidij inſimulatus cum ad ſupplicium peteretur,ſalubri conſilio ad Macarij cellulam perfugit; nam eius auctoritas tumultum pręcipitis turbæ in æquum,ac maturum de re iudicium conuertit. Porrò ille necis reatum negare, hæc leues ſuſpiciones obijcere, nullibi tamen teſtimonij, vel indicij ſatis. At Senex certo facti ſeriem

Hiſt. li. 2.

reſcitu-

reſciturus ad ſepulcrum interfecti illius perrexit, & Chriſti nomine adiuratū iuſſit edicere, num auctor eius necis extitiſſet, qui accuſabatur. E tumulo vox reddita eſt, non illum ſibi vitam eripuiſſe. Vocem plebs agnouit, ac ſtupuit, cupiens vlterius de homicida interrogari. Cui Senex, hominem inquit profuit calumniæ eximere, obeſt alterum capitis periculo implicare. Etiam magicum facinus Macarij Sanctimoniæ ceſſit. Puella viro nupta iugalem fidem inſigni pudicitia tuebatur, deperibat eā Ægyptius adoleſcens irrito labore, ac libidine. Ea propter ad ſacrilegas artes conuerſus, vt marito odium puellæ, gratiam ſibi pararet, prçſtigiatoris cuiuſdam opera illam equina ſpecie deformem oculis intuentium exhibet. Coniux, qui domo abſcedens puellam reliquerat, vbi rediens equam adſpexit, pene dolore concidit. Nec minor puellę ſtupor, dum familiares auerſis ab ea oculis ſermonem horrent, in ſtabulum conijciunt, & iumentorum paſtionem apponunt. Sic familia ſubtrahente humanos cibos, ipſa belluinum pabulum refugiente, triduo ieiunatum. Periiſſet tandem miſera, niſi Deus viro ſpem inieciſſet, poſſe abigi malum Macarij interceſſione. Igitur vxorem capiſtro ad virum Dei adducit. Diſcipuli obuiam profecti, & eadem illuſione caligantes, ſciſcitabantur quare equam ſic ad Senem traheret. Ille obortis lacrimis inquit. Hanc ego puellam vxorem duxi, nunc equam traho incertus mea, an ſua culpa. Interea Macarius de coniugum infelicitate à Deo prçmonitus eundem intentius precabatur, & poſt orationem egreſſus cellula nullo prçſtigio deformem, ſed afflictam intuitus puellam luſtrali eā aqua perfudit, & ſacris precibus adhibitis ſubiecit aſtantium oculis ex equa puellam aſpiciendam. Cibo adiuta diſpulit tridui inediam, & ab eodem Macario accepit, quomodo deinceps ſeſe tutam aduerſus prçſtigias ſeruaret. Namque intellexit, ideo Magum auſum fuiſſe ſuis artibus in eam ſæuire, quia diutius abſtinuiſſet ſanctis Eccleſiæ myſterijs, quæ tutiſſima ſunt Chriſtianorum arma, & prçſidia. Alterius etiam virginis curatio admiranda. Inuaſerat corporis verenda vlcus malignum, quod late ſerpens etiam vermes ferebat putridum corpus depaſcentes. Fœda res, & morte ipſa atrocior. Sanctus integram hebdomadem precibus vacans, cum ſæpius perductam ad ſe virginem oleo vnxiſſet, incolumem remiſit, ita exeſæ carnis vitio coaptato, vt ablato quod ſexus fuerat muliebris, puella eunucho ſimillima libere poſtea inter viros degeret. Adhuc maiora? Hæreticus quidam Hieracis ſectator facundo ore, & aculeatis e Dialectica argumentis, aduerſus futuram carnis reſurrectionem inuectus, audientium Idiotarum animos, qui plures aderant, ambiguos agebat. Eò Macarius accitus profluuium illud verborum vno Pauli Apoſtoli dicto ſtitit, & nutantes imperitorum mentes perinde obfirmauit, atque ſi hæreticum eodem Pauli gladio detruncaſſet. Inquit. Non eſt in verbo regnum Dei, ſed in virtute. Cœmeterium adeſt, ſi quis

 defun-

defunctorum euocatus ſurrexerit,ei,qui euocauerit, fidei, & reſurrectionis teſtis eſto. Fædus id acceptum. Rogat Hieracitam Senex, vt prior fidei ſuæ periculum faciat,ille primas ſeni tribuit, qui pepigiſſet. Flexis ad orationem genibus Pater Deum ſibi,ac fidei adeſſe rogat,& nomine ipſius iubet Monachum nuper defunctum reuiuiſcere. Vox vitæ nuncia ſtatim de ſepulcro auditur, exhumatur defunctus rediuiuus veræ fidei, & futuræ reſurrectionis teſtis. Nugator ille inita ſtatim fuga extra regionem exulatum abijt. Aliud etiam portentum eſt guloſi Dæmonis, quod ſubijciam. Adoleſcens obſeſſus ita ab eo affligtabatur, vt frequenter cogeretur ternos panis modios,& aquæ amphoram vna cæna abſumere. Sed quia ſtomachus tantum cibi pondus continere non poterat, id eructatione egeſtum Dæmon in fumum vertebat. Immanis vorago non vnius priuatæ familiæ fortunas, ſed cenſus maiorum Principum hauſiſſet. Igitur cum inopia largitatem ciborum minueret, (refugiunt aures immunditiam)cogebatur infelix propria reſumere excrementa. Hunc contrarijs omnino artibus, & more Medicorum antidotis Macarius curauit. Gulæ peſſimi Dæmonis obiecit ieiunium ſeptem dierum. Superbiæ adhibuit tormenta humillimæ orationis. Iræ oppoſuit miram erga affectum iuuenem charitatem. Sic vorax hoſpes eiectus. Claudatur elogium dono vaticinij,quo Macarius præter cetera virtutũ prodigia poſt mortem eluxit. Duos in Scythi diſcipulos erudiebat. Ioannes obſequijs magis aptus,etiam familiarius altero, Seni hærebat.Animo ipſius inerat aliqua parcitatis rubigo,quam Macarius præſentiebat paulatim in auaritiam,deinde in rapinam fore coalituram: Ideo oppoſitum auaritiæ malo decus liberalitatis inculcans dicebat, opes religioſo viro venenum eſſe, & diuitiarum cupiditatem non abeſſe ab Idololatria; vnde eidem minabatur vetus Giezi ſuppliciũ, ſi quando ab hac virtute, qua Dei Munificentiam ſeruuli æmulantur, ad vitium tranſiret,vnde facillimus ad quamlibet iniquitatis ſpeciem traiectus eſt. Miſcet namque auarus opum deſiderijs cædes, periuria, rapinas; nihil inter Sacrum,& profanum diſcernit, vnum eidem ius, & iniuria. Interim Macarius nonagenarius curſum ſuæ ætatis, quam Sanctiſſime egerat,morte abſoluit, & Ioannes eius cellulæ heres eidem in Sacerdotio ſubrogatur. Sed confiſus ſolo dignitatis titulo poſſe virtutes retineri, immemor vaticinij ſenſim a veſtigijs Macarij receſſit,& in auaritiæ cœnum lapſus,etiam pauperum Chriſti bona ex fidelium liberalitate legata raptu vſurpat. Flagitium illico pœna ſecuta eſt, quæ Giezi lepram iuxta Senis vaticinium miſero intulit adeo immitem,vt ſcabrum vbique corpus,nec ſpatium inter puſtulas haberet,quo extrema digitorum illæſa ad cutem pertingerent. Quoad vixit miſellus proprij criminis, & alterius ſanctitatis teſtimonium, potuit ceteros ex ipſa morbi atrocitate ſacrilegij pœnas edocere.

N o-

Digitized by Google

NOTÆ.

MACARII huius feſta dies eſt in faſtis Eccleſiæ 18. *Calend. Februarij.*

Fuſè de eo ſcripſerunt Euagrius eius aliquando diſcipulus cap. 28. *& Palladius num.* 19.

Omnes fere auctores ipſius Sanctitatem, & miracula conteſtantur. Vnum nos notandum duximus.

Quæſtionem de reſurrectione ſuſceptam aduerſus Hieracitam, quam Palladius, & Sozomenus vix attingunt, longe ab hac Euagrij narratione refert Caſſianus Collatione 15. *cap.* 3. *Ibi hæreticus aduerſarius non Hieracita, ſed Eunomianus ponitur.*

Mortuus ille, qui ſuſcitatur, non dicitur Monachus nuper ſepultus, ſed antiquiſſimus Idolorum Sacerdos, qui Regum ætate vixerat longe ante aduentum Saluatoris Ieſu Chriſti.

Idem aduerſarius non rei interfuiſſe, ſed oppignerata in craſtinum fide ſcribitur conſulto periculum detrectaſſe.

Plura etiam Macarij facta, & dicta Monachis ſalutaria reperies apud Scriptores, quæ neſcias huic Aegyptio, an alteri Alexandrino aſcribas.

De Flamine Gentilium a quodam Macarij diſcipulo conuicijs laceſſito, ſed vlto abunde iniuriam, & manſuetudine Macarij ad Chriſti fidem perducto, hiſtoria eſt, quam neſcis vtri potius conſignes.

Item de expilatore ipſius cellulæ, cui idem res ablatas, vt tutus exportaret, preſto fuit.

Refertur a Gennadio inter Eccleſiaſticos ſcriptores, cuius etiam extat in Bibliotheca veterum Patrum Epiſtola ad Iuniores Monachos. Circumferuntur etiam ipſius nomine Homiliæ plures, ſed quæ cenſura indigeant. Conſule de his Indicem expurg. Romæ editum in Macario.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Alter Alexandrinus erat MACHARIVS: illi
Sanctorum ſtudio diſcere geſta fuit.

Atq; duos reperit vitri prope fluminiſ vndam
Inter ſilueſtres tuto habitare feras.

MACARIVS

ALEXANDRINVS.

PRODIIT ex eadem Schola Antonij alter Macarius titulo confeſſionis, & exilij gloria æque conſpicuus, quem ea ætas, vt ab Ægyptio dirimeret, Alexandrinum dixit, & Scriptores quidam Vrbanum appellarunt ab inſita comitate, & lepore orationis, quibus citra quandam Ægyptij ſeueritatem animos diſcipulorum ſibi deuinxit, & ad diuina ſtudia prouexit. Iam olim Arianorum improbitate coactus fuerat ſolum vertere, & in proroganda apud inſulanos fide, vt diximus, ſtrenuam operam alteri Macario nauauerat. Poſtliminio Celliæ Eremum reuiſens, vbi diu Monachus militauerat, & Sacerdos prefuerat, ſueta officia repetijt. Sed viro eximiæ ſanctitatis, & gloria miraculorum ceteris Anacoretis miraculo, non hic ad imaginem titulus, ſed volumen, cui etiam plures inſudarent Scriptores, minus eſſet. Nos pro vſu pauca, ſelectaque. Ipſe cæleſtem gloriam adeptus, & vbique mortalium clariſſimus vota pro penſo accipiet. Quamuis inter primordia ſanctæ auſteritatis gulæ tyrannidem cibi parcitate euertiſſet, tamen excitus fama Monachorum Tabenneſiotarum, qui quadrageſimæ ieiunium crudis agebant, ſeptennium coctis abſtinuit. Poſtea his multo parcius tres annos victitauit; nam ſingulis diebus quinquncem panis, & aquæ tantillum adhibuit. Neque tamen acri ieiunio luxuriam adeo protriuit, vt illam tum fomitem fragilitatis, tum ſtimulum ſuperbiæ non pateretur. Porro ſibi infenſus, vt ſæuioribus aculeis carnis ſtimulos retunderet, hanc viam ad victoriam iniuit. In Scythi Eremo Celliæ proxima palus erat vliginoſa, & arundinum ferax, quæ culices alebat grandiores, etiam aprorum cutem aculeo traijcientes. Hanc Macarius cum libidine luctaturus paleſtram ſubijt, in qua nudus, ſedenſque anni fere dimidium permanſit, ita culicum ſæuitia puſtulatus, vt leproſis deformior humanam pene formam exueret, atque ad cellulam reuertens vno tantum vocis ſono poſſet a diſcipulis cognoſci. Eundem cominus cum hoſte dimicandi cupidum voluntas cœpit quærendi inter deuias ſolitudines ſepulcrum Iannis, & Mambres Magorum olim Pharaonum gratia potentium, quod ferebantur ſibi conſtruxiſſe in ſeceſſu peramœno, ſed cõgeſtis theſauris, & aſſidua Dæmonum cuſtodia hominibus inacceſſum. Inuium iter erat, & immanis vbique ſolitudo. Macarius noctu nautarum more ſtellam ſibi du-

Sozo. li. 3. cap. 15.

cem

cem itineris ſtatuens, in ſabuloſa regione ad ſingula milliaria calamos deſigebat, qui ſpatium, & reditum indicarent. Nono cœpti itineris die, poſtquam paululum obdormiuit, collectos in faſcem calamos, quos ſingulos fixerat, ad caput reperit. Facti altera eſt opinio. Vel Dæmonem eos euulſiſſe, vt Macarium errore viarum implicaret; vel Deum permiſiſſe, vt magis diuinæ prouidentiæ, quam humano ingenio fideret. Paululum a ſepulcro aberat, quando Geniorum legio deformi ſpecie, armis, & vocibus minitabunda in virum Dei exiluit. Ipſe rictus horribiles, & minas ſubridens, ocioſe locum, tumulumque perluſtrauit. Preter ingens ædificium, & aurea quædam dona, nihil ibi ſpectabatur preclarius, quam cadus aeneus nexu ferreo pendens e margine putei, & mala quædam punica Sole areſacta. Deſpecto igitur cum fama ſua monumento Macarius diſceſſit. Sed viatico carere iam cœperat, & feſſus itinere, ac ieiunio labaſci, cum ab inani quodam ſpectro in aliquam ſpẽ erectus eſt. Non vltra ſtadium puella videbatur albo amicta vrceum tenere, & Macarium inſequentem ad potum inuitare, ſed quamuis hic celeriorem greſſum intenderet, ea tamen ſemper ſtadij interuallo aberat, donec euaneſcens ſpem Macarij ſecum rapuit. Verum liberaliorem eo ſpectro ſe prebuit grex agreſtium Bubalarum, qui puellæ illuſioni ſucceſſit: nam quædam recens effœta coram Macario ſubſtitit vbere affluente. Cœleſtis etiam vox fuit, vt ſtantis vbera exſugeret. itaque ad vbera liberaliter admiſſus lac abunde bibit, eamque proprij fœtus oblitam vlterius vſque ad Celliam altricem, & comitem habuit. Diſpar huic feræ altera viro maleficium intulit, ac recepit. Puteus fodiebatur appoſita margini vi ſarmentorum, quæ lapſum telluris egeſtæ prohiberent. Inter ea Aſpis latebat, quæ inter opus admotam Macarij manũm morſu valido perſtrinxit. Vulnus a veneno cunctis mortiferum nihil prohibuit, quin ille inoffenſus anguem manu diſcerperet. Attamen quamuis clara adeo prodigia haberentur apud ceteros pignora perfectionis, ipſe tamẽ proprijs meritis diffidens maiores adhuc auſteritatis, & macerationis cauſſas quæſiuit. Fama olim acceptam virtutem Tabenneſiotarum voluit coram experiri. Ea propter reiecto cucullo famulari veſte amicitur, pergit, & Pachomium Archimandritam precatur, vt ſe ſe inter Monachos recipiat. Excellebat Pachomius preter ſanctimoniam etiam ſingulari prophetiæ dono, ſed diuino permiſſu tunc Macarij arcanum non eſt aſſecutus. Ergo labentem ætatem, & corpus imbecillum intuitus, vt ab eo deſiderium auerteret intempeſtiuæ aſperitatis, obtrudebat arctam, & prçruptam religionis ſemitam, quam ſtatim a conſpectu refugeret. Hic tamen precari, vt in ſemitam admittatur, numquã ab ea pedem relaturus. Hinc prece, inde excuſatione certatum eſt tota hebdomade, quam Pachomius ieiune actam ab eo ſentiens accepit omen futuræ virtutis, ac firmitatis, & Monachorum conſulto Senem

inter

Digitized by Google

inter Tyrones locum habere iuſſit. Quod veteranorum Dux inter Tyrones opus prętermitteret? Aduenit quadrageſimale ieiunium, quod ſinguli crudo,& parciore victu celebrabant. Perfectiores pauxillum cibũ ad veſperam ſumere,alij poſt biduum, alij ad quintum diem. Ipſe ad opus textorium madefactis palmarum folijs ſtans in angulo,non humano cibo, neque aquæ potu vſus eſt, pręter quam folijs Crambes,& his parce admodum,nec citra Dominicam diem. Ita ieiunium vſque ad Sanctum Paſcha ſtrenue toleratum. Sed exemplum tanti laboris, & inediæ, quod ceteros debuerat ad æmulationem prouocare,potius in ſeditionem vertit; ac ſi Abbas ferreum hominem admiſiſſet,qui eorum fragilitati cõuicium faceret. Quis mortalium,inquiunt, iugiter ſtans, orans, ac laborans, non ſomno, non ſede, non cibo indigeat? Quid robur in homine ætatis occiduæ,vt ieiunium, & vigilias indefeſſus contemnat? Pachomius idem anxius ſuſpicabatur,Senem altioris eſſe virtutis, quam ex aſpectu conijci poſſet: ideoque Deum ſupplex orabat, vt hoſpitis ſibi conditionem reuelaret. Accepit diuinitus, hunc Macarium Alexandrinum eſſe non obſcuræ famæ, & ſanctitatis virum. Itaque Senem amplexus appellat ex nomine, queritur voluiſſe ſic amicos latere, vt parum ab iniuria abfuiſſet. Ille non inficiari,ſe Macarium eſſe, ſed negare vllis petitum iniurijs,immo adiutum exemplo eorum virtutis, quam rumore diſperſam, fama nobiliorem compererat. Ita ſeditio in admirationem conuerſa. Adijciam & rerum abditarum perſpectionem? Presbyteri cuiuſdam caput Cancer, atrox morbus,horribili ipſius dolore,& nauſea intuentium rodebat. Et cum ſalutem impetratum ad Macarium veniſſet,ſeuero admodum conſilio ab illo repellebatur. Diſcipuli immanitatem vlceris,& ſpectaculi fœditatem miſerati pro viro apud Senem precibus laborabant. Quibus ille,inquit:Presbyter ſibi malum conſciuit,qui turpi mulierum commercio pollutus, auſus fuit Sacris miniſterijs perfungi. Huic ego recuperandæ ſalutis conditiones do. Perpetuo ſe Sacris altaribus abdicet, & cum populo diuina myſteria ſuſcipiat. Ille occulti ſceleris turpitudinem confeſſus, dolenſque, abdicationem pollicetur, & Macarij manu tactus incipit ab horribili morbo cõualeſcere, mox capillitio donatur,quod ſuper exceſam cutem prodigioſe creuit. Sed hominibus pręſtita beneficia ſileant, dum beſtijs eadem collata narramus, licet interdum ſerie rerum,ac temporum ſubuerſa. Leæna catulum ferens impulſo cellulæ oſtio ad Senem ingreditur. Fœtum ad pedes ſedentis proijcit, nutibus,& rugitu opem depoſcit. Pater in catulo luminis orbitatem noſcens, oculos ſaliua linit, & ab oratione ſurgens prorſus ab eo cæcitatem diſpulit. Fera illuminatum fœtum vberibus admouet,inde arreptum cellula exportat. Craſtina rediens affert munus,ouinam pellem ceteris ampliorem, qua Macario grates exſoluat; eamque rictu ad lætitiam compoſito, & cum gemitu

Pallad. num. 20.

Q offert.

offert. Macarius vero donum ex alieno grege raptum reijcere; Leæna ſubmiſſo corpore reptans ad pedes reponere, eiulare, dolere munus reiectum, donec Senex dixit, accipere ſe munus, ſi deinceps a gregum infeſtatione temperaret. Illa, nutu capitis viſa conditiones accipere, extemplo abſceſſit. Sed pellem ipſam eximij miraculi monumentum a Macario acceptam Athanaſius Antiſtes Alexandrinus tanti fecit, vt eam Melaniæ nobiliſſimæ mulieri donum daret, inter præcipua religioſæ domus ornamenta ſpectandam, qua belluinam quiſque gratitudinem commendans, humanam amplius ingratitudinem deteſtaretur.

NOTÆ.

ETIAM Alexandrinus hic recenſetur inter Sanctos 4. Nonas Ianuarij.

Inſignis de eo paſſim mentio eſt apud veteres.

Elogium maxime conſtat ex his, quæ referuntur ab Euagrio cap. 29. quibus vberiora ſubdit Palladius num. 20. Sed Sozomenus, & Niceph. hunc Alexandrinum confundunt minus ſcite cum altero Macario cognomento homicida, cuius etiam ſeiunctim ab his meminit Pallad. titulo Macarij iunioris num. 17. Quem errorem optime recognouit Baronius in notis ad Rom. Martyrolog.

Prodigium Leunculi ab eo illuminati tradit Ruffinus, ſed differt ab eo Pallad. dum catulum eundem Hyenæ appellat, interprete Gentiano Herueto, & feram ipſam Hyenam dicit.

Noſti lector animal ſubdole atrox, quod noctu hominum voces ementitur, vt ædibus eductos necet, voretque.

Ab hoc Macario differre illum putamus, quem vitiata a quodam amatore puella, cum falſo ſtupri inſimulaſſet, coacta fuit in enitendo fœtu innocentem, ac Sanctum confiteri. Quibus ille præconijs vanam gloriam timens loco aufugit, & in Scythim venit. Vitaſp. par. 2. cap. 95.

Alter etiam ille habetur, ac fortaſſis Euagrij diſcipulus, cui Ruffinus Aquileienſis præfationem ad libros Περὶ ἀρχῶν, *inſcribit.*

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Magnus ANVB pietate fuit, cæleſtia puræ
Contemplans oculo mentis, amansq́ Dei.

Cui crebrò apparens diuina potentia, verum
Sectari verum ſemper amare iubet.

Digitized by Google

ANVBIS ÆGYPTIVS.

HABENT temporum calamitates, vt rebus perdiţiſſimis virtus plurimorum maxime illuceſcat. Sic inter bellorum tumultus copia militum, ac triumphi ſpectantur Imperatorum, qui tranquilliori ſeculo togati, priuatique conſceneſcerent. Sic ſæuiente perfidia illuſtratur eorum fides, quos Gentilium furor, aut hæreticorum odium afflixerit. Incertum eſt, num Anubis hic aduerſus Idololatras, an Arianos illis deteriores ſteterit pro fide Orthodoxa. Conſtat tamen eius ætate ab vtriſque illatam Chriſti Eccleſiæ perſecutionem, & hunc inuictum perſtitiſſe multa gloria, & religioſæ virtutis incremento. Nam oblato ſemel corpore cruciatibus, cum veritati teſtimonium reddidiſſet, numquam poſtea ab ea deflexit, vt mendacium, vel in re leuiſſima diceret, quod etiam de eo Scriptores meminerunt. Sed quæ dona cœlitus receperit, quam familiariter Sanctis Angelis vſus fuerit, & quibus actibus initum ſemel Martyrij decus honeſtauerit, delectabit audire ex ore ipſius, cum extra omnem iactantiæ ſuſpicionem euictus precibus quorundam Patrum, ea occaſione ipſe de ſe diſſeruit. Sirus, Eſaias, & Paulus ſummæ religionis, & abſtinentiæ viri, ſeiunctis conſilijs e diuerſa regione veniebant, vt Anubim inuiſerent. Flumen, quod cœptum iter pręcidebat, lembo carens tranſitorio ad ripam omnes coniunxit. Propterea ſalute inuicem dicta, ac repetita, itineris cauſſam quiſque ſciſcitatur. Vbi ſe Anubis deſiderio profectos ſinguli faſſi ſunt, id prodigioſæ acceptum eſt, creditumque aliquo diuinæ prouidentiæ arcano contingere. Sed quia Senis domicilium tridui iter aberat, nec cimba videbatur, qua flumen tranſmitterent, alteri ad Sirum verſi rogant, vt a Deo nauigium depoſcat. Is officium orationis non detrectare, ſi ambo comprecatores accedant. Pulchre adeo oratum eſt, vt ad finem orationis nauigium appelleret nullo remige, ſed forma celeri expeditaque. Vbi Patres conſcenderunt, lembus aduerſo flumine ſponte actus, triduanum iter hora vna expleuit. Hoc Siri precibus datum. Alijs prodigijs comites donati. Eſaias naui exiliens inquit, Domino reuelante didici, Anubim hac ipſa via nobis occurſurum, & conſcium ſecretorum cuiuſq; noſtrum de his palam acturum. Subiecit Paulus. Ego item diuinitus accepi, illum poſtridie ex humanis deceſſurum. Proh ſæculi felicitatem, quod in vrbibus agmina Sanctorum Antiſtitum, in Eremo Sanctorum Prophetarum turmas aſpexit miraculorum, & pręſagiorum gratia inclytos. Nihil ex his vates fefellit.

Digitized by Google

fellit. Obuius Anubis veniens dixit, aduentum eorum ſibi ante fuiſſe reuelatum, & exoptaſſe eos coram excipere, quos animo abſentes cœperat adamare. Etiam quibus ſinguli pollerent virtutibus, quibus meritis ad æternam felicitatem contenderent, iuxta eorum vaticinium, aperuit. Cui Paulus. Qui tibi noſtra hæc ſecreta detexit, idem nobis indicauit, te poſt triduum ex tenebroſa hac humanarum ſolicitudinum eluuione ad perennem quietem, & claritatem migraturum. Igitur qui Regnum cœleſte proxime ſpectas, & metam laborum prope attingis, nos edoce, quibus auxilijs periculoſam vitæ huius viam decurriſti. Nullum eſt, quod metuas inanis gloriæ, vel iactantiæ periculum, ſi noſtris precibus, & Chriſtianæ charitati fauens, vitam probe actam, poſteritati incitamentum tranſmiſeris. Flexit Anubim mentio charitatis, vt breui totius vitæ epilogo totum ſeſe effunderet. Inquit. Poſtquam fidei poſtulatus veritati teſtimonium reddidi, omni prorſus mendacio abſtinui. Nihil mala cupiditate ambiui. Victum, ſi quando loci ſterilitas negauit, e Cœlo accepi. Cum notitia rerum, quæ in terris geruntur, etiam lumine donatus ſum, quod diſcuſſo torpore mentem Deo vigilem intendit. Solitudinem crebra Angelorum viſione, & colloquio alacer tuli, eoſque ad virtutem ſtimulos, ac pręceptores habui. Nihil eorum, quæ poſtulaui, Deus irritum fecit. In extaſim raptus vidi agmina Angelorum erga maieſtatem ſupremi Numinis, & ineffabile Deitatis myſterium venerabunda. Purpuratos Martyrum choros, & albentes cohortes Monachorum, atque legiones omnium iuſtorum aſpexi laudibus ſui conditoris addictas. Pręterea Satanam perfide, ac ſuo malo ſuperbum, & rebelles ſecum Angelos vidi æternis incendijs damnatos, & ad profundas terræ latebras relegatos ibidem cruciari, collętantibus iuſtis vltam ſic veterem eorum perfidiam, & recens odium, quo humanum genus inſectantur. Triduum, quod vitæ Anubis terminus erat, iucunda Patres collatione de diuinis rebus peregerunt. Ipſe ſtatuta hora a vinculis huius vitæ placida morte exſolutus, ſub aſpectu Patrum inter choros Martyrum, & Monachorum ſuſceptus in Cœlum abijt.

NO-

NOTÆ.

AB *Euagrio cap.* 10. *& Palladio num.* 58. *Anuph appellatur.*
Sozomenus, qui illum inter vetuſtiores Aegypti Patres commemorat, & ex auditu refert, quæ de eo Euagrius item ſcripſit, Acuph dicit, lib. 7. *cap.* 13.

A Nicephoro Anub nuncupatur lib. 9. *cap.* 14.

Nos libentius huic aſſentimus, qui Anubim priſcum illius populi Numen legimus, credimuſque talium nomina in familijs coaptata, tunc in religionis ſignum viguiſſe, poſtea apud Chriſtianos retenta in triumphum eſſe ſubacta Gentilitatis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Et ſi non paucis CHRONION foret obſitus annis,
Atq; pium premeret tarda ſenecta virum,
Ad diuina tamen, reliquis non ſegnior, ibat
Officia, et ſacra creber in æde fuit.

26

CHRONION PHOENICEVS.

QVO hic curuam centum ac decem annorum ſenectam trahit? Num illa ætas aeneos homines tulit, quos neque ieiunia, neque labores frangerent? An rerum inopia, & victus aſperitas Eremo familiares, adeo Sanctorum membra durauerant, vt exemplo Ponticarum Anatum, quæ ab aſſueto pabulo ad venenata alimenta traductæ, his deinceps innocuæ victitant, ipſi quoque auſteritatem experti, arbitrabantur nihil ſibi commodum eſſe ad futuræ vitæ felicitatem prçterquam vitæ huius incommoda? Scimus tenaciſſimum eſſe vinculum diuturni vſus, & hominis ingenium ſenſim ſui oblitum aduerſis prorſus ſtudijs illigari; prçſertim ſi religione tactum, ac ſpe diuinorum munerum impellatur. Sic facile crediderim potuiſſe Chronionem fractam ætatem antiquis ſtudijs aptare, & in optimo vſu vel viribus impotentem, inuicto tamen animo perſiſtere. Nonne hoſpes illum vides proximum templum petere? Illic ſenectutis ſolatium, vitæ ſpes, & ſepulcrum. Olim ſub Antonio Anacoreticam vitam eruditus per ipſa inceſſit ſui inſtitutoris veſtigia ad apicem perfectionis, etiam Antonij ætatem quinquennio ſupergreſſus. Itaque acceptam ſub tanto Agonotheta diſciplinam, & ſecunda fama ad extremam vſque ſenectutem exercitam, quantis oportuit prodigijs enituiſſe? Verum ſilentio ſcriptorum ea nos prçtereunt, qui arbitrati vniuerſa animi ornamenta poſſe complecti, ſi vnius tantum virtutis meminiſſent, illum profundæ humilitatis titulo extulerunt. Probe: vt e quadrata baſi metiaris reliquam ſpiritalis ædificij molem, eamque fundamentis concordem cognoſcas hominum, temporum, ac vitiorum motibus inconcuſſam reſtitiſſe. Chronioni *Num. 25.*
etiam prçclara quædam Palladius aſcribit conſona ætati eius, ac virtuti; niſi alter extitit eiuſdem nominis, quod ambigo. Prodit auctor, hunc prognatum eſſe e Vico, cui nomen Phœnix, & progreſſum vlterius in ſolitudinem decimum milliarium fodiſſe puteum ſalubrem admodum (rem inter bibulas arenas prodigioſam); cui poſtquam domicilium adiecit, Deum precatus eſt, ne inde aliquando ad frequentiora loca abduceretur. Poſtquam in celebrem opinionem ſanctitatis apud omnes creuit, conuolantibus illuc multis inſtitutorum ipſius ſtudioſis cellula in Monaſterium emerſit, in quo trecenti fere diſcipuli numerabantur. Et quia Religionis prçcepta oportebat Sacroſancto Myſteriorum vſu foueri, idem Sacerdotio inſignitus eſt, quo perfunctus annos ſexaginta extremum diem, vt vixerat Sanctiſſime obijt. De eodem Palladium habeo auctorem, quod poſt initam Presbyteri dignitatem numquam

Digitized by Google

Eremo diſceſſerit, nec cibum ſumpſerit, quem ſibi labore manuum non parauiſſet.

NOTÆ.

IN tabellis Sadelerianis perperam inſcribitur Ciomus, cum nullus eius nominis extiterit inter Anacoretas.

Cronius dicitur ab Euagrio cap. 25. & Palladio num. 25. vbi Presbyter Nitriæ, & Antonij diſcipulus memoratur.

Idem auctor. Ab eodem pręponitur hiſtoria Eulogij Alexandrini, & viri cuiuſdam membris detruncati, quem pie alendum ſuſcepit.

Item viſionis cuiuſdam admirabilis Beati Antonij, & vita Pauli ſimplicis numero 26. 27. & 28.

An idem ſit cum Phœnicęo, inexploratum habeo. Sed neque piaculum fuerit, res geſtas amborum coniunxiſse.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

IMMON in Nitra ſqualentis cultor eremi,
Multiplicis fulget fons et origo boni.

Sacraq; ſparſurus pietatis ſemina fratrum
Vndiq; ſollicito conuocat ore gregem.

AMON NITRIOTES.

NITRIA Eremus eſt quadrageſimo lapide ab Ale-
xandria, & ab aſceterio Magni Antonij abiuncta, *Euag. c. 1*
itinere trium dierum, ſed proxima Vico, qui nitri
admodum ferax, ipſi nomen communicauit. Lo-
cus extra hominum frequentiam æſtu ſqualet atro-
ciore, & aquæ penuria laborat; neque incolas pa-
titur preter Eremitas, qui horrida ambiunt. For-
ſan, & nitrum, cuius eſt ſordes detergere, ſimbolum
extitit futuri illic poſtea lauacri, quo ſordes crimi-
num acri pœnitentia ablucrentur. Hanc omnium athletarum primus pene-
traſſe Amon memoratur, qui morum humilitate, & miraculorum gloria ibi- *Caſſian.*
dem profunda iecit fundamenta Monachalis obſeruantiæ, eamque intra cel- *Collat. 21*
lulæ limen cœptam ad quinquaginta monaſteria transfudit, quæ in eadem
Eremo ſub Amone conſtructa auctores non obſcuri nominis produnt. Sed
occaſio, quæ illum ab ædibus, & commodis vitæ mitioris tranſtulit in nudam *Sozom. li.*
regionem, adeo inſignis fuit, vt operęprecium ſit eamdem altius repetere. *6. cap. 31.*
Nobilis generis adoleſcens, cum natus annos duos & viginti, parentes fato *Niceph. li.*
amiſiſſet, Patruo adhæſit, qui ipſius coniugio reſtitui labentem domum per- *11. ca. 38.*
optabat. Familiæ ſplendori, & ætati ipſius, ætas, & nobilitas reſpondebant
puellæ, quæ vxor ſpondebatur. Et quamuis auerſo animo coniugium iniret,
tamen ne palam reniti Patrui conſilijs crederetur, patrio more paſſus eſt co-
rollis redimi, & in thalamo ſedens affines, amicoſque gratulantes excipere,
atque demum remotis arbitris ſecreta adire nuptiarum. Sponſa aderat vir-
ginalem pudorem, quem ſexus, & generis modeſtia tueri ſolet, non vltro di-
miſſura. Fortaſſis inde occaſionem Amon ſumpſit, vt coniugi oſtenderet ma-
ximum eſſe virginitatis diſpendium, minimam ſobolis neceſſitatem, atque ex
carnali commercio nihil pręter turpem, ac momētaneam voluptatem, quam
hominem pudeat, cum beſtijs communem habere. Quanto nobilius, ac bea-
tius ageretur, ſi vterque integram mentem, & incorruptum corpus Deo voue-
ret? Num propterea humanum genus deſiturum, vel hæredes, qui conge-
ſtas amborum opes diripiant, & defunctorum memoriæ detrahant? Tanta-
ne liberorum neceſſitas, vt certa virginitatis iactura, & incerta ſpe procreandi,
dare his operam velint, qui ſi enaſcantur ſæpe genitores oderint, affligant, &
familiæ dilapidatione cogant miſeram ſenectam traducere? Eſto quod frugi
naſcantur, parentes ament, atque domeſticæ rei ſtudeant; tamen quando
parentū animi vacabunt ſolicitudine ne ab alijs lædantur, vel ipſi alios laceſ-
ſant? Quot nex, vel acerba mors filiorum parentes confecit? Fecunditate

longe

longe felicior ſterilitas, ſi liberorum loco virtutes optet. Caſtitatis remunerator Deus eſt, merces Cœlum, cuius gloriam numquam interituram nequit homo ſatis pro excellentia conijcere. Itaque ſi huc reſpiciant non votis ſubſidia, non factis mercedem defuturam. Etiam libellum e ſinu proferens ſententijs Sanctorum Patrum virginitatis merito fidem ſtruxit. Mira facundiæ vis. Puella ſuapte ſponte in pudicitiam prona incitante marito ſanctius virginitatem vouet, etiam pudici thori arcanum nunquam euulgatura. Prudenti conſilio condictum eſt, vt iiſdem ædibus, ſed lectulis ſeiunctis viueretur. Ita conſtantia apud propinquos nuptiarum opinione, duo de viginti annos pudice, ac religioſe conuixerunt. Dæmonis inuidiam ob coniugum continentiam, & deſpectas ab adoleſcentia libidinum faces, hoſpes meditare, atque tentationes, & artes conijce, quibus ille ſtuduit ex occaſione contubernij ambos in mutuos amplexus prouocare. Hos iure matrimonij, ætatis, ac formæ licitos ſub eodem tecto quis effugeret? Propterea bellum ceteris acrius etiam nobiliorem triumphum dedit. Menſa communis erat, nox ſingulos ad orationem diſpertiebat. Ille, vt ocioſas cogitationes propulſaret, ſummo mane hortulum adibat, & Balſameto, quod illius regionis delitium laborioſe colitur, diurnum opus impendebat. Hæc rem familiarem curare, oratione, & pijs operibus diem inſumere. Poſtremo ne tantum facinus lateret, ſed exemplo alijs prodeſſet, Vxor Amonem rogat, vt ſeorſum ambo viuerent, & ſui generis quiſque aſſeclas Deo famulaturos inſtitueret. Amon, cui nihil potuiſſet optatius contingere, commendata coniugis voluntate paternas ædes, & fortunas eidem dimittit, & in montem Nitriæ ſecedit, vbi deinceps duobus extructis ſibi manſiunculis auſtere, & ſancte vixit. Vxor etiam diuino cultui, ac propriæ ſaluti conſultum volens, Ædes in Cœnobium conuertit, & aggregatis eo virginibus ſanctum pudicitiæ, & religionis propoſitum late propagauit. Neque tamen ſeiunctos adeo preteriuit coniugalis dilectio, vt ſaltem bis in anno ille conſortem non reuiſeret, & de communi profectu gratularetur. Verum quæ prodigia Amonis in Nitriæ Eremo? Pudicum repudium ſecuta ſanctitas quemadmodum innumeros Seni diſcipulos adiecit, ita populos ægritudine aliqua laborantes ſæpius pertraxit. Inter eos quidam iuuenis morſu rabidi canis in rabiem verſus ſeſe miſerrime dilacerabat. Parentes catenis vinctum, vt conſtrictæ manus ceteris membris parcerent, ad Amonem ducunt, & ſupplices afflicti adoleſcentis ſalutem ab eo depoſcunt. Quibus ille. Non ea precum mearum apud Deum efficacia, neque virtus humilitatis eſt, vt morbo ipſius apte mederi poſſim: veſtræ id iuſtitiæ, & manibus debetur, neque remedia veſtra perditum ibunt, ſi viduæ mulieri bouem reddetis, quem furto abactum occidiſtis. Pudor ingens ex crimine ſecretiſſimo homines ſuffudit, neque in re ſubita quicquam ad excuſationem allatum

eſt

Digitized by Google

eſt,accuſante rubore, & conſcientia. Vnum in maxima perturbatione ſolatium,quod boue reddito,ceſſaret rabies adoleſcentis. Statim, ac bos alter mulieri traditus eſt,orante Amone rabies abſceſſit. Alij quidam officij cauſſa virum Dei adeuntes, pollicebantur ſeſe pro virili curaturos quicquid pro vitæ vſu iuberet. Horum alter apprime auarus, vt procacius ad promiſſa id genus eſt,etiam comite liberalius ſeſe exhibebat. Amon dixit,vnicam rem ſibi per neceſſariam,dolium quo imbres exciperet in vſum peregrinorum. Promiſſum eſt. Vbi in Vicum deſcenderunt,auarus comitem intuitus, alter inquit dolium ferat,nam Camelum amo, & ſi dolio ſubmittam,timeo ne pondere preſſus intereat. Cui comes,Camelis careo,ſed Aſino feram. Itaque dolium, quod ille cenſebat Cameli viribus longe maius, Aſello imponens ad Senem in montem vehit. Ipſe obuius aduentabat,& iumenti vires,ductoriſque ſtudium commendans ait;tu integro Aſello dolium attuliſti, ſed comitis tui Camelus Luporum cibus interijt. Ita rediens ille comperit accidiſſe. Alterum eſt prodigium aeris ambigo, an fluminis. Peruenerat aliquando ad Lycum fluuium, quem Nili foſſam alibi diximus naui tranſmitti conſeuiſſe. Nauis aberat,atque nudato ad aquæ altitudinem corpore vadare oportebat. Patres modeſtiæ tenaciores etiam ſeipſos nudos intueri nefas putabant, cuius rei extant plura exempla. Theodorus comes,& præ ceteris alumnis Seni acceptus, ſibi ſeorſum veſtes detrahere; hic vel nudum crus erubeſcere, & ſummo animi cruciatu futuram mox nuditatem cogitare. Dum Sanctus, ita ſecum luctatur, ſublatum ſe videt per aerem ad vlteriorem ripam fluminis transferri, nullo veſtimentorum madore. Expauit Theodorus celerem Senis traiectum, & cum pedes ſiccos, & nullas in veſtibus aquæ guttas cerneret, aliquod in ea re portentum exiſtimauit. In hanc opinionem geminatis precibus Senem aggreſſus,facti veritatem ab eo extorſit,ſed periurij pœna ſibi ab eodem indicta, ſi diuinum opus ante obitum ſuum cuiquã proderet. Amoni etiam cum Antonio vetus interceſſit familiaritas,quæ virtute parta, & mutuis officijs exculta, poſt obitum etiam claruit. Amon ipſe ſexageſimo ſecundo ætatis ſuæ anno ad ſupernas Sedes euocatus mortem beatam appetierat. Eadem hora Antonius Cœlum ſuſpiciens, e terris animam vidit in ſublime efferri, & obuijs Angelorum turmis immixtam glorioſæ admodum in Cœlum recipi. Cupiditas animum inuaſit agnoſcendi beati illius exitum: & cum obnixe Deum precatus eſſet, ipſius dono intellexit Amonis Nitriotis eam animam extitiſſe, qui ab humanis ad cœleſtia triumphans migrauerat. Igitur gratulatus ſecum plurimum collatam amico felicitatem, Monachis gloriam obitus ad exemplum aperuit,qui habita temporis ratione poſt exactum menſem acceperunt ab his, qui e Nitria veniebant, ea ipſa hora Amonem obdormiuiſſe,quo illum Antonius elatum dixerat.

Socrates. lib.4.c.23. Soz.lib.1. cap.13. Alexand. in Anton.

Athan. in Antonio.

N o-

Digitized by Google

NOTÆ.

DE Nitriæ Eremo inter ceteras Anacoretarum paleſtras clariſſima, præter ea, quæ habentur apud Euagrium capite. 21. Palladius eam exacte deſcribens num. 7. plurima habet cognitione apprime digna.

De eadem ſæpius mentio eſt apud Hieronymum, Ruffinum, & alios, qui noſtra ex Italia ad ſacra loca Hieroſolimam profecti nullatenus eam prętermiſſam voluerunt.

Amonis vitam Euagrius, & Palladius conſcripſere; a quibus acceperunt Socrates lib.4.cap.18. Sozomenus lib.1.cap.14. & Niceph.lib.8.cap.41.

Eiuſdem nominis alterum reperies apud ipſos auctores, qui Tabenneſiotis Monachis pręfuit.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Diuinis oculis pergratus ONOFRIVS, *æuum*
Traduxit rara ſobrietate ſuum.

Inq; cauo degens, palmarum vbi copia, monte,
Herbarum paſtu depulit eſuriem.

28

Digitized by Google

ONVPHRIVS ÆGYPTIVS.

OBSCVRVM genus Onuphrij, & adoleſcentia nihil detrahunt triumphali ipſius ſenectæ, & vitæ claritudini, qua viſus eſt ad Angelorum integritatem tanto propius acceſſiſſe, quanto ab humanis deſiderijs abſceſſit. Namque certior laus eſt, quam finis operis aſſequitur ea, quam initia pollicentur. Sic ab infauſta Aurora atrum diem contingit albo calculo deſignari, ſi felici veſpere claudatur, & viros alias improbos egregio aliquo facinore, aut honeſtiore mortis genere laudari. Intuere hoſpes Senem occultantem corporis verenda frondeo ſemicintio, cetera barbæ, & capillorum defluxu veſtientem, vnde ætatem, & vitæ aſperitatem agnoſcas. En coxas, ſuraſque inedia exiles, æſtu, & gelu rigentes, æreo colore obductas, qualem ſpeciem referant inter vndantes canos immixti æris argento. Felix, qui ex eo metallo, quod virtus conflauit, ſibi ſtatuam erexit nulla temporum iniuria, nullo hoſtium liuore deicienda. Cogita hunc ſexaginta annorum ſpatio inter deſertas arenas ſeipſum cruciantem, neminem vmquam mortalium conſpexiſſe, conijcies profecto illum mundi huius victorem Cœli muros obſidere voluiſſe, & ne viuens illo potiretur, obſtitiſſe corporis pondus, non virtutes. Olim apud Hermopolim in Cœnobio religioni nomen dederat, in quo centum fere Monachi conuiuebant. Ipſe voti perſolutor multum vitæ perfectioris ſpem dare, iuſſis maiorum obtemperans, & auide recondens animo, quæ de profectu religionis dicerentur. Accidit igitur, vt inter eos ſermo haberetur de Anacoreſi, quæ ab Helia Prophetarum clariſſimo exercita, mox a Ioanne Præcurſore reperita, dicebatur duces ſuos habuiſſe Deo coniunctiſſimos, eaque tempeſtate excellere tanto Patrum numero, & ſanctitate, vt quandam pene caliginem induceret Cœnobiticæ. Pro qua, licet in medium afferretur obedientiæ iugum, & ſubmiſſa alterius arbitrio libertas, qua nihil optatius nobiliuſue homini datum eſt; atque ſpontanea huius abdicatione æquaretur meritum ſolitudinis; tamen hæc poſteriori loco audiebantur. Exemplum pro Anacoreſi e militia deſumebatur, in qua ſingulare certamen quibuſdam antecellere ſtatariam pugnam ideo videbatur, quia Cœnobitæ Legionarij mutuo aſpectu, & ſubſidijs nixi, minori periculo confligerent; & in aduerſis rebus, ægritudine præſertim, ſolatia inuicem exhiberent: Sed Anacoretas omnia incrementa ſua ſibi debere, qui palam aduerſus Dæmones, clam aduerſus cupiditates, ſoli, ſuoque brachio dimicantes, nullius ope, conſilijs, vel aſpectu iuua-

Digitized by Google

iuuarentur,preterquam vna Dei benignitate, qui exoratus animum, ac vires agoniſtis ſuggereret. Num ſcrupeæ ſpeluncæ cum cellulis collatio? Cibos in Eremo parandi neceſſitas, vbi ſemper incertus, aliquando nullus,& de Cœlo exſpectandus. Æſtus ibi,& frigoris intemperies,& exoſa mortalibus ſemper ſolitudo. His omnibus vna obijciebatur libertas etiam in extrema omnium rerum egeſtate ſibi imperans, & dicto nullius obnoxia voluntas, cui longe grauius eſt in omni rerum affluxu ſeruire, quam in re afflictiſſima imperare. Dicebantur etiam hi tãtum ſibi ipſis viuere,& nihilo proximum iuuare, cum illi tamquam lucernæ ſuper montes, hi ſub modio elucerent; illi exemplo, doctrina,& apud Deum precibus, hi tantum precibus poſſent ceteris prodeſſe. Attamen Onuphrij animum ita Anacoreſis inuaſit cupido, vt re ipſa ſtatuerit experiri,cur eam libentius celebres viri appeterent. Itaque noctu Cœnobium egreſſus recta in ſolitudinem contendit. Iam ſibi viſus abeſſe ſatis a Monaſterio cogitabat ſedes defigere, quãdo ante eum repente obortum immane lumen oculos, & animum perſtrinxit. Omen id acceptum male auſpicati itineris,ſeu vindicta deſerti inſtituti, Onuphrium reduxiſſet, niſi cœleſtis vox ex eodem lumine in hæc verba erupiſſet. Angelus ego ſum cuſtos tibi a natiuitate,qui iubeor tecum in deſertum deſcendere. Cœptis inſiſte grauiter,neque enim religioſe laboranti vmquam abero. Comite tutus,& opis diuinæ iam certus, vltra ſeptimum milliarium pergens ſpeluncam inuenit e forma, & cultu quippiam humani operis præſeferentem. Cumque more Monachorum ſubclamaſſet,vt ſi quis intus eſſet ſibi bene precaretur, Senem aſpexit canicie,atq; hilari vultu decorum,qui obuium, ex nomine Onuphriũ appellans, & pacis oſculo excipiens, profitebatur præſciuiſſe longe antea ipſius aduentum,ac voluntatem. Porrò in eadem ſolitudine ſeceſſum ipſi a Deo paratum eſſe,& poſt tædia,& labores huius vitæ, manere in Cœlo pręmia,quæ humanos ſenſus, & cupiditatem excedant. Apud illum Onuphrius dies aliquot commoratus didicit in ſingulari agone,qua naturæ imbecillitati,qua Dæmonum violentiæ repugnaret. Inde quatriduano itinere cum Sene ad locum quendam peruenit inter arenas deſertæ regionis horridum minus. Quippe aliquot Palmæ aderant ad opus, & cibum. Inquit Senex,hunc tibi agonem Deus pręſtituit, vbi virtutes virtutibus coniungas, te ipſum ſubijcias,& improbum hoſtem peſſundes, donec ad pręmium euoles beatæ perennitatis. Ibidem cum Onuphrio totum fere menſem moratus refricuit, quæ antea dederat pręcepta vitæ ſolitariæ, mox ſuam ſpeluncam repetijt. Conſueuit poſtea ſingulis annis Onuphrium ſemel reuiſere, & ſolitario aliquod afferre ſolatium,quod tamẽ haud in multos annos prolatum eſt. Nam cum aliquãdo aduenisset, inter mutuas ſalutationes, & amplexus, corruens placide animam emiſit. Credimus datum diuinitus ipſius charitati, vt in

ſinu

Digitized by Google

ſinu diſcipuli moriens extrema conſequeretur humanitatis officia, & ſepulcro honeſtaretur. Sed quo animo dilecti Patris mortem, & ſublatum ſolatium hic acciperet? Ipſa mors ſolatium fuit, quæ funus lacrimis, & ſacris precibus componendum illuc attuliſſet, vbi nullius mœrore amplius deplorari, vel charitate curari potuiſſet. Ab obitu illius preterea nullum hominem vidit ad annum vſque ſexageſimum, qui ſolitudinis, & laborum extremus fuit. Hoc annorum ſpatio quis audeat deſcribere conflictus, & egregias de hoſte victorias? Quis recenſeat naturæ incommoda, & victus duriciem, cùm attritis veſtibus oportuerit nudo corpore nocturnas pruinas, & diurnos æſtus excipere? Nulla in deſerto fruges pręter herbas ſilueſtres, & dactylos, qui e proximo Palmeto citra ſatietatem ſumebantur. Hæc vitæ ratio, dum robuſtior ætas fuit. At ſeruo ſuo iam ſeneſcentes artus vix trahenti humaniorem cibum Ieſu Chriſti clementia contulit, Angelo ſtatuta hora panem, & aquam ferente. Adiecit etiam cœleſtia Sacramenta Corporis ſui, quæ ab eodem Angelo idem ſingulis Sabbatis, & Dominicis diebus ſuſciperet. His ſubſidijs vita in decrepitam ætatem perducta Onuphrius exitum optabat, & mens diu cœleſtium virtutum commercio delectata, cupiebat abiecto corpore his adiungi. Sed non tulit æquus remunerator, vt ipſius res, & obitus ita in obſcuro eſſent, vt virtuti memoria, honorque abrogaretur; quare pollinctorem, & Scriptorem eo incitauit, qui vtrumque munus egregie preſtitit. Paphnutius is appellabatur Monachus, & ſtudio cognoſcendi celebriores Patres deditus. Alias Eremos ea de cauſa luſtrauerat, ſed tunc vehementiori cupiditate perinde ducebatur, atque ſuſcepti laboris numquam pœniteret. Ea ſpe ſolitudinem ingreſſus poſt quatriduum exhauſto pœnu cum fame, & labore affiictari cœpiſſet, etiam tantunden itineris ieiunus confecit. At ſub animo indefeſſo miſerum viri corpus elanguit, atque iam opinabatur ſibi extrema imminere, cum repente, effuſo circa eum lumine, quidam affuit ſupra humanam ſpeciem, qui iacentem blande intuitus, & manus, ac labia demulcens, deiectas vires inſtaurauit, euanuitque. Liquet cœleſtis Genij opus extitiſſe, nam Paphnutius ieiunus, ac integer adhuc iter ſeptemdecim dierum progreſſus eſt, donec prope Onuphrij ſpelæum perueniens eundem obuium habuit capillis, & frondeo Perizomate incinctum, qualem deſcripſimus. Icciroo ſpectrum, aut monſtrum, Dei virum ſuſpicatus magis exhorruit, quia recta aduentaret, vnde in proximum collem refugiens inter frutices ſeſe condidit. Cui Sanctus, deſcende inquit Vir Dei, nam hominem cernis tui ſimilem. Vox fiduciam peperit, & ablato terrore ſpes ſubijt operę fortaſſis id precium eſſe, qu od animo olim conceperat. Poſtquam propius venerabilem vultum, & comas ætatis, & ſanctæ aſperitatis teſtes conſpexit, pronus ab eo benedictionem precabatur. Cui Senex. Iuuat ex nomine te Paphnuti appellare, nam ſcio ſolo ſtu-

lo ſtudio inquirendi Anacoretas aduenisse. Cumque repetitis ſalutationibus conſederent,rogabat hic Senem,vt vitæ illic ſuæ rationem, & labores exantlatos enarraret, vnde exemplum ſibi, & ceteris ſumeret. Cui Pater obtemperans humillime de ſeipſo retexuit, quæ nos ſupra digeſſimus. Inde vlterius ad tertium fere milliarium, vbi ſpecus, & Palmæ erant, progreſſi, ſacris colloquijs iucundiſſime ad veſperam vſque recreati ſunt; & quia Senex hoſpitem ieiunum,ac feſſum nouerat,cœnam appoſuit. Aderat panis,& aqua non e frugibus, vel arenis peruſtæ regionis,ſed Angeli miniſterio allata. Hiſce poſt aliquã charitatis altercationem,quia alter ſine altero veſci nollet,ambo refecti,noctem fere totam orantes peregerunt. Mane poſtquam Deo ſuetos hymnos cecinerunt,Paphnutius vidit vultum Senis pallore ſuffuſum, qualis in moribundis cernitur, dixitque ſatin ſalue? Cui ille. Ne moleſte pallorem meum accipias. Te Deus huc direxit, vt mihi adſis morienti. En carnis viam ingredior homini,ac beſtijs æque horribilem, mihi neceſſariam, vt ad æternam requiem ea accedam,illic apud omnium conditorem lubens pro his interceſſurus,qui opem meam implorauerint. Sacrificia, preces, aut eleemoſinas eorum vbique comprecator iuuabo, & aduerſus hoſtium nequitiam hic robur,illic prēmia his depoſcam. Tu in Ægyptum redi, ſacris adeſto inſtitutis, etiam minimi laboris mercedem in Cœlo ampliſſimam recepturus. His dictis e ſede ſurrexit,rectus,& lacrimans aliquantulum orauit,mox in genua procumbens ait, in manus tuas domine commendo ſpiritum meum, & beatam animam efflauit. Eluxit vultus morientis extemplo ſplendore admirabili,& audita ſunt agmina Sanctorum Angelorum alacri concentu beati Senis triumphum gratulari. Paphnutius vbi lacrimis, & Pſalmis iuſta perſoluit, cum ad amiciendum corpus nihil prēter pallium haberet, ſcidit, & dimidio altero obuolutum tumulo condidit. Sed quamuis teſtamento imperatus eſſet Ægyptum repetere, tamen loci opportunitate, & Beati Onuphrij memoria illectus, cogitare paulatim cœpit ſpeluncam ſibi,ac Palmetum retinere, & Anacoreſis ibi ſtudia ſequi. Verum longe diſpar humanis conſilijs diuina res erat. Dum ea ancipiti animo voluit, antrum, & Palmæ radicitus euulſæ immani fragore procubuerunt. Oſtendit eorum ruina indictam reditus neceſſitatem, abijtque Paphnutius, ſi non heres ſpeluncæ, ſaltem teſtis eximiæ virtutis Onuphrij, cuius poſtea famam inter Monachos ſermone, & apud exteros ſcripto vbique glorioſam,auctor non inglorius,euulgauit.

NO-

Digitized by Google

NOTÆ.

PRAETER hiſtoriam, quã de Onuphrij rebus edidit Paphnutius hic Cænobita inter vitas Patrum libro ſecundo, nullam penè mentionem reperies de eo apud veteres.

Egregia tamen illius eſt memoria in Romano Martyrologio, quem etiam inter Sanctos veneratur Eccleſia pridie Idus Iunij.

Agunt etiam de eo Græci in Menologio, vt notauit Baronius.

De Anachoreſi autem, & Cænobitica, de quibus adſtante Onuphrio olim diſceptari contigit, & in elogio pauca quædam recenſa ſunt, nobilis extat quæſtio apud Ioannem Caſſianum collatione 19. cap. 5. vſque ad extremum coll.

In nemore inculto, rigidi prope litora ponti,
Sacrifici partes officioſus agens,

Diſtribuit ſocijs ſacra ter veneranda PIAMON
Quo docuit Chriſtus diſtribuenda modo.

29

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

PIAMON DIOLCENVS.

PIAMONI ſtudium veræ humilitatis dedit, vt aſtantes Sacris altaribus Angelos intueretur, & accedentium ad ea Monachorum merita, vel culpas dignoſceret. Presbyteri humilitatem vetus auctor pręfert ceteris eius virtutibus, quamuis eas multas egregiaſque fuiſſe oportuit, vt doceat hominem in agone huius vitæ neceſſario militaturum, mediumque inter ſpurios, & Beatos Angelos poſitum, hac pręſertim teſſera, & ſigno militiæ indicare vtros duces ſequatur. Alias viri laudes conijcito hoſpes e Sacerdotali dignitate, & Monachorum Pręfectura, qua conſtat ea tempeſtate non niſi ſummos viros perfunctos. Is cum aliquando Sacris Euchariſtiæ litauiſſet, & iam ex more Sacrę Sinaxis ſingulis fratribus ex ea particulas diſpertiretur, prope Aram vidit Angelum decore affulgẽtem quorundam nomina libello inſcribere, quorundam pręterire. Ipſe cum prętermiſſa altius memorię commiſiſſet, abſoluta Sinaxi ſingulos ſeorſum interrogauit, an ſibi cõſcij cuiuſquã criminis auſi eſſent Sacris myſterijs participare? Inopinantes animos veritas confixit, & conſcientia tacta religione aperuit Sacerdotis imperio, quam rectę nomina ſingulorum Angelus dimiſiſſet. Reos mortalis delicti ſacra accepiſſe palam fuit, quod tamen ſcelus vniuerſis pœnitentia obliterare paratos eſſe ipſa reatus confeſſio, & ſubſequentes lacrimæ ſatis demonſtrabant. Piamon, quamuis ex æquo immane Sacrilegium criminibus adiectum deteſtaretur, tamen Redemptoris exemplo admonitus etiam pro ipſis Crucifixoribus orandum, vt horum pœnitentiam iuuaret, noctu diuque ſupplex, & collacrimans ſeſe excruciauit, donec his veniam patratorum ſcelerum impetrauit. Dimiſſæ culpæ, & conciliatæ diuinæ voluntatis indicium tulit altera Sinaxis, qua Piamon ſacrificans aſpexit Angelum ex more nomina communicantium ſacris in libellum referre; & cum ad eos perueniſſet, quorum olim memoriam neglexerat, audiuit illum ex nomine pœnitentes ad Sacra inuitare, vnde eos agnouit, & albo reſtitutos, & gratiæ. Sed vetus hoſtis Sacerdotis zelo, & Monachorum ſaluti infenſus, quod pręter inuiſibiles eius fraudes, & luxuriantis vitæ huius illecebras, expedita virtutum via ad æternam felicitatem pertenderent, & quicquid ipſe mali fragilioribus ſuggereret, Piamonis prudentia, & monitis reiceretur; Deo in ampliorem ſui gloriam, & Presbyteri decus permittente, acerrime in ſeruum ipſius flagris, & tunſionibus ſæuijt. Et quemadmodum olim Antonius ab eodem peſſime cæſus, &

pene confectus iacuit, ita hic ſemimortuus neque ſe loco vlterius mouere, neque exurgere. Vigebat tamen virtus, & in laudes ſummi Conditoris effuſa, ſibi triumphum canebat eo nobiliorem, quo deterius liuere corpus ſpectabatur. Recte itaque putamus hunc extremum Dæmonis conatum, & ſummam violentiæ eius extitiſſe; nam deſperata victoria iugis belli, & in acie fractus ab eo ſæpius, tunc demum a caſtrenſi militia ad graſſationem conuerſus, miſellum corpus, victoris animi vile mancipium, (quàm digna vltio?) ad ſatietatem cecidit. Piamon vero ſua clade longe moleſtius ferebat illatum Patribus incommodum; quia Sinaxi dies indicta erat, qua ſacris operari illum oportebat, eaque alijs miniſtrare. Stata die conuenere ex Eremo vniuerſi; ſed tantum aberat poſſe Piamonem ceteris Sacramenta impertiri, vt neque ſibi neceſſaria ſuſciperet. Attamen Deus inſigni miraculo effecit, ne odium improbi hoſtis obeſſet Sanctorum charitati. Decumbentem circunſtabant plures, qui in eo animi conſtantiam, & hoſtis nequitiam intuentes, religioſæ militiæ doctrinam efficacius hauriebant. Hos Presbyter precatur, vt ſe ad Eccleſiam ferant, & coram altari ſiſtant. Illic potius vt aliorum voluntati, quam ſuæ ſaluti conſuleret, aliquandiu orauit, & abſoluta oratione conſpexit Angelum altaris cuſtodem, & nominum receptorem, iacentem ſeſe erigere, ſentitque illico depulſo omni languore ſibi vires, & ſalutem reſtitui. Ita ſacris miniſterijs aptus, & corpore vegetior quam olim ſibi viſus eſſet, ſacerdotale munus perſoluit, & poſtea Angelos magis familiares habuit, quos tunc ſacrorum cuſtodes, & pugilum tutelares proprio exemplo didicerat.

Digitized by Google

NOTÆ.

De Piamone ſcribit Euagrius cap. 31. Sozomenus lib. 6. cap. 29. & Niceph. lib. 11. cap. 35.

Idem omnium de Sanctitate ipſius, & Angelorum viſione conſenſus eſt.

Hunc Piamonem teſtatur Caſſianus conueniſſe, & auctor facit collationis decimæ octauæ de 4. generibus Monachorum.

De eodem ſcribit collatione 17. cap. 24. quod cum apud quendam Monachum diuertiſſet, qui hoſpiti ſuo vinum, & vuas appoſuerat, quibus ab annis fere quinque & viginti ipſe abſtinuerat, his tamen lubens veſci voluerit, ne ignotam abſtinentiæ virtutem ceteris idem propalaret.

Diolcus Ciuitas, cuius mentio hic habetur, hæret vni ex ſeptem oſtijs Nili fluminis, & nomen obtinet iuxta Græcos ab Nauium tranſuectione, de qua Plinius lib. 5. cap. 9.

Ipſi proximam Eremum ſicut apprime ſterilem, ita Sanctis Anacoretis fecundam, deſignat. Idem Caſſianus ſuarum inſtitutionum lib. 5. cap. 36.

De Angelorum etiam ad Sacrum altare viſione haud abſimile exemplum affert Palladius in Ammona Presbytero apud Diolcon: Quod cum in omnibus conſentiat hiſtoriæ huius Piamonis, me in opinionem trahit mendum irrepſiſſe in codicem, & pro Ammona legi debere Piamonem. Concordant Dæmonis odium, verbera, & Angeli miraculum, quo ſanus ad Aram erectus eſt. Habetur apud Pallad. numero 72.

Digitized by Google

Multiplici pollens doctrina HIERONYMVS, *oris*
Vaſti ſtupendo præditus facundia,

Arcta Patrum ſectans Veterum veſtigia, ſacro
Vitas eorum proſecutus eſt ſtylo.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

HIERONYMVS
DALMATA.

IN conſerto virtutum theatrô, vbi non imagines ad ornatum, ſed ipſe res fortiter geſtæ ad totius humani ingenij ſtuporem conſpiciuntur, hæreo vnde potiſſime tuum Hieronymæ Elogium deſumam. Quia cum plures ſint, etiam ſingulæ de principatu contendunt. Offert ſeſe eruditio, qua inter tuæ ætatis eruditiores excelluiſti. Eminet cum morum integritate vitæ auſteritas: Et quam maxime vrget ſtudium Catholicæ veritatis, quo turbidi illius ſæculi hæreſes compreſſiſti, ac iugulaſti. Habet tamen doctrina Elogium ſuum iam olim frequens per ora Mortalium, neminem ſciuiſſe quod tu ignoraueris, qui Latine, Græce, & Hebraice diſertus ſacrorum librorum interpres, & reconditarum quæſtionum oraculum vndique conſultum, egregios titulos haud minus digne tutatus fueris, quam merito acceperis. Auſterum etiam vitæ genus ſua laus ſequitur ab his, qui olim ducti ſanctitatis deſiderio tuis inſtitutis adhæſerunt, & hactenus in Eccleſia Dei teſſeram abs te acceptam profitentur. At labores pro Catholica fide pie ſuſcepti, ac ſtrenue exantlati, cum inter Eccleſiæ memorias, numquam interituras, perpetuo floreant, nunc pre ceteris rebus tuis argumentum exhibent inſcriptioni, quam tuæ imagini illuſtri apprime, & ſpiranti etiam ex tabula robur inuictæ mentis, ſubijcimus. Stridon oppidum olim Dalmatiæ, Pannoniæque Confinium, Gotthorum poſtea immanitate exciſum, inter rudera veteris gloriæ hactenus de Ciue ſuo Hieronymo gloriatur. Huic genus clarum ſatis, quod ſeruorum numero, & Villis non exiguis ditaretur. Ingenium vero, ſi in eo humanæ huius magnitudinis contemptum, & in aduerſis rebus conſtantiam ſpectes, regium profecto dixeris. Poſtquam e contubernali pedagogia Puer Romam miſſus eſt inpenſius erudiendus, edidit illic preludia Sanctitatis, frequens circa templa, & memorias Sanctorum, qui humum ſanguine aſperſam, etiam reconditis intra ipſius viſcera ſacris oſſibus honeſtarunt. Ita Religio cum Religione coaleſcens iuuenem ab diſciplinis, quas liberales vocant, ad ſacras literas traxit. Vix eas extremis labijs attigerat, cum ab ipſo Deo doctrinam cenſuit expetendam, qui & requiritur. Ideo ſtatim ſacro Baptiſmate ablutus amplius ſeſe religioni, & ſacris ſtudijs addixit. Sed cum prudentiam e ſcholis hauſtam ſciret longe minorem ea eſſe, quæ longo vſu rerum, & peregrina-

Hieronim. de ſe ipſo l. lib. de viris illuſtr.

In Apol. ad Pama.

Epiſt. 57. & 58.

regrinatione comparatur, in Gallias abijt, vt multos illic viros, eximias, & ſe-
Epiſt. 41. lectas Bibliothecas inuiſeret. Luſtratas ab eo exacte maximas Prouincias
demonſtrat accurata deſcriptio vrbium, quas barbarorum incurſu dedopu-
Epiſt. 11. latas in Bethleem ſuo poſtea defleuit. Inde patriam reuiſens non longas ibi
moras duxit, peroſus Lupicini Epiſcopi vitia, cuius illic prauitate res Eccleſia-
Epiſt. 43. ſtica peſſum ibat. Cœperat olim animo volutare vitam Monachorum, qui
in Ægypto, Syria, & Paleſtina æternæ ſaluti, & huius vitæ tranquillitati extra
omnem opum, aut dignitatum libidinem, conſulebant, neque abhorrebat ab
inſtitutis vir pius, & ſtudijs ab omni ambitione remotis in vnam ſcripturarũ
doctrinam propenſus. Conſilijs intererant Religioſi comites, qui cum eo in
Eremo militarent, Euagrius Presbyter Antiochenus, Innocentius, Heliodo-
rus, & Hylas, qui ſecum etiam profecti ſunt, quamuis poſtea à latere ipſius
Epiſt. 41. vel obitu, vel rei familiaris ſolicitudine auulſi. Sed e veteri cupiditate, quam
ab exemplo Pytagoræ, Platonis, & aliorum traxerat, placuit primum Thra-
ciam, Pontum, atque Bithiniam peragrare, inde Galatiam, & Cappadociam
adire, mox per Ciliciam in Syriam traijcere; nullibi tamen feriari, quod res
cuiuſque regionis celebriores ex ingenita diſcendi libidine ſcrutari in animo
eſſet. Sic Ciliciſmos inter Cilices ipſos didicit, vnde Pauli Epiſtolas his in-
terdum refertas facilius enuclearet. Sic plurima viſu percepit, quibus ſuos
commentarios ditauit. Antiochię cum Euagrio aliquandiu conſedit, vt Apol-
Epiſt. 64. linarem Laodicenum audiret tunc alicuius inter Theologos famę, poſtea hæ-
reticorum Primipilarem, & Catholicæ fidei extorrem. His rerum ſacrarum
ſtudijs acuebatur ſtimulus ineundi optatam Monachorum quietem, nec de-
Epiſt. 38. erat hortator magnus inter Anacoretas Theodoſius Antiochenus gratia mi-
raculorum, & ipſius Hieronymi erga ipſum obſeruantia, validus. Alliciebat
etiam animum proxima Chalcidis ſolitudo, quæ procul ab omni populorum
frequentia, & rerum fluctuantis ſæculi ſtrepitu, pulchra Eremitarum ſedes ce-
lebrabatur. Huc tandem deſpectis mundi curis ille ſucceſſit, vna aduerſus ociũ
retenta Bibliotheca, quam ſibi Romæ ſummo ſtudio congeſſerat. Solitudo
exuſta Solis ardoribus, ac proinde ſterilitati obnoxia, iuuenem frugali mẽſę,
Epiſt. 32. & Cœlo temperatiori aſſuetum concuſſit, & varijs ægritudinibus afflixit, an-
tequam Cœlo, ac victui ſeſe aptaret. Prę ceteris illum acuta febris protriuit,
qua vitæ anceps per quietem ſibi viſus eſt ad tribunal Iudicis pertrahi, à quo
de religione poſtulatus, cum Chriſti fidem profeſſus eſſet, tamen nimio Ci-
ceronis ſtudio, quam Chriſtianum deceret, inter illius ſectarios damnatus
egregie vapulauit. Somnium id, an rem geſtam dixerim, quando euigilans
artus laceros ſenſit, & in corpore flagrorum vibices deprehendit? Etiam quæ
Eremi, & ægritudinis ſolatia erant, Innocentium, & Hylam fatum eripuit, &
Heliodorum domeſtica res in patriam retraxit. Eas tamen fortunæ anguſtias
tantum

Digitized by Google

tantum abeſt illius animum fregiſſe, vt etiam debile corpus auderet vili ſacco amictum ad loca Eremi atrociora per æſtum, & algorem impellere. Cutis iam atro ſitu ſqualebat, neque ſtomachus in morem ſatis ibat Monachorum, quibus religio erat coctos cibos ſumere, quando idem Hebraicæ linguæ deſiderio arſit. Sed quo labore vir tricenarius labra latinis, & Atticis ſonis ſueta, ad hiatus, & ſtridores Hebræarum vocum detorſerit, ipſe ediſſerat, qui ſcripſit deſperata fruge aratrum ſæpius abieciſſe, & rurſus in nouam ſpem repetijſſe. Temperauit tamen Dæmon ab infeſtatione viri maxime operoſi? immo acriori odio exagitauit. Refricabat ei Romanæ Vrbis delitias, coæuorum felicitatem, luxum, & voluptates indultas iuuentuti, & ſi quam oculis, vel animo vmquam libidinem cępiſſet ita eam conſpectui ſubijciebat, vt Dei ſeruus inter ſaxa Eremi, & arenas feruentes ſeminudus, ſibi videretur inter conuiuia, & choros puellarum laſciuire. Repugnabat his ferox animus, & corporis perfidiam ſuſpectans, ne turpem hoſti deditionem faceret, eidem ieiunium acre indicebat, atque noctu diuque per deſerta raptatum, lacerumque edomabat. Vbi inter rupes antrum, vel intra telluris arcana hiatus deſcenderet, ibi locabatur ſedes orationi, ibi noctes inſomnes, ibi imbres lacrimarum defluebant, & miſerum pectus tundebatur, donec repreſſa carnis, & Dæmonis petulantia agmina Sanctorum ſpirituum accederent, quibus adiuncta mens ſacros hymnos Deo concineret liberatori. Hoc bellum, quod in ſolitudine iuge fuit, alterum ſequitur ab hæreticis, & ſchiſmaticis illatum. Optabat diuerſa ratione vtraque factio in ſuas partes trahere iuuenem hunc multæ ſpei, & Sanctitatis. Hinc Laquei, illinc Retia. Quærunt ab eo hæretici, vnicam an plures hypoſtaſes profiteatur in myſterio ineffabilis Trinitatis. Nouerat ipſe tunc vocem hypoſtaſis diſpari ſenſu accipi ab Orientalibus, ac Occidentalibus. Ideo Monocerotis exemplo noluit ex incerto fonte latices bibere, niſi prius immiſſo cornu venena expelleret. Si Hypoſtaſis Vſiam, ſiue ſubſtantiam deſignat, vnam confiteri ſe in Sancta Trinitate hypoſtaſim. Si autem perſonam ſignificat, credere ſe tres in eadem diſtinctas hypoſtaſes. Itaque Omouſion Sanctiſſimam appellans Trinitatem quanto acutius eorum fallaciam reiecit, tanto atrocius odium ſibi conflauit. Schiſmaticorum autē Lis altius repetenda. Eccleſiam Antiochenam id temporis tres Epiſcopi diſtrahebant. Meletius inſignis Confeſſor, ſed ab Acacianis, & Eudoxianis (Arianorum germina erant, quibus idem aliquando conſenſerat) ab Epiſcopatu Sebaſteno in eam ſedem accerſitus, quamuis Catholicus probe euaſiſſet, & ab Arianis in exilium pulſus eſſet, tamen rediens eo nomine plures Catholicorum infenſos habebat. Dum hic exularet, Ariani vacuam nacti eam ſedem Euzoium olim Arij hæreſiarchæ comitem, ac propterea cū eo damnatum, & clericatu abdicatum, eo intruſerant; quare ſeueriores Catholici

Epiſt. 22.

Epiſt. 57. & 58.

tholici

tholici vtrumque auerſantes, Paulinum optimum virum initiatum à Lucifero Epiſcopo Calaritano pro votis expetitum, acceptumque retinebant. Euzoium pręter ſectarios ſuos quis bonorum reſpiceret? Meletio fauebant Epiſcopi Orientales, Paulino Ægyptij, & Occidentales, ac pręſertim Athanaſius ille Alexandrinus Arianorum tormentum, qui eundem Romæ apud Pötificem Maximum commendans etiam Romanæ Sedis communione firmauerat. Cum igitur Hieronymus procaciter ab his tum fidei, tum communionis poſtularetur, dixit illam ſe tenere fidem, illum Epiſcopum ſuſcipere, quem Romana Sedes erecta ſuper baſim diuinæ auctoritatis, & Apoſtolicæ doctrinæ, ſentiret, reciperetque. Adiecit ad eiuſdem Sedis Antiſtitem Damaſum de his Epiſtolas, quæ extant doctrina, & zelo religionis pręſtantis. Hinc odium vtriuſque factionis plurimum creuit aduerſus Hieronymum,
Epiſt. 77. neque ceſſatum eſt ab iniurijs, & offenſis, quouſque ipſe improbitati eorum cedens Eremo exiret anno initæ ſolitudinis quarto. Antiochiæ deinceps Pau-
Epiſt. 61. lino adhæſit, quem Damaſus ſequi iuſſerat, a quo etiam paſſus eſt Presbyter ordinari, nulli tamen Eccleſię pręfici, quia Monachalem etiam tunc quietem,
In Eſaiam cap. 6. ac libertatem reſpiciebat. Interea ne aptam ſtudijs literarum ætatem fruſtra tereret, Conſtantinopolim proficiſcitur, vt Gregorium Nazianzenum Theologorum celeberrimum recens in Epiſcopatum illius vrbis euectum audiret, quem impenſe coluit, & Pręceptorem ſuum appellauit. Sed illo non diu poſtea eam ſedem vltro abdicante, & in ſchiſmate Antiocheno in locum Meletij defuncti ſubrogato Flauiano, alijſque pluribus Eccleſię negotijs exigentibus, cum Romæ conuentus Epiſcoporum etiam Orientalium indictus eſſet, inter
Epiſt. 27. eos Epiphanius e Cypro, ab Antiochia Paulinus, enauigarunt. Hieronymus etiam Byzantio ſubſecutus à Damaſo Pontifice optatius accipitur, quia eruditionis opinionem olim ſcriptis probatam, etiam in rebus maximis coram
Epiſt. 51. experiri cupiebat. Soluto itaque conuentu ab eodem ſacris Scrinijs pręficitur reſponſurus his, qui ex toto terrarum orbe Apoſtolicam Sedem conſulerent. In eo munere vir pius, & eruditus nihil minus preſtitit, quam Pontifex ſperauerat. Pręterea, quod inter publicas occupationes ſtupeas, priuatam Monachi vitam agens, nihil ſuetæ auſteritatis, orationis, & lucubrationis remiſit. Ibi Pſalterium olim ſtudio ſeptuaginta interpretum ex Hebræo Græce redditum, & Latinis minus ſcite donatum, ad veterem translationem reſtituit. Item Sancta Euangelia, quæ hactenus in Eccleſia leguntur, e Gręco Damaſi iuſſu emendauit. Sanctorum triumphos, more olim faſtorum Romanæ vrbis, per dies breui compendio digeſſit. Heluidij oblatrantis aduerſus perpetuam Mariæ Deiparæ virginitatem, & cœlibatus ſanctimoniam, os impurum inſigni commentario obſtruxit. Luciferianos item ſchiſmaticos, qui iras Luciferi Calaritani Epiſcopi ob non receptum ab Antiochenis Paulinum, &

ab Ale-

Digitized by Google

ab Alexandrina Sinodo reſtitutos Epiſcopos pœnitentes, qui aliquando Arianis conſenſiſſent, mordicus vindicabant,dialogorum libro compreſſit. Sacrorum librorum, quos coram promiſcuis Romanæ nobilitatis auditoribus interpretabatur,abſtruſiores quæſtiones ſcripto enodauit. Plurimos etiam eorum ad religioſioris vitæ rationem traxit,ex quibus ſat erit Pammachium, Oceanum,Albinam,Marcellam, Paulam, & Euſtochium memorare, vt genere,& opibus pręclaros, ita poſtmodum ſanctimonia, & humilitate longe excelſiores. Verum qui admiratione ſuæ virtutis optimos ſibi conciliabat, peſſimos lędebat,qui morum diſparitati infenſi, & liberiore interdum facundia coerciti,famam ipſius perinde impetebant, ac diuitum fœminarum obſequia,& vulgo opinionem doctrinæ aucuparetur. Arriſit odio mors Damaſi,cum qua etiam Hieronymi collapſa auctoritate, impij viri contra eum debacchati ſunt. Ipſe tamen in obitu Sancti Antiſtitis plus dolens Eccleſiæ iacturam,quam ſuam,& liberas habenas nactus ſui ipſius, maluit ſeſe obtrectatorum inuidiæ ſubducere,quam vindex ſuæ iniuriæ Romæ ſpectari. Recrudeſcebat cupido ſolitudinis, cuius gratia olim Antiochiæ, nuper Romæ maiores potuerat dignitates recuſare. Igitur curſu in Orientem inſtituto Cyprum appulit ab Epiphanio amice exceptus. Inde Antiochiam perrexit vt Paulinum inuiſeret, mox Hieroſolimam vt ſancta loca luſtraret. Ibi ſeceſſu delectatus ruris Bethleemitici, quod Verbum æternum humanis natalibus conſecrauerat,ſtatuit illic omnium fortunarum metam,& quietis portum locare. Ea propter locum diligens ſecus viam, qua Archelai quondam regis ſepulcrum aditur, cellulam Eremitæ,ac ſtudioſo aptam extruxit. Ea maiora deinde incrementa accepit quando Paula Conſularis fœmina cum filia Euſtochio in Bethleem venit, & latum monachis Cœnobium, tria Virginibus collegia ædificauit,& his hoſpitales ædes adiecit, quibus peregrini exciperentur. Monachos ille diutius rexit magis exemplo, quam imperio, exprimens in ſeipſo virtutes,quas alij æmularentur. Nullus ocio locus;nam orationem lectio inſequebatur, & obliuionem menſæ, ac lectuli, ſæpe ſtilus inducebat. Fortaſſis non exercendus is fuit aduerſus monſtra nouarum hæreſum? Eo primum Iouiniani mores, & blaſphemias duplici volumine proſcidit, deuſſitq; Et poſt annos quinque adhuc incitatus diſcendi cupiditate Alexandriam acceſſit, vt poſt nauatam operam Apollinari, & Gregorio Nazianzeno, alteram daret Didymo illi Cæco Alexandrino ſpectati ingenij, & doctrinæ viro. O quam mira in cæca vulpe pellis inuerſio. Origenis erroribus addictus,quia ſciebat Hieronymum his ſtomachari, abſtinuit quemquam probis auribus inſtillare,cum tamen eodem tempore Ruffino Aquileienſi nouorum dogmatum appetentiori venenum miſceret. Libuit ab Alexandria Ægypti oras circumire,& Nitriæ Eremum, ceteraſque Monachorum ſedes ſcrutari,

Epiſt. 99.

Lib. 3. contra Ruff.

Epiſt. 69.

Lib. 3. contra Ruff.

in quibus tamen pręter opinionem aſpexit aſpides,(nempe Origeniſtas) la-
Epiſt. 65. tere. Demum in Bethleem reuerſus iterum hebrearum literarum amore fla-
grauit,vſus pręceptore quodam Hebræorum eruditiſſimo, quem multo pre-
cio ductum noctu audiebat, ne odium ille propriæ gentis ſubiret. linguæ ſtu-
dium etiam locorum noticiam requirebat,vt eorum teſtimonio obfirmaren-
tur, quæ paſſim geſta per Iudæam ex Sacris literis didicerat. Ea propter Iu-
Epiſt. 66. dæa vniuerſa luſtrata. Interea temporis Ruffinus, vt libris Periarchon Ori-
genis fauorem etiam apud Occidentales piſcaretur, eos Latine ediderat, &
pręfatione honeſtauerat, qua mire efferebat Hieronymum quaſi Origenis
admiratorem, cuius opuſcula quoque tranſtuliſſet. Sed cum a viris Catho-
licæ fidei, & emunctæ naris, liber deprehenſus eſſet impijs erroribus ſcatere,
etiam Hieronymus in pręfatione laudatus inſinuabatur fauere Origenis opi-
nionibus. Res primum Romæ a Pammachio, & Marcellino comperta, eo-
rum literis in Bethleem ad Hieronymum perfertur,qui dignum ſua fama ra-
tus falſo inductam perſonam detrahere,apologeticum edidit veritatis aceto,
& eloquentiæ ſale conſperſum, quo ab omnium animis æruginem indignæ
ſuſpicionis effricuit. Patuere ex eo Origenis venena,& Ruffini conſilia, qui
vt ea honeſtis titulis latius diffunderet, laudatorem Catholicum in ſuam rem
Apolog. in falſo citauiſſet. Perſtrinxit etiam inter Origeniſtas plures tacite eo morbo
Ruffinum. laborantes, qui ſuppreſſa motus occaſione in auctorem exarſerunt. Ex his
Ioannes fuit Epiſcopus Hieroſolimitanus æque Hieronymo, ac Epiphanio
infenſus,qui anſam quæſiuit ſuas, & Sectatorum iniurias vlciſcendi. Inde
Epiſt. 61. fluxit occaſio. Epiphanius nuper in Paleſtina Paulinianum Hieronymi fra-
trem in Presbyterum promouerat, vnde Ioannem furor inuaſerat ac ſi intra
limites ſuæ diocæſis contra ſcita Conciliorum immaturum quoque ſacerdo-
tio iuuenem initiaſſet. Querelis non ſola Palęſtina, ſed etiam proxima Ægy-
ptus expletur,& indicitur anathema his,qui Paulinianum rite initiatum affir-
marent. Viſus proinde iura ſuæ diocæſis tueri, recta Hieronymum impete-
bat: qui licet ſatis oſtendiſſet Paulinianum annos triginta natum iuxta Ca-
nones rite Sacerdotium accepiſſe, & Monaſterium, in quo Sacra habita fue-
rant,non Hieroſolymitanæ, ſed Eleutheropolitanæ Eccleſiæ ſubiectum eſſe,
atque ſi quicquam iniuriæ limiti illatum eſſet, id potius a Cæſarea Paleſtinæ
Metropoli, quam ab Hieroſolymis repetendum: tamen ex ingenita humili-
tate,ac reuerentia ab ingreſſu templi dominici, Pręſepis aliquandiu abſtinuit.
Neque tamen rationes,& obedientia, cohibuere effrenem Ioannis animum
ne in deteriora prolaberetur, & a Theodoſio Auguſto reſcriptum extorque-
ret, quo idem cum grege Monachorum in exilium truderetur. At Dei beni-
gnitas votorum iniquitati interceſſit, & reſcripto antiquato monſtrauit Ioan-
nem non tam iuris, quam odij cauſam actitaſſe. Prodijt tota res quando ad
Syno-

Digitized by Google

Synodum Alexandriæ coactam vocatus friuolis admodum excuſationibus conuentum Epiſcoporum eluſit, creditus ideo Origeni fauere, qui ibi tunc primum a Theophilo Alexandrino ſuffragantibus vniuerſis damnatus, Romæ poſtea ab Anaſtaſio Pontifice cenſus extra claſſem Catholicorum cum ſequentibus exploſus eſt. Etiam Ruffinus, qui libros Periarchon minus fideliter vertiſſet,& ſubdole ad Vrbem attuliſſet,eiuſdem hæreſeos tunc poſtulatus, cum accedere noluiſſet, eadem ſententia percellitur. Neque illic Hieronymus ſibi ipſi deerat, miſſa ad Auitum Epiſtola,ſiue nota eorum,quæ cauenda eſſent in libris Periarchon. Demum vt obtectam adhuc velis Scenam denudaret,eoſdem libros e Græco codice ſcite ac fideliter transfert, & Romam tranſmittit. Hinc Ruffini furor,quo ſibi incendium excitauit,dum parat Hieronymum maledictis inceſſere. Euomuit amarulentam quatuor librorum apologiam, quæ nimijs contumelijs læſam viri patientiam, ſtilumque ad vltionem prouocauit. Sed qualis vltio? Non armis, vel odio,ſed fulmine veritatis,& Orationis tonitruo cordis penetralia quaſſans,ac decurrens. Ruffinus deinde neque probe Catholicus, neque ſatis eruditus haberi. Mirum tamen in Hieronymo fuit, quod tot iaculis appetitus, tot calumnijs traductus,numquam a charitate deflexerit, & qui obiectum falſo probrum hæreſis gemino dente vlciſcebatur,vbique procurata beneuolētia Chriſtianam modeſtiam exerceret. Tandem alio ſtilum conuertens nouis lucubrationibus Eccleſiam locupletauit. Librum confecit de viris illuſtribus, qui ſcripto ſacram rem iuuerunt. Item vitas Pauli, Hilarionis, & Malchi Eremitarum. Euſebij Cæſarienſis Chronicon Latinitate donauit, & ad ſua vſque tempora produxit. Prophetas ferme omnes commentarijs illuſtrauit, viſus prę ceteris antiquorum,propiori ad eos ſpiritu perueniſſe. In Pauli Epiſtolas item commentarios edidit. Mox contra nouas hæreſes inſurgens, Vigilantium turpiſſimæ opinionis auctorem, atque pinguium noſtri temporis hæreticorum archetripum,quamuis antea in pugna Iouiniani colliſum,tamen ſpecialius editis in eum libris protriuit.Pelagij etiam errores,quaſi Regulos ex ouis Origeniſtarum eductos, acutiſſime confutauit, lætus in eo pręlio commilitonem habere Auguſtinum doctiſſimum, & Sanctiſſimum. Dum ea ſcribuntur nihil tamen prętermittitur ſanctæ auſteritatis, orationis, & familiaris ſolicitudinis,ſed animo nobiliore etiam hoſpitalitati patrimonium deſignatur. Quippe cum vicinia ſanctorum locorum, & ipſa Dominici Pręſepis religio, innumeros inuitaret peregrinos, ædes antea conſtructæ a Paula nuper defunčta longe impares numero aduentantium videbantur. Igitur Paulinianus in patriam dimittitur,qui villulas a barbarorum depopulatione ſuperſtites vendat, ac precium referat nouis ædibus, & Hoſpitum expenſis diſpertiendum. Pręter ea quæ hoſpitalem œconomiam ſpectabāt,curæ eiuſdem erat peregri- *In proh. ſuper Eze chiel.*

Lib. 3 contra Ruffin. nos hilari fronte ſuſcipere, pedes abluere, & cibos diſcumbentibus apponere. Etiam cibo adiectos de diuinis rebus ſermones ab erudito, & ſancto viro quis neget? Frequentiæ hoſpitum addebantur Legationes eorum qui ab extremis Hiſpaniarum, Galliarum, & Africæ regionum, (vt de Vrbe Romana ſileam), Hieronymi doctrinam pro quæſtionum ſolutione, vel pro ſanctitate amicitiam expetebant. Sic ex Africa Auguſtinus magnum fidei iubar ad eum Alipium, & alios direxit; Sic Oroſius, & Sulpitius apud eundem hoſpitati ſunt; ſic e Gallijs nobiles mulieres Hedibia, & Algaſia; e Germania Sunia, & Fretela; ab vrbe Pammachius Oceanus, Auitus, & alij, quos tædet recenſere, poſtularunt obſcura ſibi ſcripturarum arcana reſerari, vel ſubſidia aduerſus exurgentes hæreſes præberi. Sed Pater iam ſenio confectus, ac feſſus longa corporis ſui maceratione, & iugi literarum ſtudio, vnicam apud Deum liberalem cuiuſque operis exiſtimatorem quietem illam affectabat, quam in præſenti vita nulli hominum contingere vſu didicerat. Corpus peregrinationibus, animum vero hæreticorum vbique inſidijs afflictum meminerat, eaque omnia ad eam vſque ætatem tolerata, quæ clauſa feliciorem ſibi in Cœlo iuuentam numquam occaſuram aperiret. Porro eam ſpem animo ſemper volutans leui febricula corripitur, quam non morbum, ſed nuntium intellexit proximi obitus directum, vt quicquid officij Monachis, vel ſacris Virginibus deberet, feſtinus perſolueret. Sic vniuerſis rebus ad æternam requiem compoſitis, ſeptus Monachorum, & Virginum turmis, quas teſtamenti loco ad religionis, & caſtimoniæ propoſitum hortabatur, octogenario proximus extremum diem obijt non inglorius miraculis, quæ plurima mortem ipſius ſecuta ſunt. Corpus apud Præſepe Domini vtriuſque ordinis frequentia, & lachrimis religioſe ſepultum, mira populorum veneratione, & concurſu excultum eſt, quouſque cum ipſo Præſepi Romam translatum, in eodem templo Mariæ Virginis, retento veteri apud Præſepe iure ſepulcri, honorifice reconditur.

NO-

Digitized by Google

NOTÆ.

EX Simbolo Leonis, qui Hieronymo appingitur, ingenium illius accipe magnanimum, & imperterritum, quo pre foribus Catholicæ Eccleſiæ excubans, irruentes hæreticos dicto, ſcriptoque lacerauit.

Inter ſummos Eccleſiæ Ipſius doctores, & Diuos recenſitus, diem celebrem ſui obitus retinet extremum Septembris.

Omnium ætatum ſcriptoribus innotuit, & dignis ſua virtute elogijs honeſtatus eſt.

Illum Sanctus Auguſtinus Latine Græce, & Hebraice eruditum in ſacris locis, ac literis inſtar lampadis Eccleſiæ reſplenduiſſe ſcribit in libro aduerſus Iulianum.

Inexpugnabilem turrim Catholicorum, atque infatigabilem hæreticorum hoſtem, appellat Marcellinus in Chronico.

Catholicorum Magiſtrum nuncupat Caſſianus lib. 7. de Incarnatione verbi.

Morum exemplum, & mundi Magiſtrum dicit Proſper in libro de Ingrat.

Vitam ipſius olim à quodam imperito fabulatore titulo Euſebij, vel Cirilli Hieroſolimitani, conſcriptam iure merito reijcit Baronius in Annal. tomo 5. & alteram ex operibus eiuſdem Hieronymi concinnatam auctore Mariano Victorio commendat, ex qua hoc elogium conſtat.

Purpurei galeri inſignia, & Cardinalis titulum eruditiores non admittunt.

Vulgatum Leonis miraculum non Hieronymo, ſed Geraſimo Anacoreta contigiſſe in confeſſo eſt, ſed apud ſæcula minus erudita ex nominis propinquitate alteri vſurpatum.

Qui laudatores Hieronymi audiſti, etiam ipſius hoſtem maledicum noſce Palladium Galatam Ruffini, & Euagrij ſodalem, In memoria ipſius Hieronymi numero 78. in Poſidonio num. 77. & in Paula Romana num. 125.

IN TYRANNVM.

quem

D. LAVRENTII MARTYRIO

Adſtantem picta tabella referebat.

Ode

Immanem miſer æſtuas
Illatis ſcopulum findere nauibus,
Quem ſæuo Deus æquore
Infixit Boreæ & fluctibus obicem.
En quo deterius iubes
Inuicti iuuenis membra nigreſcere
Chriſtum lingua potentius
Teſtatur dominum; ludit & aſperum
Cratis ſupplicium Fides,
Nec ſtrictis gladijs cedere conſcia.
Sic aurum impoſitum focis
Effulget mage, ſic pondere ſaxeo
Palma attollitur altior.
Victrices animæ funera neſciunt.

AD

Digitized by Google

AD VRBEM REGIVM.

Pro Translatione Sancti Proſperi.

PROSPER ſidereas vectus ad orbitas,
Diuinis licet obtutibus emicet;
Immixtuſq; beatis
Ducat cœlitibus choros.

Dilectam tamen hanc oſsibus, vt ſuis
Vrbem nobilitat, ſic meritis fouet;
Spectans æthere ab alto
Supplex ad tumulum genu.

Nec nomen minus his ſedibus, aut decus
Debetur; veteres quam ſibi vindicent
Conciues Aquitani,
Quos natalibus extulit.

Hic plebem erudiens pręfuit, hinc diu
Scriptis exagitans hæreticam luem
Famam extendit ad Indum,
Quam dudum audierat Tagus.

Quot captos oculis, quot pedibus graues
Curauit precibus? quot iuga deſides
Mouit ſcandere cœli
Explanans iter arduum?

Atque, vt Threicij laus fuit Orphei
Syluas, ſaxa, feras carmine ducere;
Ciues ipſe ſequentes
Deduxit cytharæ modis.

Vt ſi nunc ſtudeas, Regia Ciuitas,
Pompis, ac tumulo nobilioribus
Cultum augere Patroni
Exquiras proprium decus.

Amice Lector. Æquum eſt te ſcire hanc Oden deberi exquiſitæ diligentiæ Domni Hermagoræ Patauini, qui vſus eximia in amicum defunctum pietate, & excuſſit omnes angulos priuatarum Bibliothecarum, & impenſa communis Monachorum Arcæ, cui merito præeſt, curauit vt hic Liber hac luculenta ſpecie typorum & imaginum vt vides prodiret.

INDEX ELOGIORVM.

Iacobus Cauaccius. } In veſtibulo Operis.
Benedictus Nurſinus. }
Paulus Thebęus. 7
Antonius Ægyptius. 13
Hilarion Palęſtinus. 19
Abrahamus Syrus. 25
Malchus Syrus. 31
Ioannes Ægyptius. 39
Theonas Oxirincæus 41
Apollonius Hermopolites. 45
Mutius Pollinctor. 51
Helenus Ægyptius. 57
Ioannes Rectus. 53
Paphnutius Heracleotes. 67
Didymus Cellienſis. 73
Helias Antinoita. 77
Serapion Arſinoita. 81
Pityrion Ægyptius. 85
Eulogius Ægyptius. 89
Apelles Faber. 93
Origenes Ægyptius. 97
Euagrius Ponticus. 101
Orus Ægyptius. 105
Copres Ægyptius. 109
Macarius Ægyptius. 113
Macarius Alexandrinus. 109
Anubis Ægyptius. 125
Chronion Phœnicæus. 129
Amon Nitriotes. 133
Onuphrius Aegyptius. 139
Piamon Diolcenus. 145
Hieronymus Dalmata. 149

Quicquid ex alijs deſumptum, quicquid a nobis adiectum eſt, Catholicæ cenſuræ ſubiectum eſto.

Si quid impie, imperite, vel indecore inſertum pij lectoris mentem ſolicitauerit; irritum, caſſum, nullumque, & pręter voluntatem auctoris irrepſiſſe, idem fatetur, reuocat, deletque.

Digitized by Google

POSTERITATI

Ex rebus à Sereniſſ.

LEONARDO

DONATO VENETIARVM

PRINCIPE

Hactenus geſtis Incitamentum.

H*ABENT Viros quælibet ſæcula, quos cum exactis conferant, vel ſequentibus obijciant exempla virtutis; vt ſi quis antiquos præ cęteris euehat, non minimam inurat Naturę notam fractæ virtutis, vel minoris in poſteros charitatis. Et quamuis ipſę tempeſtates bellorum occaſione, vel inter ciuiles rixas tuendæ publicæ libertatis, quoſdam clariores effecerint, eos tamen non ingenio, quod pluribus eadem liberalitate tributum oportuit, ſed rerum euentu, quas contigit tum præclare agi, altius prouexerunt. Sic plures Alexandro Macedoni æquales, ac forſan bellicæ rei peritiores, tum duces, tum milites, leguntur Romæ excelluiße, quos iuge bellum pro aris focisque naſcentis vrbis aduerſus finitimos hoſtes detinuit, dum ille feliciori decurſu latius inter Orientis populos famam, impe-*

riumque extenderet. Sed neque cum ipſo Rege potuit belli gloria interiiſſe, cùm Romani poſt non multa ſæcula conuulſo Macedonum Imperio, victricia item arma eadem virtute Orienti intulerint. Itaque claritudine auos aliquando nepotes anteiuiſſe, & recentiores æquaſſe veterrimos, non tam ingenij, quam rerum opportunitatis fuit. Plura hac ætate, qua armorum, ac literarum ſtudia æque feruent, ingenia conſpiciuntur, quæ ex occaſione ad veterum titulos accedant, ſed vnum è Venetorum Republica, quod præ cæteris ob oculos ſit, LEONARDVS DONATVS *Princeps non ſolum conferendus cum Ducibus illius ſæculi, quo anxia inter bellorum turbines Veneta res totam ſe eorum virtuti commiſit, verum etiam his præferendus, qui pacato æuo vitæ integritate, rerum omnium peritia, ac fideli vbique in patriam nauata opera, hactenus habentur clariores. Et quamuis belli coram adminiſtrandi defuerit occaſio, neque tamen inuidia militarem gloriam eidem facilè detraxerit, cùm eo apud Hiſpaniarum Regem agente bellum in Turcas fortiter ſuſceptum, ipſius item impulſu, conſilijsque proſpere geſtum ſit; & alterum recens Italiæ imminens ſumma prudentia difflatum. Accedit ipſius nomini, quòd plerique militaris gloriæ appetentiores ſtudeant ex bellis bella ſerere, quâ ſibi imperium, quâ laudis occaſiones prorogentur; ipſe ne publico incendio eluceret, flagranti prope iam bello faces ſubtraxit. Quod apud alios maximum, ipſi minimum eſt, qui ex traduce Donatæ gentis egregiam pietatem erga Rempublicam, & ex Schola Philoſophorum æquam animi moderationem trahens, grauiora quæque onera libentius ſubeat, ac periculis caput, famamque obiectet, vbi patriæ quicquam interſit ſecuritatis, aut dignitatis. Exprimunt vtramque virtutem res ab eo geſtæ domi foriſque, poſtquam ex Academia in Rempublicam traiecit; namque ab ipſis magiſtratibus, qui pro eiuſdem Reipub. limine multæ ſpei adoleſcentibus deferuntur, feliciter adeo ſola virtute nixus ad ſupremos conſcendit, vt neque Patres aliquando maximos eidem iniunxiſſe pœnituerit, nec ipſe minorem his contulerit exiſtimationem, quàm acceperit. Extra Vrbem Prætor Brixienſis deſignatus præturam agri*

vaſta-

vaſtitate, ciuium factionibus, ac finium ſuſpicione ſemper ſolicitam
inſigni ipſorum ciuium beneficio, & admiratione geſſit. Mox inter
Summos Reipubl. Conſiliarios, & quos Senatus peritiores vocat, de-
lecto, vix aliquando contigit collegio abeſſe, vel maximis rebus de-
creto ipſius Senatus non immiſceri. Inter cæteras enumerantur ad
Pontifices Maximos ſeptem Legationes, quot nunquam alteri iuſſæ,
quarum partim honeſtarunt officia erga nuper euectos ad eam Sedem
Antiſtites, quæ è dignitate Reipubl. regio omnium rerum apparatu, ac
publica oratione (Leonardi onus) peraguntur; partim difficiles, ac
moleſtas fecit temporum ratio, quibus accidit non Venetam ſolum, ſed
totam Chriſtianam rem premi. His tamen non impar ipſius Pruden-
tia tolerando, ac proſpiciendo egregiè adeo inſeruijt, vt domeſtico
exemplo eximij viri Hieronymi Donati turbida olim tempeſtate apud
Iulium II. Pontificem Oratoris, coegerit ipſa tempora in dies pacatiora
patriæ rebus deſeruire. Licebit cuiquam e rebus vulgatioribus ab-
ditiſſimas introſpicere, & ex vna baſi ingentem columnarum molem
metiri, quibus eodem Architecto ſuffultum Galliarum regnum ſtetit,
ne bello ciuili collaberetur, ſi meminerit Donatum Romæ apud Six-
tum Pontificem extra ordinem Legatum conſilio, & eloquentia Hen-
rico IIII. ad Chriſtianiſſimam dignitatem obſeptum iter aperuiſ-
ſe, quod ſecutæ tranquillitatis ac ſecuritatis fundamentum initium-
que habitum eſt. Præceſſerat olim Hiſpanica legatio etiam in qua-
driennium prorogata, qua fædus aduerſus Turcas coactum haud mi-
nori ſtudio tunc foueri oportuit, quàm poſtea diſſolui. Maximum
ibi pondus incubuit, Fœderatis Venetam fidem repoſcentibus, ple-
riſque ſugillantibus, oſtendere, ea pace, quam opportune ab hoſte
receperant, vnicè conſultum eſſe patrijs rebus, afflictis æquè hoſtium
impetu, ac auxiliarium cunctatione; neque ab dignitate, vel fide Rei-
publicæ diſceſſum. Alteram item legationem ad Rodulphum Cæſa-
rem obijt, qua eidem collatum Imperium gratulatus etiam quorun-
dam Principum mentes erga Venetum nomen ancipites multis officijs
obfirmauit. Neque diſparem locum eadem officia habuere apud Ma-

hometem inter Othomanos huius nominis I I I. cùm pacem nouaturus Bizantium acceſſit, nouatamque æquiore fœdere adiecit publicæ tranquillitati. Attamen neque prorſus mirandum maximos totius orbis terrarum Principes ingenio tanti viri flexos, delectatoſque, cùm ſub ipſa adoleſcentia vetus Orator Venetum Senatum ex pręcipuis Oratoribus fermè delectum potuerit frequentius ab diſceſſione in ſententiam reuocare. Allexit etiam adeo populare ingenium, vt Prouiſor terreſtrium Apparatuum creatus (ea pro Summo Imperio maxima eſt inter militares pręfecturas) inter acies, & armorum ſtrepitus, neque indicto ſilentio, libentius audiretur. Sed qualis tunc Veneta res, vt Senatori emeritæ ætatis, quam tot itineribus, tot Magiſtratibus feſſam vix trahebat, difficillimam, & apprime laborioſam prouinciam iuberet? Æſtuabat ob eorum conſilia, qui poſt ſedatos Gallorum, & Allobrogum motus videbantur non obſcurę Italorum Principum quieti, ac potentiæ inuidere, atque coacto antea militi, tum vacuo, prędam ipſam Italiam polliceri, ſi bello licuiſſet ipſius libertatem vno potiſſimum Venetorum ſtudio ſarctam tectamque euertere. Neque conſilijs artes aberant [illegible] etiam obtento pacis velo nequiores. Egregie proinde ab eo pręſtitum eſt quicquid publicæ rei, ac priuatæ exiſtimationi debebatur. Arces commeatu, milite, tormentis communitæ. Diſciplina militaris vbique reſtituta. Delecti in militiam plures, atque in poſterum cenſi, qui ad repentinos tumultus nomen darent. Ita ſublatis è prouincia periculis, & grauioribus rebus arbitrio confectis in Vrbem rediens ſumma omnium ordinum gratulatione excipitur, viſus ferè (nec omen feſellit) ad ſupremam Reipublicæ dignitatem capeſſendam aduenisse. Quippe inter cętera Imperij portenta cenſebatur Palma oppidum, quod S. C. aduerſus exterorum irruptiones Italicæ ſecuritatis propugnaculum decretum, olim auſpice eodem Leonardo fundamenta acceperat, tunc auxiliante excreuerat in eam molem, quæ hoſtes arceret, vel ſubeuntes ſpe deijceret potiundi. Etiam ad culmen Senatorij ordinis promotus Sacrarum rerum ſtudio, ac pietate inter Pro-

curatores

curatores Diui Marci cooptatus antea fuerat, è quorum numero ſæpius accidit Duces deſignari. Itaque Marino Grimano Optimo Principe paulo poſt vita functo facilè omnium in ſe ordinum oculos conuertit, vt quamuis multiplici ſuffragio res tranſigenda eſſet, tamen ipſe omnium votis iam Dux Reipublicæ præeſſet. Nihil enim videbatur deeſſe optimo Senatori ad eam dignitatem. Non familiæ claritudo altero principatu memorabilis. Non vitæ innocentia Studio Religionis etiam apud æmulos celebris. Non politicæ rei peritia; non ſpectata vbique ipſius adminiſtratio; non ſtudium erga patriam, non merita. Accedebant Naturæ dona, quibus eundem viſa eſt ad Imperium exornaſſe. Corpus ad labores tolerandos ea ætate firmum ſatis, proſpera valetudo, & ad augendam maieſtatem oris dignitas etiam ætate venerabilis. His Naturę, Virtutis, & Patrię fauoribus, annum agens ſeptuageſimum ampliſſimo ſuffragio Princeps renuntiatus, mox patrio ritu inauguratus, illico ſe Principatu maiorem oſtendit. Et cùm vniuerſis rebus interſit, eaſque pro ſumma experientia certis conſilijs efficiat, neque tamen literarum ſtudijs abſtinet; ſicut tanta rerum mole grauis, atque inſignibus Sereniſſimæ dignitatis eminens, nihil prætermittit priuatæ modeſtiæ, atque congenitæ erga Ciues affabilitatis, comitatiſque. Immenſum porro, inuictumque animum è dignitate Reipublicæ opportunè gerens, iam ſatis docuit Optimum domi ciuem Maximum in curia Principem eſſe, cui Reges, ac Cæſares concedant, vbi auitam libertatem, ac dignitatem Veneti nominis tueri neceſſe ſit. ſic illam belli paciſque artibus defendit; ſic aduerſus ſtrepentes hoſtium conatus obiectis caſtris hanc retinuit, vt minas armis exceperit, quamuis prudens lubenſque à cæde temperauerit. Subierat namque vigilem animum ea cura, vt aliquando in Chriſtiani Orbis Theatro detectis eorum cuniculis, quorum in turbido conſilia Venetorum gloriam impetebant, ſincera Reipublicæ voluntas in aperto fieret, quò ſtudioſi Italicæ libertatis intelligerent communi ipſius periculo Venetorum gratiam apud Apoſtolicam Sedem perpetua Religione initam, & obſequijs firmatam, maleuolos in-

los in-

los inuidiſſe. Itaque haud immerito viſus eſt egregiè de his triumphaſſe, cùm pace inuiolata, rebus compoſitis, ſublatiſque diſſidij occaſionibus bellum confecit, quod ex initijs creditum eſt propediem totius Europæ prouincias excurſurum. Diu viuat qui nuper im meliorem ſpem ex aduerſa valetudine mortis periculum euaſit.

I. C.

VENETIIS, Ex Typographia Pinelliana, Anno 1625.

Superiorum Permiſſu, & Priuilegio.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google